

Simona Mészárosová, Soňa Oboňová

VÝROČNÁ SPRÁVA O MIGRÁCII A AZYLE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2017

Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

máj 2018
Bratislava

Financované
Európskou
úniou

Správa bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia a MV SR.

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ a v Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (oddelenie migrácie a integrácie cudzincov), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Pri spracovaní správy boli použité podklady a informácie od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistický úrad SR.

Táto publikácia bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v publikácii nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM).

Spracovali (v abecednom poradí): Simona Mészárosová, Soňa Oboňová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-89506-78-1

Predslov

V správe sú obsiahnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2017. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, ktorá bola vypracovaná na úrovni EÚ a v ktorej sú zhrnuté zistenia z národných správ spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2015 plne nahrádza Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle. Správa slúži aj ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2017 a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2017.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obidve verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	8		
Metodológia a pojmy	10		
Zhrnutie	12		
01. Úvod	15		
02. Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu	18		
2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca	18		
2.2 Migrácia v médiách	20		
03. Legálna migrácia a mobilita	22		
3.1 Štatistiky a trendy	23		
3.2 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie	23		
3.2.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR	24		
3.2.2 Saturovanie potrieb pracovného trhu	28		
3.3 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovania pracovných štandardov	29		
3.4 Ďalšie opatrenia týkajúce sa schém legálnej migrácie	30		
3.5 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie	31		
04. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	33		
4.1 Štatistiky a trendy	34		
4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)	34		
4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľov o azyl	34		
4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania	35		
4.2.3 Poskytovanie informácií o dokladoch a právach osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	37		
4.2.4 Spolupráca s tretími krajinami	38		
4.2.5 Azylový systém Slovenskej republiky	38		
4.3 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy	39		
4.3.1 Relokačný mechanizmus v rámci EÚ a bilaterálne aktivity	39		
4.3.2 Presídľovanie a humanitárne prijatia	40		
4.4 Národná a európska jurisprudencia	40		
05. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny	41		
5.1 Maloletí bez sprievodu	41		
5.2 Zraniteľné skupiny	43		
06. Integrácia	44		
6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín	44		
6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	46		
6.3 Integrácia na miestnej úrovni	48		
6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia	48		
6.5 Integrácia prostredníctvom účasti občianskej spoločnosti a komúnit	50		
07. Neregulárna migrácia	52		
7.1 Štatistiky a trendy	52		
7.2 Opatrenia na kontrolu hraníc	53		
7.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc	56		
7.4 Neregulárna migrácia zapríčinená zneužívaním legálnej migrácie	57		
7.5 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie	58		
7.6 Boj proti prevádzachtvu a prevencia neregulárnej migrácie	59		
08. Návraty	60		
8.1 Nútené návraty	60		
8.2 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie	62		
8.3 Readmisné dohody	64		
09. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi	65		
9.1 Štatistiky a trendy	65		
9.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring	66		
9.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc	67		
9.3.1 Politiky a legislatíva	67		
9.3.2 Aktivity na zvyšovanie povedomia a posilnenie odborných zručností	67		
9.4 Medzinárodná spolupráca	68		
9.4.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ	68		
9.4.2 Spolupráca s tretími krajinami	68		
10. Migrácia a rozvoj	70		
10.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	71		
10.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie	73		
10.3 Iné aktivity v oblasti migrácie	74		
Bibliografia	75		
Príloha: Národné štatistiky	80		

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
AÚ – Africká únia
AV – administratívne vyhostenie
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
CLK – Centrálna lustračná konzola
COI – informácie o krajine pôvodu (country of origin information)
CSIRT – špecializovaný útvar Ministerstva financií SR (Computer Security Incident Response Team Slovakia)
ČŠ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
ČR – Česká republika
DeD – detský domov
DPH – daň z pridanej hodnoty
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EK – Európska komisia
EMICVEC – projekt Efektívne monitorovanie, vyšetovanie a boj proti násilnému extrémizmu v kybernetickom priestore (Effective Monitoring, Investigation and Countering of Violent Extremism in Cyberspace)
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
EP – Európsky parlament
ES – Európske spoločenstvo
ESĽP – Európsky súd pre ľudské práva
ETIAS – Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia
EÚ – Európska únia
EUROJUST – Jednotka Európskej únie pre justičnú spoluprácu
FAR – Aplikácia agentúry Frontex pre návrat (Frontex Application for Return)
FRAN – Sieť agentúry Frontex pre analýzu rizík
Frontex – Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (European Border and Coast Guard Agency)
HCP – hraničná a cudzinecká polícia
IC MV SR – Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
IRMA – Aplikácia na riadenie neregulárnej migrácie (Irregular Migration Management Application)
IVPR – Inštitút pre výskum práce a rodiny
JIT – spoločný vyšetrovací tím (Joint Investigation Team)
KMV – Kancelária ministra vnútra
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIC – Migračné informačné centrum IOM
MIGRA – informačný systém migrácie a medzinárodnej ochrany, spoločná databáza ÚHCP P PZ a MÚ MV SR

Migračná politika SR – Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 (dokument)
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVaEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NPTJ – Národná protiteroristická jednotka
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NÚ SIRENE – Národná ústredňa SIRENE (žiadosť o doplňujúce informácie k národným záznamom, Supplementary Information Request at the National Entries)
NVIS – národný vízový informačný systém (National Visa Information System)
OARK ÚHCP PZ – oddelenie analýzy rizík a štatistík Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru/oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OSISP P PZ – odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru
OSN – Organizácia Spojených národov
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra SR
OZVaEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
RHCP – riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície
SAV – Slovenská akadémia vied
SIS – Schengenský informačný systém (Schengen Information System)
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
TAHCLE – vzdelávací program Training Against Hate Crimes for Law Enforcement
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNESCO – Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – útvar(y) policajného zaistenia pre cudzincov
úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny
USA – Spojené štáty americké
VIS – vízový informačný systém (Visa Information System)
V4 – Vyšehradská skupina (Visegrad Group)
VZ OSN – Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre tabuľku 4 v prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili členské štáty EÚ a EK. Prostredníctvom jednotného zadania pre všetky ČŠ EÚ a Nórsko sa zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie na potreby celoeurópskej výročnej správy EMN, ako aj ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná, a časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži pre potreby ČŠ. Tá vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity, najmä projekty financované z fondov EÚ). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré sa na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu) nezberajú.

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má opisný charakter. Spracovatelia čerpali z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVaEZ KMV, Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, OZP SEP MV SR a OSISP P PZ), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkované cez MPSVR SR), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo spravodlivosti SR (sprostredkované cez OZVaEZ KMV), Generálna prokuratúra SR (sprostredkované cez OZVaEZ KMV), Štatistický úrad a IOM. Dôležitými zdrojmi boli aj materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

Ako zdroj informácií boli použité aj mediálne výstupy. V texte sa preto uvádzajú odkazy na mediálne zmienky o migrácii a o aktivitách slovenskej verejnej správy, mimovládneho sektora a medzinárodných organizácií v tejto oblasti.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Pripomenovali ju experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR od roku 2012 v spolupráci s tlačovou agentúrou zabezpečuje týždenný monitoring mediálnych výstupov o téme migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

Pojmy a definície

Odborné pojmy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s ich definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sa používajú v súlade s národnou legislatívou alebo právnymi predpismi EÚ (nariadenia, smernice).

Osobitnú pozornosť treba venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov³, považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je občanom členského štátu EÚ, a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je občanom istého štátu. V slovenskej legislatíve sa však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČŠ EÚ, používa pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré súvisia s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo sú podľa neho vedené. Pojem cudzinec v takom prípade zodpovedá definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie definícii uvedenej v Slovníku pojmov EMN.

V správe sa používa aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte – na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ – uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárny* a *nelegálny* sa v správe považujú za synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu. V legislatíve SR sa používa pojem „*nelegálny*“.

Pojmy *migračná kríza*, *utečenecká kríza* a *migračná situácia* sa v texte používajú ako synonymá. Označuje sa nimi situácia po roku 2015, ktorá v EÚ nastala v dôsledku výrazného nárastu počtu žiadateľov o azyl z tretích krajín.

² Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network. [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm] (citované 2. 5. 2018)

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ V zákone o pobyte cudzincov sa v § 2 ods. 4 vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ, alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržuje mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky migrácie (legálne alebo nelegálne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network, s. 187. [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm] (citované 2. 5. 2018)

Zhrnutie

V správe sa poskytujú informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2017. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, a to aj v kontexte politik a právnych predpisov EÚ. Takisto sa v nej opisuje všeobecný politický vývoj a diskusie, ktoré sa týkajú migrácie, legálnej migrácie a mobility, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletých bez sprievodu a iných zraniteľných skupín, integrácie, neregulárnej migrácie vrátane prevádzachstva, návratov, boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj rozvojového vplyvu migrácie a mobility. V prílohe sa uvádzajú aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ.

Téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín bola aj v roku 2017 súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. Konkrétne sa riešila najmä spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, otázka relokácií v EÚ a pracovná migrácia z tretích krajín na Slovensko. V rámci kampane pred župnými voľbami, ktoré sa konali v novembri 2017, sa téma migrácie vyskytla iba v ojedinelých prípadoch.

V súvislosti s riešením nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily v niektorých profesiách na slovenskom trhu práce sa v roku 2017 navrhlo zjednodušenie podmienok zamestnávania migrantov z tretích krajín. Vzhľadom na rastúci počet občanov Srbska vykonávajúcich pracovnú činnosť na Slovensku, SR a Srbsko v novembri 2017 podpísali *Protokol o vzájomnej spolupráci v oblasti práce a zamestnávania*. Do slovenskej legislatívy sa predovšetkým prevzali európske smernice o sezónnych pracovníkoch a o vnútropodnikovom presune v rámci EÚ. Zjednodušili sa aj podmienky pobytu a zamestnania iných skupín ŠPTK, čo nesúviselo s transpozíciou smerníc: išlo o zamestnancov pracujúcich v tzv. centrách strategických služieb, ako aj o podnikateľov plánujúcich na území SR realizovať tzv. inovačný projekt. Legislatívne zmeny sa týkali aj študentov a výskumníkov, osôb s dlhodobým pobytom v SR či zlúčená rodiny. Nad rámec programov pracovnej dovolenky SR v roku 2017 neuzatvorila ani nepripravovala bilaterálne dohody s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie. SR zaznamenala v roku 2017 nárast prvých povolení na pobyt a pokles celkového počtu vydaných víz pre štátnych príslušníkov tretích krajín. Takisto došlo k miernemu nárastu počtu osôb vstupujúcich na Slovensko z Ukrajiny, ktorý súvisel so zavedením 90-dňového bezvízového režimu EÚ pre občanov Ukrajiny s biometrickým pasom.

Počty žiadateľov o azyl boli na Slovensku nízke aj v roku 2017, slovenský azylový systém preto v danom období nečelil osobitným výzvam. SR v roku 2017 začala pripravovať novelu zákona o azyle s navrhovanou účinnosťou od 20. júla 2018, a to najmä z dôvodu transpozície článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“, ktorý súvisí s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu. Osôb s udeleným azylom, doplnkovou ochranou či dočasným útočiskom sa v roku 2017 týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov. MÚ MV SR v roku 2017 vydal pokyn, v ktorom okrem iného upravuje vydávanie dokladov o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti vo vzťahu k osobám, ktoré sa rozhodli pre asistovaný dobrovoľný návrat. Dokončil aj príručku pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorá má názov *Nový štart v Slovenskej republike*. SR v roku 2017 pokračovala v relokáciách z Talianska a Grécka na základe tzv. prvého relokačného rozhodnutia, v rámci ktorého sa dobrovoľne zaviazala relokovať 100 osôb: 40 z Grécka a 60 z Talianska. SR v roku 2017 nerealizovala žiaden presídlovací program ani iný program prijímania utečencov z tretích krajín, avšak naďalej umožňova-

la špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie, ktorý SR vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.

V roku 2017 neboli prijaté žiadne legislatívne úpravy týkajúce sa MBS alebo iných zraniteľných skupín migrantov. Na rok 2018 sú naplánované významné legislatívne zmeny v súvislosti s novelou zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (SPODaSK). Počet evidovaných MBS na Slovensku bol aj v roku 2017 nízky. Pretrvávajúcim problémom pri starostlivosti o MBS sú ich úteky/zmiznutia. MPSVR SR v spolupráci s ÚPSVaR v roku 2017 pripravovalo vydanie záverečnej správy z výskumu, ktorá obsahuje analýzu problému útekov/zmiznutí MBS, ako aj závery pre aplikačnú prax.

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2017 *Integračná politika SR prijatá uznesením vlády SR č. 45 z r. 2014*, na základe ktorej MPSVR SR v apríli 2017 vypracovalo tretiu medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2016*. MPSVR zvažuje revíziu integračnej politiky SR. SR posunula termín vzniku štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou z 31. decembra 2017 na polovicu roka 2018.

V roku 2017 bol zaznamenaný mierny nárast prípadov neregulárnej migrácie. Na rozdiel od roku 2015 (a čiastočne aj roku 2016), keď Slovensko okrajovo zasiahla migračná kríza prejavujúca sa formou tranzitnej migrácie z územia Maďarska (a ojedinele z Rakúska) v nadväznosti na západobalkánsku trasu, bol vývoj neregulárnej migrácie na území SR v roku 2017 ovplyvňovaný predovšetkým neregulárnou migráciou štátnych príslušníkov z najbližších tretích krajín – Ukrajiny a Srbska. Vzhľadom na vízovú liberalizáciu a aktuálne podmienky na slovenskom trhu práce je predpoklad, že ich počet sa bude i naďalej zvyšovať.

V oblasti návratov nedošlo v roku 2017 k zásadnej zmene trendu. V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2017 vrátila 353 osôb, dobrovoľný návrat využilo 1 387 osôb (najmä občanov Ukrajiny), pričom pri 43 osobách išlo o asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM.

Počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín bol aj v roku 2017 nízky. Avšak vzhľadom na narastajúci počet ŠPTK v SR, ktorí sa môžu stať obeť pracovného vykorisťovania, sa v roku 2017 uskutočnilo niekoľko medzinštitucionálnych rokovaní o možných opatreniach v tejto oblasti. V roku 2017 MV SR začalo pripravovať novelizáciu interného aktu o zabezpečení *Programu podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi*. Došlo k zmene poskytovateľa asistovaných dobrovoľných návratov obetiam obchodovania s ľuďmi v rámci daného programu, ktorým sa stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita. Obeti obchodovania s ľuďmi sa týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov. Pokiaľ ide o spoluprácu s tretími krajinami, SR a Vietnam podpísali v marci 2017 *Dohodu o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti vrátane obchodovania s ľuďmi a prevádzachstva migrantov*.

SR v roku 2017 nerealizovala zásadné systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie. Pokračovala však v začleňovaní migrácie do rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci, pričom sa orientovala na zdravotníctvo a vzdelávanie detí utečencov v krízových situáciách. Novelu zákona o dani z príjmov a zákona o DPH priniesli daňové zvýhodnenie pre komerčných poskytovateľov materiálu, ktorý je určený na humanitárnu pomoc SR do zahraničia. V zozname teritoriálnych priorit ODA zostal Južný Sudán, ako aj Sýria a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu, ktoré SR považuje za teritória s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvo-

novými potrebami. SR pracovala na zefektívnení systému poskytovania vládnych štipendií pre občanov krajín postihnutých konfliktom, pričom od roku 2016 do konca roka 2017 poskytla 48 takýchto štipendií. Do pomoci krajinám, na ktoré vplýval zvýšený počet žiadostí o medzinárodnú ochranu, ako aj krajinám pôvodu či tranzitu, sa SR v roku 2017 zapájala cez mechanizmy EÚ a donorské konferencie OSN. Zapojila sa aj do štvorročného projektu V4 v Keni, ktorý sa týka zlepšenia socio-ekonomickej situácie malých farmárov a tvorby pracovných miest v bio a fair trade produkcii kešu orechov a sezamu. V oblasti pracovnej migrácie sa SR v roku 2017 zapojila do mobilného partnerstva EÚ s Jordánskom a rozvíjala programy pracovných dovolení.

Úvod

Výročná správa EMN o migrácii a azyle (angl. *EMN Annual Report on Migration and Asylum /EMN Annual Report on Migration*) obsahuje informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2017 so zameraním na štátnych príslušníkov tretích krajín.⁶ Služi ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN⁷, ktorá od roku 2015 plne nahrádza *Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle*⁸. Okrem toho bude aj zdrojom informácií pre *Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2017*⁹ a pre *Prehľady EMN*¹⁰ o vývoji v jednotlivých ČŠ za rok 2017.

V správe sa uvádzajú zmeny, vývoj a aktivity týkajúce sa legislatívnych, inštitucionálnych, politických a praktických aspektov migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku, ktoré nastali v období od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017. Opísaný vývoj je zasadený do kontextu politik a právnych predpisov EÚ. Správa pozostáva z 9 tematických kapitol, ktoré sú zamerané na tieto oblasti: všeobecný politický vývoj a diskusie, ktoré sa týkali migrácie, legálna migrácia

⁶ Opis všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR nájdete v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike v jej poslednej aktualizovanej verzii z roku 2014. [<https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky>] (citované 2.5.2018)

⁷ Posledná výročná správa za rok 2016 (angl. *EMN Annual Report on Immigration and Asylum*). [https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/nationalreports_en] (citované 2.5.2018)

⁸ Posledná piata výročná správa za rok 2013 (angl. *Annual Report on Immigration and Asylum*). [https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/5th-annual-report-immigration-and-asylum-2013_en] (citované 2.5.2018)

⁹ Posledná výročná správa za rok 2016 (angl. *Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union*). [<https://www.easo.europa.eu/annual-report-htm>] (citované 2.5.2018)

¹⁰ Prehľady za rok 2016 (angl. *EMN Country Factsheets*). [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/factsheets/index_en.htm] (citované 2.5.2018)

a mobilita, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny, integrácia, neregulárna migrácia vrátane prevádzačstva, návraty, boj proti obchodovaniu s ľuďmi a migrácia a rozvoj. Príloha k správe obsahuje vybrané štatistiky, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

V kapitole *Kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu* sa opisuje všeobecný rámec, v rámci ktorého sa v roku 2017 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa relevantné politické, legislatívne a inštitucionálne zmeny, (medzi)rezortnú spoluprácu, diskusie súvisiace s tvorbou politík a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší spoločenský kontext, ktorý vplýval na viaceré oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany.

V kapitole *Legálna migrácia a mobilita* sa uvádzajú politiky, legislatíva, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a pobytu rôznych skupín migrantov, napĺňania potrieb pracovného trhu či zamedzenia sociálnemu dampingu. Kapitola obsahuje aj informácie o riadení migrácie a mobility, vízovej politike a poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie migrantom z tretích krajín.

V kapitole *Medzinárodná ochrana vrátane azylu* sa poskytujú informácie o azylovom systéme SR, implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, národnej a európskej jurisprudencii, relokáciách v rámci EÚ, presídľovaní a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny* je zameraná predovšetkým na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity týkajúce sa prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov bez sprievodu z tretích krajín.

V kapitole *Integrácia* sa uvádzajú socio-ekonomické integračné opatrenia zamerané na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj na osoby, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana. Takisto sa uvádzajú opatrenia súvisiace s nediskrimináciou a integráciou na miestnej úrovni, ako aj činnosti v oblasti zvyšovania informovanosti o migrácii a integrácii prostredníctvom účasti občianskej spoločnosti a komunit.

Kapitola *Neregulárna migrácia* obsahuje informácie o kontrole a riadení vonkajších hraníc, o zneužívaní spôsobov legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzačstvu) a o spolupráci s tretími krajinami pri prevencii neregulárnej migrácie, ako aj o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

Kapitola *Návraty* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a obsahuje informácie o nútených návratoch a readmisii, dobrovoľných návratoch a reintegrácii, ako aj o aktivitách na národnej úrovni v tejto oblasti.

V kapitole *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi* sa uvádzajú informácie o politikách, legislatíve, medzinárodnom monitorovaní, národných projektoch, kampaniach a iných aktivitách a o spolupráci v tejto oblasti na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

V kapitole *Migrácia a rozvoj* sa poskytuje prehľad o aktivitách a opatreniach na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politík, ako aj prehľad o bilaterálnej spolupráci a o pomoci v tretích krajinách.

V prílohe *Národné štatistiky* sú zosumarizované vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2017, pričom obsahuje aj údaje, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹¹ alebo agentúry Frontex¹². Uvádzajú sa štatistiky týkajúce sa počtu vydaných prvých povolení na pobyt, správnych poplatkov za žiadosti o vydanie povolenia na pobyt, počty víz, počty prevádzaných osôb, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzačov, návratov a reintegrácií, relokácií a presídlení, počty MBS a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

11 [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics] (citované 2.5.2018)

12 [<http://frontex.europa.eu/publications/>] (citované 2.5.2018)

Kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu

Téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín bola aj v roku 2017 súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. Špecificky sa riešila spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, otázka relokácií v EÚ a pracovná migrácia z tretích krajín na Slovensko. V kampani pred župnými voľbami, ktoré sa konali v novembri 2017, sa téma migrácie vyskytla iba v ojedinelých prípadoch.

2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca

Parlament, vláda SR vrátane Bezpečnostnej rady SR, ako aj prezident SR sa vo svojej činnosti či vyhláseniach v roku 2017 opätovne venovali aj téme migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a poskytovaniu medzinárodnej ochrany. Pozornosť sa venovala aj otázke extrémizmu na Slovensku.¹³ V súvislosti s celoeurópskymi trendmi v oblasti migrácie (nárast počtu prichádzajúcich žiadateľov o azyl do EÚ, zmeny na trhu práce, nárast legálnej pracovnej migrácie na slovenský trh práce, ako aj nelegálnej práce, zmeny nálad obyvateľstva vrátane nárastu populizmu) MPSVR SR vníma, že téma cudzincov a pracovnej migrácie sa dostáva do popredia a s najväčšou pravdepodobnosťou bude jednou z tém, ktorá bude v nadchádzajúcom období ovplyvňovať politiky SR.¹⁵

¹³ Zdroj: <https://rokovania.gov.sk/RPO/Negotiation> (citované 24.4.2018).

¹⁴ Zdroj: <https://www.prezident.sk/article/prezident-kiska-vystupil-v-narodnej-rade-so-spravou-o-stave-republiky/> (citované 24.4.2018).

¹⁵ Informáciu poskytlo MPSVR SR.

Na politickej úrovni sa v roku 2017 osobitne riešila spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, otázka relokácií v EÚ a pracovná migrácia z tretích krajín na Slovensko.¹⁶ V novembri 2017 sa na Slovensku konali voľby krajských predsedov a poslancov do ôsmich vyšších územných celkov (žúp), v ktorých boli tak ako v minulosti oprávnení voliť aj cudzinci.¹⁷ ¹⁸ Téma migrácie nebola súčasťou predvolebných programov najsilnejších kandidátov a v predvolebnej kampani sa vyskytla iba v ojedinelých prípadoch.¹⁹

Slovensko sa zo 138 krajín, v ktorých sa v roku 2016 uskutočnil prieskum o miere akceptácie migrantov zo strany verejnosti (tzv. Migrant Acceptance Index), umiestnilo na piatom mieste od konca.²⁰ ²¹

(Medzi)rezortná spolupráca a koordinácia

Medzirezortná spolupráca a koordinácia v oblasti migrácie pokračovala na Slovensku v roku 2017 v rámci komisie MEKOMIC²² ²³, ako aj týchto oficiálnych fór:

- Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov, ktorý sa na svojich troch rokovaníach (21. februára 2017, 16. júna 2017 a 22. novembra 2017) venoval zhodnoteniu prvého predsedníctva SR v Rade EÚ, diskusii o aktuálnom vývoji v oblasti migrácie a azylu v SR a na úrovni EÚ, prebiehajúcej reforme azylového systému EÚ a migračnej politiky Únie, ako aj s tým súvisiacimi legislatívnymi zmenami slovenských právnych predpisov. Riadiaci výbor sa takisto venoval aktuálnej téme príprav tzv. *globálnych kompaktov pre migráciu a utečencov*, či činnosti pracovnej skupiny pre azyl so zameraním na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorá bola v rámci výboru vytvorená koncom roka 2015.²⁴
- Národný kontaktný bod EMN²⁵ v SR²⁶, ktorý na podporu tvorby politík na úrovni EÚ a jej ČŠ v roku 2017 realizoval rôzne aktivity vrátane prípravy publikácií²⁷, predkladania tzv. ad hoc otázok (angl. ad hoc queries) vypracovania odpovedí na ad hoc otázky iných národných kontaktných bodov²⁸, organizácie konferencií (vrátane poslednej konferencie o úlohe samospráv

¹⁶ Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=trestat-krajiny-v4-za-nenaplnenie-kvot-je-nespravne>; <http://www.teraz.sk/slovensko/postoj-vlady-k-otazke-migrantov-a-kvot/278933-clanok.html>; <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/443942-ministri-vnutra-v4-podpisali-deklaraciu-v-ktorej-odmietaju-prerozdelenie-migrantov/>; <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=krajiny-v4-hladaju-spolocne-riesenia-pre-migraciu>; <https://www.aktuality.sk/clanok/520101-na-slovensko-mozu-prist-tisicky-migrantov-tvrdi-richard-sulik/>; <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/news/migracne-kvoty-komisia-zacne-pravne-konanie-proti-v3-slovensko-vynechala/>; <https://www.webnoviny.sk/slovensko-prislubilo-ze-prijme-dalsich-60-utecencov-dosial-sme-ich-prijali-16/>; <https://dennikn.sk/blog/951671/keď-inspektori-prace-zazvonila-v-seredi-na-brane-srbi-utekaju-z-fabrik-za-nym-vchodom/>; <https://europskenoviny.sk/2017/11/18/srbi-pracujuci-na-slovensku-dostanu-viac-informacii-o-svojich-pravach/>; <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2018/cislo-5/slovensko-a-svet-2064.html> (citované 24.4.2018).

¹⁷ Zdroj: <https://www.minv.sk/?volby-vuc> (citované 26.4.2018).

¹⁸ Zdroj: <https://volby.sme.sk/volby-vuc/2017/vysledky> (citované 26.4.2018).

¹⁹ Zdroj: <https://dennikn.sk/820573/kotlebovci-vtahuju-do-zupnych-volieb-migrantov-z-klusa-vyrobili-hovorcu-islam/> (citované 26.4.2018).

²⁰ Zdroj: <https://euractiv.sk/section/spravodlivost-a-vnutro/news/slovensko-je-v-akceptacii-migrantov-na-chvoste-svetoveho-rebricka/> (citované 25.4.2018).

²¹ Zdroj: http://news.gallup.com/poll/216377/new-index-shows-least-accepting-countries-migrants.aspx?g_source=mn2-globalanalytics (citované 25.4.2018).

²² Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC) je koordinátnym orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi komisie MEKOMIC sú experti ústredných orgánov štátnej správy, ktoré implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia komisie MEKOMIC sú podľa potreby prizývané aj mimovládne a mimovládne organizácie.

²³ Informácie poskytlo MPSVR SR.

²⁴ Informácie poskytol MÚ MV SR.

²⁵ Európska migračná sieť (European Migration Network – EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politík EÚ a jej ČŠ. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom ČŠ a v Nórsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. Aktivity EMN sa zameriavajú na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

²⁶ Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a IOM, ktorá má funkciu koordinátora.

²⁷ Zdroj: <http://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn.html> (citované 25.4.2018).

²⁸ Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/ad-hoc-otazky.html> (citované 25.4.2018).

v integrácii utečencov²⁹), seminárov (napr. piaty ročník vzdelávacieho seminára EMN o migrácii³⁰) a iných odborných stretnutí³¹. Uvedené podujatia sa každoročne zameriavajú na rôzne témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a sú určené predovšetkým tvorcom politík, zástupcom verejnej správy, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.^{32 33}

V roku 2017 pokračovala činnosť účelovej skupiny MZVaEZ SR pre migráciu (angl. Task Force for Migration)³⁴, ktorá sa stretávala na ad hoc báze. Členovia skupiny sa koordinovali aj so Stálym zastúpením SR pri EÚ v Bruseli, konkrétne s úsekom vnútorných záležitostí a Politického a bezpečnostného výboru (angl. Political and Security Committee – PSC) či inými úsekmi.³⁵

Funkciu veľvyslanca s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu³⁶, ktorý v rámci MZVaEZ SR pokrýva najmä jej vonkajšie aspekty, od 1. septembra 2017 zastáva Jaroslav Chlebo.³⁷

2.2 Migrácia v médiách

Aj napriek poklesu mediálnych výstupov v porovnaní s rokmi 2015 a 2016 venovali slovenské médiá téme migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín v roku 2017 stále veľkú pozornosť.^{38 39} Okrem pokračujúcej zmiešanej a neregulárnej migrácie do EÚ a opatrení EÚ v tejto oblasti⁴⁰ informovali slovenské médiá v roku 2017 o relokáciách do SR, o formovaní spoločných postojov krajín V4 v migračných otázkach⁴¹ a o tzv. globálnych kompaktoch o migrácii a utečencoch, a to najmä v súvislosti s úspešnou kandidatúrou Miroslava Lajčáka, ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, za predsedu 72. Valného zhromaždenia OSN od septembra 2017 do septembra 2018.⁴²

29 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/279-emn-organizovala-konferenciu-o-ulohe-samosprav-v-integracii-uteccov> (citované 25.4.2018).

30 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/283-5-rocnik-vzdelavacieho-seminara-emn-o-migracii-naplkanie-potrieb-nutenych-migrantov-v-21-storoci-bratislava-3-5-jula-2017> (citované 25.4.2018).

31 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie.html> (citované 25.4.2018).

32 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

33 Zdroj: www.emn.sk (citované 24.4.2018).

34 MZVaEZ SR zriadilo v roku 2016 skupinu, ktorá slúži na výmenu informácií či prípravu stanovísk/podkladov. Skupina pozostáva z viacerých odborov MZVaEZ SR a vedie ju veľvyslanec s osobitným poslaním (ambassador-et-large) pre migráciu.

35 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

36 MZVaEZ SR túto funkciu zriadilo v roku 2016 aj v súvislosti so slovenským predsedníctvom v Rade EÚ.

37 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

38 V rámci neriadeného monitoringu médií bolo za rok 2017 zozbieraných 33 264 správ v porovnaní so 63 451 správami v roku 2016 a 61 908 správami v roku 2015. Všetky spomínané monitorinky obsahujú malé percento nerelevantných alebo okrajových správ.

39 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

40 Napr. <https://dennikn.sk/941828/nemecke-noviny-zverejnili-zoznam-33-293-ludi-ktori-neprezili-svoju-cestu-do-europy/>; <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/442306-slovensko-prislubilo-dva-miliony-eur-na-riesenie-problemu-migracie/>; <https://euractiv.sk/section/spravodlivost-a-vnutro/news/nelegalna-migracia-sa-presuva-z-talianskej-na-spanielsku-cestu/>; <https://www.rtvsk.sk/radio/archiv/11149/653925/>; <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/437960-zazitok-vobec-nie-dovolenkovy-more-vyplavilo-cln-s-africkymi-migrantmi/>; <https://svet.sme.sk/c/20613272/byvaly-sef-tabora-utecenci-v-europe-su-vyslancami-sveta-ktory-nefunguje.html>; <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/442379-na-rakusko-slovenskych-hraniciach-hlada-migrantov-armada/> (citované 24.4.2018).

41 Napr. <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/news/v4-a-migracia-mala-sanca-na-zmenu-pozicii/> (citované 24.4.2018).

42 Napr. <https://www.webnoviny.sk/ministra-lajcaka-zvolili-za-predsedu-72-valneho-zhromazdenia-osn/>; <https://domov.sme.sk/c/20547272/lajcaka-zvolili-za-predsedu-valneho-zhromazdenia-osn.html>; <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/441321-lajcak-sa-v-utorok-stane-predsedom-72-valneho-zhromazdenia-osn/>; <http://www.teraz.sk/slovensko/mzvaez-sr-m-lajcaka-zvolili-za-preds/262847-clanok.html> (citované 24.4.2018).

V médiách rezonovala aj téma pracovnej migrácie na Slovensko z tretích krajín⁴³, ktorá sa týkala najmä občanov Srbska a ich pracovných podmienok⁴⁴, ako aj situácia na OCP PZ v Bratislave⁴⁵ a prípad zaistených prevádzčov s väčšou skupinou migrantov⁴⁶. Niektoré mediálne výstupy sa zameriavali aj na búranie mýtov či vysvetľovanie dezinformácií a hoaxov vo vzťahu k rôznym migračným témam.⁴⁷

43 Napr. <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/932024-situacia-sa-otaca-na-slovensku-pracuju-tisice-migrantov-domacim-nekonkuruju-mysli-si-odbornik/>; https://komentare.sme.sk/c/20752736/vsetci-v-jednom-siku-zabudnite-na-rast.html?ref=w_neprehl (citované 24.4.2018).

44 Napr. <https://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/422902-richter-viaceri-srbi-pracujuci-na-slovensku-boli-podvedeni/>; <https://dennikn.sk/minuta/703555/>; <https://www.aktuality.sk/clanok/417293/j-richter-zameriame-sa-na-kontroly-firiem-v-ktorych-pracuju-cudzinci/> (citované 24.4.2018).

45 Napr. <https://slovensko.hnonline.sk/994675-top-manazeri-si-na-cakanie-objednavaju-externistov/>; <https://dennikn.sk/737564/zufali-cudzinci-spia-v-chladnej-noci-na-zemi-pred-policiou-oddelenie-prestahuju-na-kraj-mesta/>; <https://domov.sme.sk/c/20655688/prisla-ucit-anglictinu-pre-policiu-takmer-nedostala-viza.html>; <https://spectator.sme.sk/c/20613351/scaring-off-the-aliens.html>; <https://spectator.sme.sk/c/20711113/bratislava-department-of-foreigners-police-may-move-to-new-premises-in-early-2018.html> (citované 24.4.2018).

46 Napr. <https://domov.sme.sk/c/20697636/zilina-prevadzaci-utecenci-prokuratúra-vazba.html> (citované 24.4.2018).

47 Napr. <https://dennikn.sk/733783/zamestnavanie-migrantov-myty-a-suche-cisla/>; <https://dennikn.sk/634945/kriminalita-a-migracia-v-grafoch-mali-by-ste-sa-bat-svoju-suseda-cudzinka/>; <https://dennikn.sk/873018/fico-by-sa-mal-naucit-rozdiel-medzi-utecencami-a-migrantmi-hovori-sef-ka-ligy-za-ludske-prava/?ref=list>; <https://euractiv.sk/section/spravodlivost-a-vnutro/opinion/utecenci-migracia-dojmy-pojmy/>; <https://dennikn.sk/blog/811071/hoaxy-o-migrantoch-a-ich-dezinformacne-techniky/>; <https://dennikn.sk/707892/kalinak-nasadi-na-hoaxy-12-policajtov-cesi-maju-naskok-a-uz-lovia-dezinformacie/>; <https://dennikn.sk/694176/smatana-propaganda-na-facebooku-vyraba-dojem-ze-vinou-migrantov-nam-hrozi-apokalypsa/> (citované 25.4.2018).

03

Legálna migrácia a mobilita

V súvislosti s riešením nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily v niektorých profesiách na slovenskom trhu práce sa v roku 2017 navrhlo zjednodušenie podmienok zamestnávania migrantov z tretích krajín. Vzhľadom na rastúci počet občanov Srbska vykonávajúcich pracovnú činnosť na území SR podpísali SR a Srbsko v novembri 2017 *Protokol o vzájomnej spolupráci v oblasti práce a zamestnávania*.

Do slovenskej legislatívy sa predovšetkým prevzali európske smernice o sezónnych pracovníkoch a vnútropodnikovom presune v rámci EÚ. Okrem toho sa uľahčili podmienky pobytu a zamestnania iných skupín ŠPTK, čo nesúviselo s transpozíciou smerníc: išlo o zamestnancov pracujúcich v tzv. centrách strategických služieb, či o podnikateľov plánujúcich na území SR realizovať tzv. inovačný projekt. Legislatívne zmeny sa týkali aj študentov a výskumníkov, osôb s dlhodobým pobytom v SR či zlúčenia rodiny. Nad rámec programov pracovnej dovolenky SR v roku 2017 neuzatvorila ani nepripravovala bilaterálne dohody s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie.

SR v roku 2017 zaznamenala nárast prvých povolení na pobyt a pokles celkového počtu víz vydaných štátnym príslušníkom tretích krajín. Zvýšil sa aj počet osôb vstupujúcich na Slovensko z Ukrajiny, čo súviselo so zavedením 90-dňového bezvízového režimu EÚ pre občanov Ukrajiny s biometrickým pasom.

3.1 Štatistiky a trendy

V roku 2017 SR udelila spolu 13 635 prvých povolení na pobyt z rodinných dôvodov (2 620), na účel vzdelávania a štúdia (1 986), na účel platených (7 399) a iných činností (1 630) (pozri **tabuľku 1** v prílohe). V porovnaní s rokmi 2016 a 2015 došlo k celkovému nárastu: v roku 2016 bolo spolu vydaných 10 304 povolení, v roku 2015 sa vydalo 9 332 povolení.^{48 49} Správne poplatky za žiadosti o udelenie pobytu sa oproti rokom 2015 a 2016 nezmenili (pozri **tabuľku 2** v prílohe).

Všetky typy víz sa v SR vydávajú s biometrickými údajmi, pričom v roku 2017 dosiahol počet vydaných víz 43 641 v porovnaní so 63 553 vízami vydanými v roku 2016 a 76 177 v roku 2015 (pozri **tabuľku 3** v prílohe).^{50 51} Pokles vydaných víz spôsobil zavedenie bezvízového styku s Ukrajinou od 11. júna 2017 pre tých občanov Ukrajiny, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu⁵² (pozri časť 7.2).⁵³

3.2 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie

S účinnosťou od 1. mája 2017 bol v SR prijatý zákon⁵⁴, ktorým sa novelizoval zákon o pobyte cudzincov a zákon o službách zamestnanosti.⁵⁵ Novelou sa do slovenskej legislatívy prevzali najmä európske smernice o sezónnych pracovníkoch a o vnútropodnikovom presune a zapracovali sa požiadavky z praxe. Uľahčili sa ňou podmienky prijímania alebo pobytu iných skupín ŠPTK (nad rámec transpozície smerníc), a to zamestnancov pracujúcich v tzv. centrách strategických služieb, ako aj podnikateľov plánujúcich na území SR realizovať inovačný projekt (pozri ďalej).⁵⁶

Novelou zákona o pobyte cudzincov z mája 2017 bol do národnej legislatívy zavedený aj pojem *mobilita*⁵⁷. Mobilita sa v súčasnosti aplikuje len v prípade ŠPTK, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účel zamestnania, ak ide o vnútropodnikový presun pracovníkov (angl. intra-corporate transferees – ICTs) v rámci EÚ (pozri ďalej).⁵⁸ Mobilita však bude možná aj v prípade ďalších kategórií cudzincov. V pripravovanej novelizácii zákona o pobyte cudzincov sa zavádza aj mobilita napr. výskumníkov, ich rodinných príslušníkov a študentov.⁵⁹

48 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

49 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

50 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

51 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

52 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850 zo 17. mája 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ukrajina).

53 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

54 Zákon č. 82/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

55 Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=poslanci-schvalili-zmeny-v-cudzineckom-zakone> (citované 17.1.2018).

56 Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=poslanci-schvalili-zmeny-v-cudzineckom-zakone> (citované 17.1.2018).

57 Mobilitou sa rozumie presun štátneho príslušníka tretej krajiny z územia členského štátu na územie SR počas platného pobytu na území členského štátu, pričom na území SR má ŠPTK rovnaký účel pobytu ako na území členského štátu a naopak.

58 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

59 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Ďalšia novela zákona o pobyte cudzincov⁶⁰ nadobudla účinnosť 1. septembra 2017. Upravili sa ňou podmienky udelenia národného víza pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí boli prijatí na jazykové vzdelávanie na jazykovej škole, a zamedzila sa možnosť udeľovať prechodný pobyt na území SR osobám študujúcim na jazykovej škole (pozri ďalej).⁶¹

V novele zákona o službách zamestnanosti sa rozšírili dôvody zániku platnosti povolenia na zamestnanie o prípad, keď ŠPTK požiada o udelenie azylu. Stanovilo sa tiež, že montáž, záručné a opravárenské práce a práce súvisiace s nastavením systémov výrobných zariadení, ktoré vykonávajú ŠPTK, musia po novom súvisieť s dodávkou tovaru. Programátorské práce alebo odborné školenia musia podľa novely zákona súvisieť s dodávkou tovaru alebo služieb na základe obchodnej zmluvy v prípade tých ŠPTK, u ktorých sa na výkon zamestnania nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie.⁶²

Plánované legislatívne zmeny

SR pripravuje novelu zákona o službách zamestnanosti, ktorá má byť schválená a účinná v priebehu prvého polroka 2018. V novele navrhuje zjednodušenie podmienok prijímania ŠPTK do zamestnania vo vybraných profesiách v okresoch s mierou nezamestnanosti pod stanovenou hranicou (pozri nižšie).⁶³

Koncom roka 2017 bola v legislatívnom procese ďalšia novela zákona o pobyte cudzincov, ktorou sa do národnej legislatívy SR transponuje *smernica Európskeho parlamentu a Rady 2016/801/EÚ z 11. mája 2016 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdií, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair*, ktorá nahrádza smernice 2004/114/ES (o študentoch) a 2005/71/ES (o výskumných pracovníkoch).⁶⁴ Na základe uvedenej smernice sa rozširuje rozsah pôsobnosti pravidiel EÚ, zavádzajú sa zlepšenia, najmä pokiaľ ide o postupy prijímania, právo na rovnaké zaobchádzanie, právo študentov na prístup na trh práce počas štúdií, mobilitu v rámci EÚ, ako aj procesné záruky. Predpokladá sa, že novela zákona by mala byť účinná od 1. mája 2018.⁶⁵

3.2.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR

Vysokokvalifikovaní pracovníci

V súlade s *acquis* EÚ⁶⁶ a s cieľom zvýšiť záujem vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín o slovenský trh práce a zjednodušiť prístup na trh práce pre túto kategóriu cudzincov sa na základe novelizácie zákona o pobyte cudzincov z mája 2017:

60 Zákon č. 179/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

61 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

62 Informácie poskytol MPSVR SR.

63 Informácie poskytol MPSVR SR.

64 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

65 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

66 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania.

- skrátila lehota na nahlásenie voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, z 30 na 15 pracovných dní a
- predĺžila platnosť tzv. modrej karty EÚ na účel vysokokvalifikovaného zamestnania z troch rokov na štyri roky.⁶⁷

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti (angl. intra-corporate transferees)

V súlade s *acquis* EÚ⁶⁸ sa v máji 2017 stanovili podmienky vstupu a pobytu ŠPTK a ich rodinných príslušníkov na viac ako 90 dní v rámci tzv. vnútropodnikového presunu⁶⁹. Ide o zavedenie nového druhu pobytu, ktorý umožňuje dočasne vyslať pracovníka (ŠPTK), ktorý má uzavretú pracovnú zmluvu so zamestnávateľom so sídlom mimo územia SR a mimo územia členských štátov EÚ k tomu istému zamestnávateľovi so sídlom v SR. V pobytovej legislatíve sa zaviedol aj nový pojem, tzv. mobilita, ktorá má uľahčiť presun ŠPTK medzi členskými štátmi EÚ. Transpozíciou smernice sa prispieva aj k zníženiu administratívneho zaťaženia vo vzťahu k vymedzeným kategóriám zamestnancov (vedúci zamestnanec, odborník a stážista⁷⁰), ktorí boli presunutí v rámci podniku v EÚ na územie SR. V novele zákona sa rozlišujú dva režimy výkonu zamestnania na území SR v rámci vnútropodnikového presunu, a to:

- na základe udeleného prechodného pobytu na účel vnútropodnikového presunu (ak je SR prvou krajinou, do ktorej bude štátny príslušník tretej krajiny presunutý z tretej krajiny), ktorý vychádza z potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, alebo
- bez potreby žiadať o udelenie prechodného pobytu⁷¹ na území SR počas platnosti dokladu o pobyte vydaného niektorým z členských štátov EÚ na účel vnútropodnikového presunu (režim mobility zamestnanca).

Novelou zákona sa umožnilo aj zamestnanie ŠPTK, ktorý je rodinným príslušníkom ŠPTK vykonávajúceho činnosti v rámci vnútropodnikového presunu, resp. mobility zamestnanca. Takýto rodinný príslušník nepotrebuje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta či povolenie na zamestnanie.⁷²

Sezónni pracovníci

V súlade s *acquis* EÚ⁷³ sa v máji 2017 upravil pobyt ŠPTK, ktorí budú na území SR vykonávať sezónne zamestnanie⁷⁴. Oproti predchádzajúcej právnej úprave, podľa ktorej sa mohlo sezónne zamestnanie vykonávať iba s udeleným prechodným pobytom, budú môcť štátni príslušníci

67 Informácie poskytol MPSVR SR.

68 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu.

69 Ide o prípady, keď zamestnávateľ so sídlom mimo EÚ vyšle zamestnanca do svojho podniku v niektorom zo štátov Únie a odtiaľ je ďalej presunutý do inej pobočky v EÚ.

70 Ide o ŠPTK: 1. s vysokoškolským vzdelaním, ktorý v rámci vnútropodnikového presunu vykonáva odbornú prípravu (stáž) na účel profesionálneho rastu, a 2. ktorý v rámci vnútropodnikového presunu vykonáva riadiacu funkciu alebo odbornú činnosť vyžadujúcu mimoriadne odborné vedomosti, zručnosti, schopnosti, poznatky, kvalifikáciu a skúsenosti nevyhnutné na prevádzku alebo manažment.

71 Nevyžaduje sa preto ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie.

72 Informácie poskytol MPSVR SR.

73 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

74 Sezónne zamestnanie sa definuje v zákone o službách zamestnanosti ako „činnosť, ktorej vykonávanie nepresahuje 180 dní počas 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, a je viazané na určité obdobie roka opakujúcou sa udalosťou alebo opakujúcim sa sledom udalostí spojených so sezónnymi podmienkami, počas ktorých sa vyžaduje podstatne vyšší objem práce“.

tretích krajín vykonávať sezónne zamestnanie v dvoch režimoch:

- v prvom režime sa predpokladá pobyt najviac do 90 dní od príchodu na územie SR, a to na základe udeleného schengenského víza a povolenia na zamestnanie⁷⁵, resp. len na základe povolenia na zamestnanie, ak ide o ŠPTK, ktorý nepodlieha vízovej povinnosti,
- v druhom režime sa umožňuje pobyt aj na obdobie dlhšie ako 90 dní, najviac však na 180 dní, a to na základe udeleného prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania, ktorý vychádza z potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta. Žiadosť o prechodný pobyt bude posudzovaná v rámci jednotného povolenia, čo znamená, že ŠPTK dostane jeden doklad, ktorý ho bude oprávňovať na pobyt aj na zamestnanie.

Umožňuje sa prepojenie obidvoch režimov sezónneho zamestnania, pričom celkový čas sezónneho zamestnania nesmie presiahnuť 180 dní vrátane predchádzajúceho pobytu.⁷⁶

V súvislosti so sezónnym zamestnávaním MPSVR SR k 18. júlu 2017 vytvorilo *zoznam odvetví sezónnych zamestnaní*⁷⁷. V zozname identifikovalo tieto odvetvia: poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov, ubytovacie a stravovacie služby, priemyselná výroba a stavebníctvo.⁷⁸

Podnikatelia

Za zvýhodnených podmienok možno udeliť prechodný pobyt na účel podnikania ŠTPK, ktorých podnikateľský zámer Ministerstvo hospodárstva SR posúdi ako podnikateľský zámer na realizáciu inovačného projektu⁷⁹. V prípade inovačného projektu sa znížila suma finančného zabezpečenia podnikateľskej činnosti pre ŠPTK pri udelení prechodného pobytu (na 40-násobok životného minima⁸⁰ namiesto 100-násobku) a pri jeho obnovení (zo 60-násobku na 20-násobok životného minima). Skrátila sa aj lehota na rozhodnutie policajného útvaru o prechodnom pobyte z 90 na 30 dní. Tieto zmeny priniesla novela zákona o pobyte cudzincov v máji 2017.⁸¹

Au pair

SR v roku 2017 nevykonala žiadne zmeny, ktoré by sa týkali au-pair z tretích krajín.⁸²

⁷⁵ Vstup a povolenie na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania vydáva príslušný útvar ÚHCP v rámci tzv. jednotného povolenia (jeden doklad oprávňujúci vstup, pobyt a výkon zamestnania). Na základe požiadavky ÚHCP vydá príslušný úrad práce tzv. potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas/nesúhlas s jeho obsadením. Toto potvrdenie sa vydáva na základe posúdenia situácie na trhu práce. V novele o službách zamestnanosti sa stanovila lehota, počas ktorej úrad práce udelí povolenie na zamestnanie, a to 20 pracovných dní odo dňa podania úplnej žiadosti. Ak bolo ŠPTK v posledných piatich rokoch pred podaním žiadosti udelené povolenie na sezónne zamestnanie, úrad práce udelí povolenie na zamestnanie do 10 pracovných dní odo dňa podania úplnej žiadosti.

⁷⁶ Informácie poskytl ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

⁷⁷ Vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR č. 190/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam odvetví sezónnych zamestnaní. [http://www.epi.sk/zz/2017-190] (citované 11.2.2018). Zoznam odvetví sezónnych zamestnaní bol spracovaný na základe podkladov Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR a Republikovej únie zamestnávateľov.

⁷⁸ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁷⁹ Projektový zámer s inovačným charakterom v rozsahu 5 – 10 strán má obsahovať tieto náležitosti: odborné predpoklady žiadateľa, resp. projektového tímu, opis inovačného produktu/procesu/služby, ciele a harmonogram projektu, opis a analýzu trhu, definovanie zákazníkov a odberateľov, financovanie a rozpočet, silné a slabé stránky inovačného zámeru, ako aj ďalšie doplnujúce údaje. [http://www.economy.gov.sk/inovacie/podnikatelsky-zamer-na-realizaciu-inovativneho-projektu] (citované 13.2.2018)

⁸⁰ Od júla 2017 je suma životného minima pre plnoletú fyzickú osobu 199,48 EUR mesačne.

⁸¹ Zdroj: https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=poslanci-schvalili-zmeny-v-cudzineckom-zakone (citované 17.1.2018).

⁸² Informácie poskytl MPSVR SR.

Iné zárobkovo činné osoby

Okrem podnikateľov s inovačnými projektmi (pozri vyššie) sa v máji 2017 do legislatívy zaviedla osobitná skupina zamestnancov z tretích krajín, ktorí poskytujú odborné školenia pre tzv. *centrá strategických služieb*⁸³. O ich žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania sa rozhodne v skrátenej lehote do 30 dní. Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bude pre centrum strategických služieb poskytovať odborné školenia, môže na území SR vykonávať túto činnosť 90 dní v kalendárnom roku bez nutnosti získať povolenie na zamestnanie.⁸⁴ Spomínanou novelou sa skrátilo aj rozhodovanie policajného útvaru o žiadosti na udelenie prechodného pobytu z 90 na 30 dní pre rodinných príslušníkov uvedenej kategórie zamestnancov centier strategických služieb.⁸⁵

Skupina ŠPTK, u ktorých sa na výkon zamestnania nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie, sa rozšírila aj o osoby, ktoré majú udelené národné vízum a budú sa podieľať na filmovom projekte v SR (v rámci podpory audiovizuálneho priemyslu SR pri realizácii väčších koprodukčných filmových projektov).⁸⁶

Študenti a výskumníci

V roku 2017 SR nerealizovala žiadne politiky ani opatrenia, ktoré by podporovali získanie alebo udržanie študentov a výskumníkov z tretích krajín v SR. SR pokračovala v poskytovaní vládnych štipendií na vysokoškolské štúdium v SR pre sýrskych utečencov a študentov z krajín postihnutých konfliktom (pozri časť 10.1).⁸⁷

Poslednou novelou zákona o pobyte cudzincov zo septembra 2017 sa pre poslucháčov jazykovej školy zrušila možnosť získať prechodný pobyt na účel štúdia podľa § 24 zákona o pobyte cudzincov a táto skupina ŠPTK prešla do režimu národných víz (tzv. D víz). Podmienkou udelenia národného víza je, že ide o ŠPTK, ktorý je starší ako 15 rokov a je prijatý na jazykové vzdelávanie na jazykovej škole v rozsahu najmenej 25 vyučovacích hodín týždenne.⁸⁸ Podľa novely zákona o službách zamestnanosti z mája 2017 nemôže zamestnávateľ takéhoto ŠPTK zamestnávať.⁸⁹

Osoby s dlhodobým pobytom⁹⁰

Novelou zákona o pobyte cudzincov z mája 2017 sa v súlade s acquis EÚ⁹¹ zrovnoprávnilo po-

⁸³ Centrum strategických služieb sa podľa zákona o investičnej pomoci definuje ako miesto, v ktorom prijímateľ investičnej pomoci poskytuje služby s vysokou pridanou hodnotou podporujúce zamestnanosť kvalifikovaných expertov v centrách pre vývoj počítačových programov, odborných riešiteľských centrách, centrách na prípravu modifikovaných špičkových technológií a centrách zákazníckej podpory. Predmetom činnosti sú najmä služby v oblasti financií, nákupu, informačných technológií, personalistiky a starostlivosti o zákazníkov. Zoznam vedie Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré ho bude zasielať MV SR.

⁸⁴ Zdroj: https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=poslanci-schvalili-zmeny-v-cudzineckom-zakone (citované 17.1.2018).

⁸⁵ Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

⁸⁶ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁸⁷ Informácie poskytl MPSVR SR, ÚHCP P PZ, MÚ MV SR a MZVaEZ SR.

⁸⁸ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

⁸⁹ Zdroj: § 23a, odsek e) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [http://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-5] (citované 25.1.2018).

⁹⁰ Osoba s dlhodobým pobytom je občan z krajiny mimo EÚ, ktorému bol udelený dlhodobý pobytový status. Tento status znamená, že osoba bude mať podobné práva ako občania EÚ (smernica 2003/109/ES).

⁹¹ V súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2003/109/ES z 25.11.2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom.

stavenie ŠPTK, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom, s postavením občanov SR a členských štátov EÚ pri poskytovaní služieb zamestnanosti. Tejto skupine ŠPTK sa tým umožňuje napr. zaevidovať sa na príslušnom úrade práce, ktorý ich zaradi do evidencie uchádzačov o zamestnanie a poskytne im informačné a poradenské služby.⁹²

3.2.2 Saturovanie potrieb pracovného trhu

SR v posledných rokoch zaznamenáva rastúci dopyt zamestnávateľov po pracovnej sile zo zahraničia.⁹³ V súvislosti s riešením nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily v niektorých profesiách na slovenskom trhu práce sa navrhuje⁹⁴ zjednodušenie podmienok pre zamestnávanie ŠPTK, a to:

- v profesiách, v ktorých pretrvávajú nedostatok pracovnej sily (zoznam týchto profesií by stanovila tripartitná komisia a v rámci novej kompetencie by ho na svojej webovej stránke zverejňovalo a ročne aktualizovalo ÚPSVaR),
- v okresoch s mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou ako 5 %.

Pri kumulatívnom naplnení oboch vyššie uvedených podmienok by sa:

- zrušila povinnosť zamestnávateľa nahlásiť voľné pracovné miesto (v súčasnosti je to 15 až 30 pracovných dní pred podaním žiadosti o vydanie povolenia, resp. potvrdenia),
- zaviedla maximálna lehota (30 pracovných dní) pre OCP PZ na udelenie prechodného pobytu vrátane tzv. jednotného povolenia,
- zaviedol maximálny počet ŠPTK, ktorých bude môcť zamestnávateľ takto zamestnávať, a to 30 % z celkového počtu svojich zamestnancov;
- skrátila lehota na nahlásenie voľného pracovného miesta na účely tzv. jednotného povolenia z 30 pracovných na 30 kalendárnych dní.⁹⁵

Schválenie navrhovaných úprav sa očakáva v roku 2018 (pozri časť 3.2), môže preto dôjsť k zmenám uvedených podmienok. Získavanie pracovníkov zo zahraničia vláda SR považuje za krajné riešenie, ktoré sa má použiť až vtedy, keď sa využijú všetky opatrenia na aktivizáciu nezamestnaných⁹⁶. Podľa MPSVR SR teda zamestnanosť cudzincov nemá byť na úkor domáceho obyvateľstva.⁹⁷

Novelizácia zákona o pobyte cudzincov z mája 2017 priniesla aj zmenu pre zamestnancov z tretích krajín, ktorí z rôznych dôvodov prídu o zamestnanie. Namiesto pôvodných 30 dní budú mať po novom 60 dní na to, aby si našli nové zamestnanie.⁹⁸

92 Informácie poskytl MPSVR SR.

93 Dôvodová správa k návrhu na vydanie zákona uvádza, že miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) v SR k 30. septembru 2017 dosiahla 6,42 % a je najnižšia od roku 1991 (5,94 % v decembri 2017). V 51 okresoch bola MEN nižšia ako celoslovenský priemer, z toho v 33 okresoch nižšia ako 5 %. Ide najmä o okresy Trenčianskeho, Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho kraja, kde pôsobia najväčší zamestnávateľia, ktorí už dlhodobo avizujú nedostatok pracovnej sily a problémy spojené s jej zabezpečením aj z radov nezamestnaných. Táto situácia spôsobila, že za uplynulý rok sa zdvojnásobil počet ŠPTK pracujúcich na území SR, v dôsledku čoho dochádza aj k zvyšovaniu administratívnej záťaže a k predĺžovaniu času udelenia jednotných povolení (prechodný pobyt a povolenie na zamestnanie).

94 Návrh poslancov Národnej rady SR na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, č. parlamentnej tlače 779, doručený do NR SR 10.11.2017.

95 Informácie poskytl MPSVR SR.

96 Zdroj: Závery Rady solidarity z 29. júna 2017 (citované 11.2.2018).

97 Informácie poskytl MPSVR SR.

98 Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=poslanci-schvalili-zmeny-v-cudzineckom-zakone> (citované 15.1.2018).

3.3 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovania pracovných štandardov

Vzhľadom na rastúci počet občanov Srbska vykonávajúcich pracovnú činnosť na území SR (ročný nárast o vyše 200 %)⁹⁹ najmä nekvalifikované a nízko kvalifikované pracovné pozície vo výrobe, podpísali SR a Srbsko v novembri 2017 *Protokol o vzájomnej spolupráci v oblasti práce a zamestnávania*¹⁰⁰.¹⁰¹ Spolupráca, ktorá spočíva aj vo výmene informácií a má predchádzať sociálnemu dampingu¹⁰², sa týka okrem práce a zamestnávania aj sociálneho poistenia, kontroly dočasného zamestnávania a vysielania, sprostredkovateľských agentúr, ako aj činnosti inšpektorátov práce pri preverovaní pracovných podmienok pracovníkov.¹⁰³

Na jeseň 2017 sa zároveň začala príprava informačných materiálov pre orgány štátnej správy, ako aj pre zastupiteľstvá SR v tretích krajinách v súvislosti so zlepšením informovanosti v oblasti zamestnávania a zamestnanosti ŠPTK v SR.¹⁰⁴ Materiály majú obsahovať informácie o právach zamestnancov z tretích krajín v pracovnoprávných vzťahoch, o povoleniach na pobyt a o obchodovaní s ľuďmi.¹⁰⁵ Začiatkom roka 2018 bol dokončený leták pre občanov Srbska¹⁰⁶.¹⁰⁷

O súčasnej situácii v oblasti zamestnávania ŠPTK a ich potenciálneho pracovného vykorisťovania v roku 2017 rokovali viaceré subjekty na podnet štátneho tajomníka MV SR ako národného koordinátora pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Pripravované opatrenia majú multidisciplinárny charakter a zahŕňajú aj inšpekčné kontroly podnikateľských subjektov.¹⁰⁸ V roku 2017 skontrolovali príslušníci ÚHCP P PZ¹⁰⁹ v spolupráci s inšpektorátmi práce alebo okresnými úradmi práce ÚPSVaR 34 podnikateľských subjektov¹¹⁰. U 48 podnikateľských subjektov sa zistilo porušenie zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní.¹¹¹ Počas vykonaných kontrol nebola v SR v roku 2017 identifikovaná žiadna obeť obchodovania s ľuďmi.¹¹² Minister práce v tejto súvislosti uviedol, že za nelegálnym zamestnávaním možno hľadať najmä sprostredkovateľské firmy, ktoré častokrát pochádzajú z Čiech, Poľska a Maďarska. Odkedy sa sprísnil zákon o agentúrach dočasného zamestnávania na Slovensku, vytvárajú sa podľa neho pobočky v okolitých krajinách, kde legislatíva nie je taká prísna, a tieto pobočky na Slovensko vysielajú

99 Podľa štatistík z novembra 2017 na Slovensku pracovalo 10 811 občanov zo Srbska, z toho 8 516 malo povolenie pracovať na základe informačnej karty pre tzv. zahraničných Slovákov a 2 295 malo povolenie prostredníctvom jednotlivých úradov práce. Väčšina z nich sa nachádza na západnom Slovensku, v bratislavskom regióne. Minimálne dve tretiny z celkového počtu osôb zo Srbska, ktorí sa zdržiavajú v SR, sú tzv. zahraniční Slováci. Srbskí pracovníci najčastejšie pracujú v oblasti automobilového priemyslu a vo firmách zameraných na elektrotechnický priemysel.

100 Protokol o vzájomnej spolupráci medzi MPSVR SR a Ministerstvom práce, zamestnávania, otázk vojnových veteránov a sociálnych vecí Srbskej republiky.

101 Zdroj: <http://www.teraz.sk/ekonomika/socialne-sr-bude-viac-spolupracovat-s-292148-clanok.html> a <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/1061919-slovensko-spoj-sily-so-srbskom-pri-odhalovani-nelegalnej-prace> (citované 18.1.2018).

102 Sociálny damping predstavuje praktiky, pri ktorých sú pracovníci z tretích krajín vykorisťovaní ako lacná pracovná sila s cieľom zvýšenia zisku spoločností, čo má za následok všeobecné zníženie miezd a pracovných štandardov pre celú populáciu. [<http://www.eurofound.europa.eu/areas/industrialrelations/dictionary/definitions/socialdumping.htm>] (citované 18.4.2018).

103 Informácie poskytl MPSVR SR.

104 Informácie poskytl MPSVR SR.

105 Informácie poskytl OZVaEZ KMV.

106 Prípravu letáku konzultovalo MPSVR SR okrem iného s MV SR, ÚHCP P PZ, ako aj s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

107 Informácie poskytl MPSVR SR.

108 Informácie poskytl OZVaEZ KMV.

109 Počas vykonávania kontrol podnikateľských subjektov sa policajti zameriavajú, tak ako to stanovuje zákon, predovšetkým na vyhľadávanie osôb – cudzincov bez oprávnenia na pobyt v SR a ďalšie porušovanie ustanovení zákona o pobyte cudzincov, a na vyhľadávanie a identifikáciu obetí trestného činu obchodovania s ľuďmi v zmysle Trestného zákona.

110 Celkovo bolo skontrolovaných 3 228 osôb: 1 455 občanov SR a 1 773 cudzincov – občanov EÚ a tretích krajín.

111 Podnikateľské subjekty nelegálne zamestnávali 32 občanov SR a 233 cudzincov, z ktorých bolo 204 z krajín mimo EÚ a 60 z nich sa nachádzalo na území SR neregulárne. Medzi cudzincami boli najmä občania Srbska (117), Ukrajiny (73), Poľska (10). Nelegálne zamestnaní cudzinci pracovali najmä v oblasti priemyselnej výroby a stavebníctva.

112 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

zamestnancov. Považuje preto za dôležité, aby SR mala včas informáciu o ľuďoch, ktorí zo Srbska odchádzajú.¹¹³

Poslanci NR SR v novembri 2017 navrhli prijať zákon¹¹⁴ (pozri časť 3.2.1), v ktorom sa takisto požaduje rozšíriť povinnosti zamestnávateľa, ku ktorému sa na výkon práce vysielajú ŠPTK. Išlo by o povinnosť zabezpečiť primerané ubytovanie pre vysielaných zamestnancov a povinnosť doložiť príslušné doklady preukazujúce ich vyslanie. Zamestnávateľ, ktorý má záujem prijať do zamestnania ŠPTK, by v období dvoch rokov pred podaním žiadosti nesmel porušiť zákaz nelegálneho zamestnávania.¹¹⁵

Zmeny v súvislosti s transpozíciou smerníc

Dôležitú zmenu v postavení ŠPTK priniesli transpozície smerníc 2014/36/EÚ¹¹⁶ a 2014/66/EÚ¹¹⁷ v máji 2017. V slovenskej legislatíve sa upravil inštitút tzv. tvrdého jadra, na základe ktorého sa na pracovnoprávne vzťahy zamestnancov počas vnútropodnikového presunu primerane vzťahujú ustanovenia Zákonníka práce¹¹⁸. Mzdové podmienky týchto zamestnancov musia byť počas vnútropodnikového presunu aspoň tak priaznivé ako u porovnateľného zamestnanca zamestnávateľa, ku ktorému sú zamestnanci presunutí v rámci vnútropodnikového presunu.¹¹⁹

Iné plánované zmeny

Kľúčovou reformou na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR (vrátane niektorých skupín ŠPTK) má byť zákon o sociálnej ekonomike. S prípravou zákona sa začalo v septembri 2017 a mal by byť zameraný najmä na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných. Prijatím prierezovej právnej úpravy sa má vytvoriť priaznivé prostredie na podporu sociálnych podnikov v rámci sociálnej ekonomiky a sociálnych inovácií vrátane uplatnenia zásady pozitívnej diskriminácie vo verejnom obstarávaní, vychádzajúc zo zahraničných príkladov dobrej praxe a platných európskych pravidiel.¹²⁰

3.4 Ďalšie opatrenia týkajúce sa schém legálnej migrácie

V roku 2017 SR pripravovala *program pracovnej dovolenky*¹²¹ s Argentínou a v rámci existujúceho programu pracovnej dovolenky s Kanadou došlo k obojstrannému navýšeniu kvóty na prijatie záujemcov o tento program. Program pracovnej dovolenky s Kanadou je výsledkom niekoľkoročného diplomatického úsilia na obidvoch stranách a dobrej vzájomnej spolupráce.¹²²

113 Zdroj: <http://www.teraz.sk/ekonomika/socialne-sr-bude-viac-spolupracovat-s/292148-clanok.html> a <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/1061919-slovensko-spoj-sily-so-srbskom-pri-odhalovan-inelegalnej-prace> (citované 18.1.2018).

114 Návrh poslancov Národnej rady SR na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, č. parlamentnej tlače 779, doručený do NR SR 10.11.2017.

115 Zdroj: Návrh poslancov Národnej rady SR na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, č. parlamentnej tlače 779, doručený do NR SR 10.11.2017. [<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6609>] (citované 18.1.2018).

116 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

117 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu.

118 Konkrétne ustanovenia odseku 2 písm. a), b), d) až g) a odsekov 3, 7 a 8.

119 Informácie poskytl MPSVR SR.

120 Informácie poskytl MPSVR SR.

121 Cieľom programov pracovnej dovolenky je recipročné zjednodušenie podmienok vstupu a pobytu pre občanov SR a tretej krajiny, ktorí chcú stráviť dovolenku na území druhého štátu na obdobie jedného roka. Účastníci programu majú možnosť príležitostne sa zamestnať či študovať. Programy sú určené mladým ľuďom vo veku od osemnásť do tridsať rokov (vrátane), ktorí môžu konkrétny program využiť jedenkrát.

122 Informácie poskytl MPSVR SR.

SR na rok 2021 pripravuje sčítanie obyvateľov, domov a bytov.¹²³ Z narastajúcej finančnej náročnosti tradičného sčítania a zvyšujúcej sa administratívnej záťaže na respondentov vyplynula snaha SR prejsť od tradičného k integrovanému sčítaniu, ktoré bude založené na využití údajov získaných z administratívnych zdrojov (najmä registrov) a terénneho zisťovania. Prostredníctvom integrovaného sčítania sa zvýši kvalita a efektívnosť získavania údajov a informácií.¹²⁴ Sčítaní budú všetci obyvatelia s trvalým pobytom v SR bez ohľadu na to, či sa v okamihu sčítania nachádzali na území SR, ako aj osoby s iným druhom pobytu.¹²⁵ V súvislosti s národným cenzom ŠÚ SR vypracoval *Národný akčný plán sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 na roky 2017 – 2020*, v ktorom sa navrhuje zriadiť medzirezortný analytický tím odborníkov, a vláda SR schválila *Legislatívny zámer zákona o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021*¹²⁶, v ktorom sa ŠÚ SR ukladá predložiť vláde príslušný návrh zákona do polovice roka 2019.¹²⁷

3.5 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie

Informačné nástroje

V rámci projektu *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX)*, ktorý je financovaný z fondu AMIF, IOM v roku 2017 pokračovala v poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj pre slovenské inštitúcie, ktoré s nimi prichádzajú do kontaktu.¹²⁸ MIC v Bratislave a v Košiciach v roku 2017 poskytlo spolu 5 183 osobných, telefonických alebo e-mailových konzultácií 3 375 individuálnym klientom, pričom konzultácie sa týkali pobytu, rodiny, zamestnania, podnikania, vzdelávania či občianstva v SR. V roku 2017 boli najčastejšie zastúpenými krajinami pôvodu klientov Ukrajina, Ruská federácia, Srbsko, India, Irán a USA. Aktuálne informácie sú dostupné v slovenčine, angličtine a ruštine aj na webovej stránke. Informácie pre cudzincov o živote na Slovensku si v roku 2017 na webovej stránke www.mic.iom.sk vyhľadalo 125 193 osôb.¹²⁹

MIC v máji 2017 spustilo webovú aplikáciu *VisaCheck*¹³⁰ pre cudzincov z ktorejkoľvek krajiny sveta, ktorí chcú zistiť, aký druh víz a pobytu potrebujú na vstup do SR. Bezplatná aplikácia dostupná v angličtine informuje cudzincov aj o podmienkach vstupu na Slovensko, ktoré sa odlišujú v závislosti od krajiny pôvodu cudzinca, dĺžky a účelu jeho pobytu. Do konca roka 2017 aplikácia poskytla odpoveď na takmer 1 425 žiadostí o informácie o vstupe do SR zo 114 krajín.¹³¹

Lepšiu informovanosť ŠPTK a štátnych inštitúcií má podporiť aj nadnárodný informačný portál *Dunajský kompas* (angl. *Danube Compass*), ktorý by mal byť spustený okrem Slovenska v Rakúsku, Maďarsku, Nemecku, Chorvátsku, Srbsku, Slovinsku, Česku a v Bosne a Hercegovine. Na portáli sa budú poskytovať informácie o zamestnaní, pobyte v krajine, vzdelávacom systéme, zdravotnej starostlivosti či postupe pri diskriminácii na pracovisku. Informácie na slovenskom portáli, ktorý zostavuje Ústav etnológie SAV, budú dostupné aj v anglickom, srbskom, ukrajín-

123 Ide o obsahovo najrozsiahlšie štatistické zisťovanie v rámci celosvetového programu populačných, domových a bytových cenzov, ktoré sa uskutočňuje pod záštitou EÚ a OSN. Všetky členské štáty majú povinnosť zaradiť do sčítania rovnaké, resp. porovnateľné definície zisťovaných údajov. Koordinácia sčítania umožňuje mnohostranné využitie cenzových dát nielen na národnej, európskej, ale aj širšej medzinárodnej úrovni.

124 Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020 a Konceptný zámer Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 z februára 2017.

125 Informácie poskytl ŠÚ SR.

126 [<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=27083>] (citované 17.1.2018)

127 Informácie poskytl ŠÚ SR.

128 Informácie poskytl OZP SEP MV SR.

129 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

130 [<http://mic.iom.sk/visacheck/en/home/>] (citované 17.1.2018)

131 Zdroj: <http://www.iom.sk/pre-media/tlacove-spravy-a-clanky/903-ts-uzitocna-aplikacia-o-vizach-a-pobyte-na-slovensku> (citované 17.1.2018).

skom či vietnamskom jazyku.¹³² Portál sa financuje z Dunajského transnárodného programu v rámci projektu informačná platforma dunajského regiónu pre hospodársku integráciu migrantov [angl. *Danube Region Information Platform for Economic Integration of Migrants (DRIM)*], ktorý sa realizuje v rokoch 2017 – 2019.¹³³

V rámci činnosti Európskej migračnej siete (EMN) SR v roku 2017 koordinovala aktualizáciu sekcie *Imigračného portálu EÚ*¹³⁴ „Čo potrebujem pred odchodom?“ (angl. What do I need before leaving?) týkajúcu sa Slovenska.¹³⁵

MPSVR SR aj v roku 2017 priebežne aktualizovala svoju webovú sekciu „Informácie pre cudzincov“¹³⁶ v slovenčine a angličtine v súlade s uznesením vlády SR.^{137 138}

Spolupráca s tretími krajinami

SR a Srbsko podpísali v novembri 2017 *Protokol o vzájomnej spolupráci v oblasti práce a zamestnávania*¹³⁹ (pozri časť 3.3). SR začala aj s prípravou materiálov na zlepšenie predodchodovej informovanosti ŠPTK v oblasti zamestnávania a zamestnanosti v SR (pozri časť 3.3).¹⁴⁰

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

Počty žiadateľov o azyl zostali nízke aj v roku 2017, slovenský azylový systém preto v danom období nečelil osobitným výzvam. SR v roku 2017 začala pripravovať novelizáciu zákona o azyle s navrhovanou účinnosťou od 20. júla 2018, a to najmä kvôli transpozícii článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“, ktorý súvisí s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu. Osôb s udeleným azylom, doplnkovou ochranou či dočasným útočiskom sa v roku 2017 týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov. MÚ MV SR vydal v roku 2017 pokyn, v ktorom sa okrem iného upravuje vydávanie dokladov o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti osobám, ktoré sa rozhodli pre asistovaný dobrovoľný návrat. Dokončil aj príručku pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorá má názov *Nový štart v Slovenskej republike*.

SR v roku 2017 pokračovala v relokáciách z Talianska a Grécka na základe tzv. prvého relokačného rozhodnutia, v rámci ktorého sa dobrovoľne zaviazala relokovať 100 osôb: 40 z Grécka a 60 z Talianska. Nerealizoval sa žiadny presídľovací program ani žiadny iný program prijímania utečencov z tretích krajín, SR však naďalej umožňovala špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie, ktorý vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.

132 Zdroj: <https://www.aktuality.sk/clanok/533474/migrantom-na-slovensku-pomoze-novy-portal/> (citované 27.4.2018).

133 Zdroj: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/drim> (citované 27.4.2018).

134 [<http://ec.europa.eu/immigration/>] (citované 17.1.2018)

135 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

136 [<https://www.mpsvr.sk/sk/informacie-cudzincov/>] (citované 11.2.2018)

137 Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

138 Informácie poskytl MPSVR SR.

139 Protokol o vzájomnej spolupráci medzi MPSVR SR a Ministerstvom práce, zamestnávania, otázok vojnových veteránov a sociálnych vecí Srbskej republiky.

140 Informácie poskytli ÚHCP P PZ, MPSVR SR a MZVaEZ SR.

4.1 Štatistiky a trendy

Počet žiadateľov o azyl v SR bol aj v roku 2017 nízky. V roku 2017 bolo na území SR podaných 166 žiadostí o udelenie azylu (z toho 153 prvých a 13 opakovaných žiadostí) v porovnaní so 146 žiadosťami podanými v roku 2016. Azyl bol v roku 2017 udelený 29 osobám a doplnková ochrana 25 osobám. V 73 prípadoch SR rozhodla o zastavení konania, v 42 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 16 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľov o azyl patrili aj v roku 2017 žiadatelia z Afganistanu (23) a z Iraku (12), ako aj z Vietnamu (21).¹⁴¹

4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)

4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľov o azyl

V roku 2017 sa začala príprava novelizácie zákona o azyle¹⁴² s navrhovanou účinnosťou od 20. júla 2018. Dôvodom novelizácie je najmä transpozícia článku 31 ods. 3 až 5 revidovanej „procedurálnej smernice“¹⁴³, ktorý súvisí s konaním o posúdení žiadosti o medzinárodnú ochranu¹⁴⁴, ale aj úprava niektorých ustanovení zákona o azyle vzhľadom na poznatky a potreby praxe.¹⁴⁵

Osôb s udeleným azylom, doplnkovou ochranou či dočasným útočiskom sa v roku 2017 týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov¹⁴⁶, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2018. Podľa nového zákona môže o odškodnenie požiadať aj obeť násilného trestného činu, ktorá má v SR udelený azyl, doplnkovú ochranu, dočasné útočisko, pobyt alebo tolerovaný pobyt, ak k ujme na zdraví došlo na území SR¹⁴⁷ (pozri časť 9.2).¹⁴⁸

V oblasti prijímania žiadateľov o azyl nedošlo na Slovensku v roku 2017 k žiadnym zmenám. Žiadatelia sú aj naďalej ubytovávaní v azylových zariadeniach MV SR (záchytný tábor Humenné, pobytový tábor Opatovská Nová Ves a pobytový tábor Rohovce). Kapacita záchytného tábora zostala 524 osôb a kapacita každého z pobytových táborov 140 osôb. V prípade krízovej situácie možno dané kapacity navýšiť.¹⁴⁹ Zmeny nenastali ani v súvislosti s kapacitami v detenčných zariadeniach ÚHCP P PZ¹⁵⁰, ktoré vo výnimočných prípadoch slúžia aj na zaistenie žiadateľov počas azylového konania, a najmä v súvislosti s dublinským konaním.¹⁵¹

141 Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2017. [<http://www.minv.sk/?statistiky-2017>] (citované 19.4.2018)

142 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

143 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytnutí a odnímaní medzinárodnej ochrany (revidované znenie).

144 Ods. 3 (neúplné znenie): „Členské štáty zabezpečia, aby sa konanie o posúdení žiadosti skončilo do šiestich mesiacov od podania žiadosti. (...) Členské štáty môžu šesťmesačnú lehotu stanovenú v tomto odseku predĺžiť o obdobie, ktoré nepresiahne ďalších deväť mesiacov.“

Ods. 4 (neúplné znenie): Členské štáty môžu „odložiť skončenie konania o posúdení žiadosti, ak vzhľadom na neistú situáciu v krajine pôvodu, ktorá je považovaná za dočasnú, nemožno odôvodnene očakávať, že rozhodujúci orgán rozhodne v lehote stanovenej v odseku 3.“

Odsek 5 (neúplné znenie): „Členské štáty skončia konanie o posúdení žiadosti vždy najneskôr v lehote 21 mesiacov od podania žiadosti.“

145 Informácie poskytol MÚ MV SR.

146 Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

147 § 10 ods. 1 zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

148 Informácie poskytol MÚ MV SR.

149 Informácie poskytol MÚ MV SR.

150 Kapacita ÚPZC Medvedov na západnom Slovensku zostala 152 osôb (112 mužov, 40 žien). Priestory zariadenia umožňujú v prípade potreby vytvoriť ďalšie miesta pre približne 30 osôb. Kapacita ÚPZC Sečovce na východnom Slovensku, ktoré je určené a prispôbené aj na umiestňovanie rodín s deťmi, zostala 176 osôb (36 žien a/alebo rodín s deťmi, 104 mužov). Zariadenie má alternatívny priestor pre 36 osôb, ktorý sa dá prispôsobiť na umiestnenie mužov, žien a rodín s deťmi.

151 Informácie poskytol ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

V rokoch 2017 – 2019 mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada pokračuje v realizácii projektu v partnerstve s obcou Rovné *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR III*¹⁵². V rámci projektu podporeného z fondu AMIF sa poskytujú základné a doplnkové služby pre všetkých žiadateľov o azyl vrátane tých, ktorí sa nachádzajú v azylových zariadeniach MÚ MV SR. Špecifická pozornosť sa venuje potrebám zraniteľných osôb.¹⁵³ Medzi doplnkové služby patrí výučba slovenského jazyka, psychologické poradenstvo, sociálna práca, voľnočasové aktivity a pod.¹⁵⁴

MÚ MV SR sa 19. júna 2017 zapojil do spoločnej akcie členských štátov EÚ s názvom *Informačný deň EASO*, ktorej cieľom bolo priblížiť odbornej verejnosti na Slovensku agendu, prácu a projekty úradu EASO. Zamestnanci MÚ MV SR prezentovali svoje osobné skúsenosti z pôsobenia v azylových podporných tímoch v hotspotoch v Grécku a v Taliansku a zástupcovia EASO predstavili nový dokumentačný a informačný systém.^{155 156}

4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania

Prístup k informáciám a tlmočenie

V oblasti tlmočenia a ani v prístupe k informáciám a k právnomu poradenstvu nenastali na Slovensku v roku 2017 žiadne zmeny.¹⁵⁷ Právne poradenstvo pre žiadateľov o azyl aj naďalej poskytuje mimovládna organizácia Liga za ľudské práva, ktorá spolupracuje s MV SR prostredníctvom projektu *Právna poradňa pre azyl*¹⁵⁸ podporeného z fondu AMIF.¹⁵⁹ V rámci projektu sa zabezpečuje prístup k právnym službám pre všetkých žiadateľov o azyl, ktorí sú umiestnení v azylových zariadeniach MÚ MV SR, žiadateľov s povoleným pobytom mimo azylového zariadenia a žiadateľov o azyl vo väzbe s ohľadom na ich individuálne potreby a so špecifickým zameraním na zraniteľné osoby. Projekt má trojročné trvanie od novembra 2016 do konca októbra 2019.¹⁶⁰

Dublinské konanie a transfery

V roku 2017 Dublinské stredisko v SR spracovalo 358 žiadostí o určenie zodpovednosti za posúdenie žiadosti o udelenie azylu. V 23 prípadoch došlo k prevzatíu osôb na územie SR na ďalšie konanie. Dublinské stredisko zaslalo 211 žiadostí o prevzatie zodpovednosti do iných ČŠ a z územia SR bolo odovzdaných 32 osôb. Dublinské stredisko naďalej konalo aj v prípadoch ŠPTK bez oprávnenia na pobyt v SR, na ktorých bolo možné uplatniť dublinské nariadenie.

V roku 2017 SR nepozastavila transfery do žiadneho ČŠ uplatňujúceho dublinské nariadenie, ak boli žiadosti SR daným štátom akceptované a rozhodnutia o odovzdaní boli vykonateľné v súlade so slovenskou legislatívou.

Koncom roka 2017 Dublinské stredisko deklarovalo európskej agentúre EU LISA¹⁶¹ pripravenosť na prechod na nové domény DubliNet-u, elektronického komunikačného prostriedku. Celý

152 Projekt SK 2016 AMIF SC1.2/1.

153 [<http://www.nasiuteccenci.sk/efektivne-sluzby.html>] (citované 10.1.2018)

154 [<https://www.minv.sk/?projekty-na-ktorych-sa-migracny-urad-podiela>] (citované 10.1.2018)

155 Informácie poskytol MÚ MV SR.

156 [<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=informacny-den-europskeho-podporneho-uradu-pre-azyl-easo>] (citované 11.5.2018)

157 Informácie poskytl MÚ MV SR a ÚHCP P PZ.

158 Projekt SK 2016 AMIF SC1.1/2.

159 Informácie poskytol MÚ MV SR.

160 [<http://www.hrl.sk/projekty/pravna-poradna-pre-azyl>] (citované 10.1.2018)

161 Európska agentúra na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

technický proces by mali všetky členské štáty zavrieť v prvej polovici roka 2018.¹⁶²

Špeciálne konania a konania prvého stupňa

V konaniach prvého stupňa ani v špeciálnych konaniach nedošlo na Slovensku v roku 2017 k žiadnym zmenám.¹⁶³

Súdne konania a rozhodnutia

V roku 2017 nastal v oblasti odvolaní či preskúmaní súdmi v SR tento vývoj:

- Najvyšší súd SR konštatoval¹⁶⁴, že ak žalobca pred podaním žaloby požiada Centrum právnej pomoci o ustanovenie advokáta, od podania takejto žiadosti do právoplatného rozhodnutia o nej neplynú lehoty na podanie žaloby na správny súd. Uznesenie sa týkalo rozhodnutia o predĺžení zaistenia, avšak jeho použitie je možné aj pri počítaní lehôt v azylových veciach. Lehota na podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu vydanému v konaní o udelenie azylu vrátane dublinských prípadov, môže teda za určitých okolností byť de facto dlhšia ako 30 dní (rozhodnutie o neudelení azylu, rozhodnutie o odňatí azylu atď.), resp. 20 dní (rozhodnutie o zamietnutí žiadosti ako neprípustnej, rozhodnutie o zamietnutí žiadosti ako zjavne neopodstatnenej).
- Najvyšší súd SR predložil¹⁶⁵ prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru EÚ, ktoré sa týkali možnosti, že azyl v určitých prípadoch udelí priamo prvostupňový a druhostupňový súd. Hoci vo veci ešte nebolo vydané rozhodnutie, uvádzame, že Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach navrhla, aby Súdny dvor poskytol na predložené prejudiciálne otázky tieto odpovede:

1. Článok 46 ods. 3 tzv. „procedurálnej smernice“¹⁶⁶ sa má vykladať v tom zmysle, že aspoň súd prvého stupňa musí mať právomoc preskúmať rozhodnutie o neudelení medzinárodnej ochrany vzhľadom na požiadavky stanovené v článkoch 9, 10 a 15 smernice 2011/95/EÚ¹⁶⁷ preskúmať všetky skutkové a právne otázky a vydať rozhodnutie o potrebe medzinárodnej ochrany, ktorým sú správne orgány viazané. V článku 46 ods. 3 „procedurálnej smernice“ sa ale nevyžaduje, aby mal súd právomoc priamo rozhodnúť o udelení medzinárodnej ochrany.
2. Článok 46 ods. 3 „procedurálnej smernice“ sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť preskúmať rozhodnutie o neudelení medzinárodnej ochrany v plnom rozsahu sa vzťahuje iba na prvostupňové súdy, a nie na druhostupňové súdy.¹⁶⁸

¹⁶² Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁶³ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁶⁴ Uznesenie NS SR z 27. januára 2017, ktorým sa zrušuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave o odmietnutí správnej žaloby ako neskoru podanej a vec mu vracia na ďalšie konanie (č. k. 1Szak/2/20).

¹⁶⁵ Uznesenie NS SR z 24. januára 2017 o prerušení konania (č. k. 1Sža/20/2016).

¹⁶⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (revidované znenie).

¹⁶⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany.

¹⁶⁸ Informácie poskytol MÚ MV SR.

Bezpečné krajiny a informácie o krajinách pôvodu

Pokiaľ ide o tzv. bezpečné krajiny, v roku 2017 nedošlo v národnej legislatíve k žiadnym zmenám.

Zástupca MÚ MV SR bol v roku 2017 členom pracovnej skupiny Európskeho azylového podporového úradu (EASO) pre revíziu jeho dokumentu *Metodika pre informácie o krajine pôvodu* (angl. COI methodology), ktorá je jedným z východiskových dokumentov pre obdobnú metodiku na národnej úrovni. Po prijatí metodiky EASO sa v roku 2018 očakáva úprava národnej praxe.

V priebehu roka 2017 sa zamestnanci MÚ MV SR zúčastnili aj na troch vyslaniach do Grécka v rámci tzv. azylových podporných tímov (angl. asylum support teams – AST), kde pôsobili v oblasti COI. Zúčastňovali sa aj na rokovaní sietí expertov COI a opätovne sa podieľali na tvorbe správ EASO o krajinách pôvodu¹⁶⁹, konkrétne na aktualizácii bezpečnostnej situácie v Afganistane a na odbornom preskúmaní správy o Bangladéši formou partnerského preskúmania (angl. peer review), ako aj na podkladoch pre tzv. rýchle dopyty (angl. fast track queries) o Turecku. Takto získané skúsenosti z medzinárodného prostredia prispeli k zvyšovaniu kvality národných výstupov.¹⁷⁰

V roku 2017 bolo pre rozhodovateľov – pracovníkov procedurálneho odboru MÚ MV SR – spracovaných 377 individuálnych otázok týkajúcich sa informácií o krajine pôvodu v rámci 76 podaných žiadostí o azyl. Špecifikom v roku 2017 boli pre SR prvé žiadosti týkajúce sa informácií o krajine pôvodu týkajúce sa členských štátov EÚ, tzv. dublinské informácie o krajine pôvodu.¹⁷¹

4.2.3 Poskytovanie informácií o dokladoch a právach osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

MÚ MV SR v roku 2017 dokončil príručku pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou s názvom *Nový štart v Slovenskej republike*.¹⁷² Príručka obsahuje informácie o praktických aspektoch, ktoré súvisia s príchodom do SR vrátane azylovej procedúry a následnej integrácie (pozri časť 6.2), ako aj o kultúrnych zvyklostiach v SR. Preklad anglickej verzie príručky do perzštiny, paštúnštiny, francúzštiny, ruštiny, ako aj tlač príručky zabezpečil UNHCR. Príručka bude distribuovaná v azylových zariadeniach MV SR a je k dispozícii aj online¹⁷³. Má slúžiť aj ako pomôcka pre sociálnych pracovníkov MÚ MV SR pre vzdelávanie žiadateľov o azyl v rámci kultúrnej orientácie.¹⁷⁴

MÚ MV SR vydal v roku 2017 pokyn¹⁷⁵, ktorým sa novelizuje postup vydávania, uskladnenia a evidencie dokladov a manipulácie s dokladmi na poskytnutie zdravotnej starostlivosti v zmysle zákona o azyle. Okrem iného MÚ MV SR zavádza postup vydávania takýchto dokladov aj osobám, ktoré sa rozhodli pre asistovaný dobrovoľný návrat.¹⁷⁶

¹⁶⁹ Správy môžu byť podkladom pre stanovenie určitej krajiny ako bezpečnej na úrovni EÚ, ak sa tento koncept prijme v rámci tzv. azylových baličkov.

¹⁷⁰ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁷¹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁷² [http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=migracny-urad-vydal-priručku-novy-start-v-sr-pre-ziadatelov-o-azyl-vo-viacerych-jazykoch] (citované 10.1.2018)

¹⁷³ [https://www.minv.sk/?novy-start-v-sr] (citované 1.2.2018)

¹⁷⁴ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁷⁵ Pokyn Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o postupe pri vydávaní dokladov o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti vydaných na základe zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁶ Informácie poskytol MÚ MV SR.

4.2.4 Spolupráca s tretími krajinami

V roku 2017 MÚ MV SR, ktorý je na Slovensku zodpovedný za oblasť medzinárodnej ochrany, nerealizoval žiadne aktivity vo vzťahu k tretím krajinám okrem pokračujúceho projektu *Mobilize* (pozri časť 10.2). Vyšehradská skupina (V4)¹⁷⁷ však na rok 2018 iniciovala aktivity v Jordánsku (pozri časť 10.1).¹⁷⁸

SR sa zapojila aj do konzultácií o globálnych kompaktoch pre migráciu a pre utečencov (pozri časť 10.3).¹⁷⁹

4.2.5 Azylový systém Slovenskej republiky

Inštitucionálne zmeny

V roku 2017 došlo k včleneniu pôvodne samostatného oddelenia azylových politík MÚ MV SR, ktorý od roku 2015 pracoval prioritne na úlohách spojených s prípravou a výkonom prvého predsedníctva SR v Rade EÚ¹⁸⁰, do odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce, čím sa zlepšila koordinácia zahraničných aktivít MÚ MV SR.¹⁸¹

Efektívnosť a kvalita

V roku 2017 boli vyškolení traja národní tréneri pre moduly EASO o prijímaní (angl. reception), dublinskom nariadení III (angl. Dublin III Regulation) a vedení pohovorov so zraniteľnými skupinami (angl. interviewing vulnerable persons). Uskutočnili sa národné školenia pre prvé dva uvedené moduly, na ktorých sa zúčastnilo celkovo 25 zamestnancov MÚ MV SR.¹⁸²

Výzvy

Počty žiadateľov o azyl boli na Slovensku nízke aj v roku 2017 (pozri časť 4.1). Slovenský azylový systém preto v roku 2017 nečelil osobitným výzvam. MÚ MV SR, ktorý je na Slovensku zodpovedný za oblasť medzinárodnej ochrany, nezaznamenal v roku 2017 kritiku z tretích strán. Pretrvávala ale výzva na zmiernenie podmienok SR pri realizovaní relokácií (t. j. preferencia sýrskych matiek s deťmi) zo strany EK a nepriamo niektorých ČŠ.¹⁸³

177 Neformálne zoskupenie v stredoeurópskom regióne, ktorého členmi sú okrem SR Česko, Maďarsko a Poľsko.

178 Informácie poskytol MÚ MV SR.

179 Informácie poskytli MÚ MV SR, MZVaEZ SR a ÚHCP P PZ.

180 Druhá polovica roka 2016.

181 Informácie poskytol MÚ MV SR.

182 Informácie poskytol MÚ MV SR.

183 Informácie poskytol MÚ MV SR.

4.3 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy

4.3.1 Relokačný mechanizmus v rámci EÚ a bilaterálne aktivity

SR v roku 2017 pokračovala v relokáciách¹⁸⁴ z Talianska a Grécka na základe tzv. prvého relokačného rozhodnutia¹⁸⁵, v rámci ktorého sa dobrovoľne zaviazala relokovať 100 osôb: 40 z Grécka a 60 z Talianska. Od roku 2016 SR relokovala v súlade so svojimi 3 príslubmi (angl. pledges) spolu 16 osôb (5 matiek a 11 detí), pričom v priebehu roka 2017 dobrovoľne opustilo územie SR 11 osôb. Posledný príslub z 15. novembra 2016 bol naplnený 13. februára 2017, keď na územie SR prišlo 7 osôb (2 matky a 5 detí) sýrskej štátnej príslušnosti z Grécka.¹⁸⁶

V roku 2017 podala SR ďalšie 3 prísluby na relokáciu 30 osôb: 14. februára na 10 osôb z Grécka, 10. mája na 10 osôb z Grécka a 19. júna na 10 osôb z Talianska. SR si stanovila rovnakú cieľovú skupinu a podmienky prijatia ako v roku 2016. Opäť sa zamerala na pomoc najviac ohrozeným skupinám (najmä osamelým matkám s deťmi), pričom podmienkou bolo, aby každá akceptovaná osoba/rodina mala platné doklady. Keďže grécka a talianska strana zaslali v prípade prvého a tretieho príslubu zoznam osôb, ktoré tieto podmienky nespĺňali, SR ich návrhy zamietla. Grécko ani Taliansko zatiaľ nezaslali nové návrhy, ktoré by reflektovali požiadavky SR. Ani na druhý príslub Grécko doteraz nereagovalo. Z tohto dôvodu SR od februára 2017 nerelokovala žiadne osoby z Grécka či Talianska.¹⁸⁷

Dňa 6. septembra 2017 Súdny dvor EÚ zamietol žalobu SR¹⁸⁸ proti tzv. druhému relokačnému rozhodnutiu¹⁸⁹ o dočasnom mechanizme premiestnenia 120 000 žiadateľov o medzinárodnú ochranu na základe fixne stanovených kvót z Grécka a Talianska. SR toto rozhodnutie vzala na vedomie, avšak svoj postoj k povinným prerozdeľovacím mechanizmom nezmenila.¹⁹⁰ Ministri vnútra krajín V4 podpísali na konferencii v Budapešti dňa 5. októbra 2017 spoločnú deklaráciu, v ktorej odmietajú tlak EK na krajiny, ktoré nenaplnili povinné kvóty týkajúce sa prerozdeľovania migrantov.¹⁹¹

V roku 2017 sa SR nezapojila do žiadnych bilaterálnych relokačných aktivít.¹⁹²

184 Relokácie: angl. definícia podľa Slovníka pojmov v oblasti migrácie a azylu EMN, 5. vydanie, [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_r_en.htm]: Presun osôb, s postavením podľa Ženevského dohovoru z roku 1951 alebo s doplnkovou ochranou podľa smernice 2011/95/ES členským štátom EÚ, ktorý im udelil medzinárodnú ochranu, do iného členského štátu, kde im bude poskytnutá obdobná ochrana, ako aj presun osôb, ktoré požiadali o medzinárodnú ochranu, z jedného členského štátu EÚ, ktorý je zodpovedný za posúdenie ich žiadosti, do iného členského štátu EÚ, kde bude ich žiadosť o medzinárodnú ochranu posúdená v konaní. V kontexte systému reakcie EÚ na mimoriadne situácie relokácia znamená presun žiadateľa, ktorý zjavne potrebuje medzinárodnú ochranu z územia členského štátu pôvodne uvedeného ako zodpovedného za posúdenie jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu na územie členského štátu relokácie. Po presune sa tento členský štát stane zodpovedným za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu [pozri aj článok 2 písm. e) rozhodnutia Rady (EÚ) č. 2015/1523 a článok 2 písm. e) rozhodnutia Rady (EÚ) č. 2015/1601].

185 Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1523 zo 14. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka.

186 Informácie poskytol MÚ MV SR.

187 Informácie poskytol MÚ MV SR.

188 Tlačová správa Súdneho dvora EÚ k rozhodnutiu v prípadoch C-643/15 (Slovensko) a C-647/15 (Maďarsko). [https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-09/cp170091sk.pdf] (citované 11.2.2018)

189 Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1601 z 22. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka.

190 Informácie poskytol MÚ MV SR.

191 Zdroj: http://www.teraz.sk/zahranicie/ministri-v4-v-budapesti-trestat-kraji/284435-clanok.html (citované 27.4.2018).

192 Informácie poskytol MÚ MV SR.

4.3.2 Presídľovanie a humanitárne prijatia

SR v roku 2017 nerealizovala žiadny presídľovací program ani žiadny iný program prijímania utečencov z tretích krajín okrem špeciálneho humanitárneho transferu utečencov cez svoje územie, ktoré SR vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.¹⁹³

V roku 2017 prišlo do Núdzového tranzitného centra v Humennom (angl. Emergency Transit Centre – ETC) viacero skupín utečencov a osôb pod ochranou UNHCR. Na začiatku roka 2017 sa v ETC nachádzalo 45 osôb so štátnou príslušnosťou Somálska (humanitárny transfer z Eritrey a Jemenu) a Sudánu (humanitárny transfer z Libanonu). K 31. decembru 2017 sa v núdzovom centre nachádzalo osem osôb vrátane dvoch detí, ktoré mali štátnu príslušnosť Somálska a Sudánu. Celkovo bolo od roku 2009 na územie SR takto prijatých 1 047 osôb, z toho 502 detí (17 detí sa narodilo na Slovensku). SR zo svojho územia transferovala 1 039 osôb.¹⁹⁴

4.4 Národná a európska jurisprudencia

SR v roku 2017 neevidovala nové rozhodnutia EŠLP, ktoré by zakladali precedens v oblasti azylu s významným vplyvom na politiky. Pokiaľ ide o Súdny dvor EÚ, MV SR prihliada na jeho judikatúru v praxi, k prijatiu osobitných politík však nedošlo (pozri časť 4.2.2).¹⁹⁵

Najvyšší súd SR bol v roku 2017 aktívny aj v oblastiach, ktoré súviseli s medzinárodnou ochranou štátnych príslušníkov tretích krajín. V roku 2018 SR očakáva vyjadrenie k prejudiciálnym otázkam Súdneho dvora EÚ, ktoré sa týkali možnosti udelenia azylu v určitých prípadoch priamo prvostupňovým a druhostupňovým súdom (pozri 4.2.2).¹⁹⁶

¹⁹³ Posledná platná trilaterálna Dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR, bola uzatvorená 18. novembra 2015.

¹⁹⁴ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁹⁵ Informácie poskytli MÚ MV SR a ÚHCP P PZ.

¹⁹⁶ Informácie poskytol MÚ MV SR.

05

Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V roku 2017 neboli prijaté žiadne legislatívne úpravy, ktoré by sa týkali MBS alebo iných zraniteľných skupín migrantov. Na rok 2018 sú naplánované významné legislatívne zmeny v súvislosti s novelou zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (SPODaSK). Počet evidovaných MBS na Slovensku zostal nízky. Pretrvávajúcim problémom v starostlivosti o MBS sú ich úteky/zmiznutia. MPSVR SR v spolupráci s ÚPSVaR v roku 2017 pripravovali vydanie záverečnej správy z výskumu, ktorá obsahuje analýzu problému útekov/zmiznutí MBS, ako aj závery pre aplikačnú prax.

5.1 Maloletí bez sprievodu

Štatistiky a trendy

Slovensko ani v roku 2017 nezaznamenalo výrazný nárast počtu MBS (pozri **tabuľku 9** v prílohe). Pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a pri neoprávnenom pobyte bolo v SR zadržaných celkovo 25 MBS, pričom prevažujúca štátna príslušnosť bola Vietnam a po nej nasledoval Irak.¹⁹⁷ Za MBS sa v SR považuje dieťa, ktoré „nie je občan SR a nachádza sa na území SR bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej sta-

¹⁹⁷ Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR, ÚHCP P PZ, dostupná na: https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranica_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2017/2017-rocenka-UHCP-SK.pdf (citované 22.3.2018).

roastlivosť¹⁹⁸ (nejde teda len o maloletého ŠPTK). Orgány SPODaSK v roku 2017 teda evidovali celkovo 44 prijatých MBS (z toho 9 dievčat), z ktorých bolo 38 umiestnených v DeD pre MBS Dľaň v Medzilaborciach.

V roku 2017 požiadalo o azyl 11 MBS¹⁹⁹ v porovnaní s 2 MBS v roku 2016, 3 prípadmi v roku 2015 a 11 prípadmi v roku 2014.²⁰⁰ Dvomi MBS bol udelený azyl z humanitných dôvodov. V roku 2017 poskytoval detský domov v Medzilaborciach starostlivosť najmä MBS z Vietnamu (10 MBS), z Afganistanu (7 MBS), z Iraku (6 MBS), z Bangladéšu (4 MBS) a zo Sýrie (2 MBS). K 1. januáru 2018 bolo v detskom domove Dľaň Medzilaborce umiestnených 7 MBS, z toho 1 dievča. Z pôvodných deviatich totiž dvaja MBS koncom roka 2017 zo zariadenia utiekli.

Pri MBS, ktorí nežiadali o azyl, došlo k poklesu na 19 MBS oproti 31 v roku 2016, 23 v roku 2015 a 10 v roku 2014²⁰¹ (pozri **tabuľku 9** v prílohe).

Politiky, legislatíva a opatrenia

V roku 2017 Slovensko neprijalo žiadnu významnú legislatívnu úpravu v oblasti prijímania alebo poskytovania starostlivosť MBS. Na rok 2018 sú však naplánované významné legislatívne zmeny v súvislosti s novelou zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (SPODaSK)²⁰²²⁰³. Zmeny sa budú týkať procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosť, ktorý v SR dlhodobo prebieha, ako aj odbornej pomoci zameranej na zotrvanie resp. návrat detí do starostlivosť ich rodičov, vychádzajúc zo zásady prednosti prirodzeného rodinného prostredia.²⁰⁴

Problém umiestňovania MBS, u ktorých sa dodatočne určí vek vyšší ako 18 rokov, pretrváva. Od začiatku roka 2017 do júna 2017 bolo do DeD pre MBS umiestnených 14 MBS. U piatich z nich sa preukázalo, že ich vek bol vyšší ako 18 rokov. Z tohto dôvodu bolo iniciované pracovné stretnutie MPSVR SR s ÚHCP P PZ, na ktorom boli dohodnuté postupy pri určovaní veku už pri záchyte ŠPTK na území SR vyplývajúce z novely zákona o pobyte cudzincov²⁰⁵ z roku 2017. Novela tohto zákona²⁰⁶ priniesla zmenu týkajúcu sa povinnosti maloletého: ak o sebe vyhlási, že je maloletý bez sprievodu a zároveň existuje podozrenie, že ide o plnoletú osobu, musí sa podrobiť lekárskejmu vyšetreniu na určenie veku.²⁰⁷ Podľa predchádzajúcej právnej úpravy sa vyšetreniu nemusela podrobiť iba osoba, ktorá bola zjavne maloletá. V druhom polroku 2017 nebol u žiadneho MBS, ktorý bol umiestnený do DeD pre MBS, zistený vek vyšší ako 18 rokov.²⁰⁸

Okrem pravidelných pracovných informačných stretnutí a metodických dní zamestnancov orgánov SPODaSK a detského domova (DeD) pre maloletých bez sprievodu týkajúcich sa aktuálnych otázok zabezpečovania starostlivosť o MBS boli v roku 2017 posilnené kapacity odborných

198 Zákon č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

199 Informácie poskytol MÚ MV SR.

200 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

201 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

202 Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

203 Informácie poskytol MPSVR SR.

204 Zdroj: Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

205 § 111 ods. 6 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

206 Novela č. 82/2017 Z. z. zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

207 § 111 ods. 6 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

208 Informácie poskytol MPSVR SR.

a výchovných zamestnancov tohto DeD o miesto psychológa a koordinátora výchovy.²⁰⁹ V roku 2017 bol taktiež vyškolený národný tréner pre EASO v oblasti vedenia pohovoru so zraniteľnými migrantmi.

Problém častých útekov MBS zo starostlivosť pretrvával aj v roku 2017. Z celkového počtu 38 MBS, ktorí boli v roku 2017 umiestnení v DeD Medzilaborce, toto zariadenie dobrovoľne opustilo a odišlo na neznáme miesto 13 MBS, ktorí nepožiadali o azyl, a 7 MBS, ktorí o azyl požiadali. Z tohto dôvodu boli v rámci spolupráce orgánu SPODaSK a DeD Medzilaborce v roku 2017 prijaté preventívne opatrenia na zabránenie útekom MBS, ktoré spočívajú v špecifických režimových opatreniach v DeD pre MBS v Medzilaborciach, užšej spolupráci s Policajným zborom a vytváraní preventívnych a protektívnych podmienok.²¹⁰

V tejto súvislosti Inštitút pre výskum rodiny v roku 2017 spracoval výskumnú správu s názvom „Skúmanie útekov/miznutí odlúčených detí z detského domova pre maloletých bez sprievodu“²¹¹, ktorú iniciovalo MPSVR SR v spolupráci s ÚPSVaR. V správe sú zhromaždené údaje o 119 maloletých bez sprievodu, ktorí boli v rokoch 2010 – 2017 umiestnení v DeD Medzilaborce. Objasňuje sa, za akých podmienok MBS miznú, resp. utekajú a navrhujú sa preventívne opatrenia na prevenciu ďalších útekov alebo zmiznutí a prijatie trvalých riešení vrátane integrácie MBS do spoločnosti. Záverečná správa z výskumu spolu so zisteniami pre aplikačnú prax je zverejnená na stránke IVPR v sekcii výskumné správy²¹²²¹³.

5.2 Zraniteľné skupiny

V oblasti politik týkajúcich sa zraniteľných skupín nenastal v roku 2017 nový vývoj. Pokiaľ ide o opatrenia na navýšenie počtu ľudských zdrojov na oddelenie azylových zariadení MÚ MV SR bola prijatá nová zamestnankyňa, ktorá sa bude špecializovať na zraniteľné skupiny.²¹⁴

209 Informácie poskytol MPSVR SR.

210 Informácie poskytol MPSVR SR.

211 Výskumný projekt IVPR a MPSVR SR Identifikovanie príčiny útekov/zmiznutí maloletých bez sprievodu.

212 Fico, M., Skúmanie útekov/miznutí odlúčených detí z detského domova pre maloletých bez sprievodu, IVPR, 2017. [https://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2017/Fico/ivpr_mbs_interna_verzia2_net.pdf]

213 Informácie poskytol MPSVR SR.

214 Informácie poskytol MÚ MV SR.

06

Integrácia

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2017 *Integračná politika SR, prijatá uznesením vlády SR č. 45 z r. 2014*, na základe ktorej MPSVR SR v apríli 2017 vypracovalo tretiu medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2016*. MPSVR zvažuje revíziu integračnej politiky SR. Termín vzniku štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou bol posunutý z 31. decembra 2017 na polovicu roka 2018.

6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín

Politiky a legislatíva

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2017 *Integračná politika SR*²¹⁵. V roku 2017 prebiehal prvý rok implementácie *Akčného plánu integračnej politiky v podmienkach MPSVR SR na roky 2017 – 2018*²¹⁶.

Tretiu medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky*²¹⁷ SR za rok 2016²¹⁸ vypracovalo MPSVR SR v apríli 2017. Zároveň sa pripravovala *Súhrnná správa za*

215 Integračná politika SR bola schválená uznesením vlády SR č. 45 z 29. januára 2014 k Návrhu Integračnej politiky SR. Uznesením sa ministromi práce, sociálnych vecí a rodiny ukladá predkladať na rokovanie vlády SR súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR každoročne do 30. apríla počnúc rokom 2015.

216 Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/zameranie-integracnej-politiky-sr.html> (citované 11. 1. 2018).

217 Súhrnná správa obsahuje odpočty plnenia integračných opatrení za rok 2016 v rôznych oblastiach (samosprávne kraje, bývanie, kultúrna a spoločenská integrácia, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, zamestnanosť a sociálna ochrana, občianstvo SR, maloletí bez sprievodu).

218 Zdroj: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-208638?prefixFile=m_ (citované 11. 1. 2018).

rok 2017, ktorá je dostupná na stránke úradu vlády SR²¹⁹. V správe sa uvádza, že integračná politika SR sa v praxi neplní dostatočne. Vzhľadom na celoeurópske zmeny v oblasti migrácie za posledné roky MPSVR SR vníma, že sa téma cudzincov a pracovnej migrácie dostáva do popredia a s najväčšou pravdepodobnosťou bude jednou z tém, ktorá bude ovplyvňovať politiky SR aj v nadchádzajúcom období. V súhrnnej správe sa preto navrhujú opatrenia vedúce k efektívnej integrácii cudzincov do spoločnosti vrátane novej strategickej politiky riadenej a legálnej pracovnej migrácie v SR, ktorá by viedla k účinnejšiemu prepojeniu regionálnej úrovne a štátu a lepšej spolupráci.²²⁰

Pokiaľ ide o legislatívne zmeny, transpozíciou smernice 2014/36/EÚ²²¹ v roku 2017 bolo umožnené zamestnávať na území SR ŠPTK, ktorí sú rodinným príslušníkom ŠPTK vykonávajúceho činnosti v rámci tzv. vnútro podnikového presunu (pozri časť 3.2.1).²²²

V roku 2017 sa na základe nového znenia zákona o zdravotnom poistení²²³ doplnila do nároku na verejné zdravotné poistenie aj kategória nezaopatrených detí podľa § 11 ods. 7 písm. a) s povolením na pobyt na území SR, ktoré majú na území Slovenskej republiky verejne zdravotne poisteného aspoň jedného zákonného zástupcu alebo fyzickú osobu, ktorej boli zverené do starostlivosti na základe rozhodnutia súdu.²²⁴

Opatrenia na podporu integrácie ŠPTK

V roku 2017 začala implementácia projektu IOM *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX)*²²⁵. MIC poskytuje služby vo forme komplexného právneho, pracovného, socio-kultúrneho poradenstva, podpory jazykového a odborného vzdelávania cudzincov, ako aj zabezpečenia ochrany práv maloletých bez sprievodu a podpory ich integrácie. Kancelárie MIC v Bratislave a v Košiciach v roku 2017 poskytli 3 375 klientom – ŠPTK – poradenské služby z rôznych oblastí života na Slovensku (pozri časť 3.5).

V oblasti podpory cudzincov pri ich integrácii na trh práce na Slovensku MIC poskytlo konzultácie 592 klientom pri orientácii na trhu práce, pri príprave životopisu, príprave na pohovor, komunikácii so zamestnávateľmi, pomoci pri vyhľadávaní pracovných ponúk alebo sprostredkovaní zamestnania. MIC poskytovalo aj finančnú podporu na zvýšenie šancí uplatniť sa na trhu práce, na základe ktorej 34 klientov absolvovalo rekvalifikačný kurz.

Centrum spolupracuje aj s 11 kultúrnymi mediátormi – zástupcami združení a komunit cudzincov na Slovensku. Na základe tejto spolupráce sa v roku 2017 uskutočnilo 11 stretnutí pod názvom *Welcoming Slovakia* pre viac než 300 účastníkov. Na stretnutiach cudzinci získavajú praktické a užitočné informácie o živote na Slovensku. Prebieha tu aj vzájomné spoznávanie, kultúrna výmena a výmeny informácií medzi komunitami cudzincov a slovenskou verejnosťou.

219 Súhrnná správa o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky Slovenskej republiky za rok 2017. [http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-218364?prefixFile=m_]

220 Informácie poskytl MPSVR SR.

221 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.

222 Informácie poskytl MPSVR SR.

223 Zákon č. 580/2004 Z. z. účinný od 1.1.2017, § 3, § 3 písm. j).

224 Informácie poskytl MPSVR SR.

225 Projekt č. SK 2016 AMIF SC2.1/3.

Výučba slovenského jazyka cudzincov na Slovensku v súčasnosti nie je systematizovaná. IOM v tejto súvislosti aj v roku 2017 poskytovalo bezplatné kurzy slovenského jazyka v Bratislave a Košiciach vrátane kurzov slovenského jazyka pre maloletých bez sprievodu²²⁶. V roku 2017 sa kurzov zúčastnilo vyše 1 000 cudzincov. Záujem o kurzy sa každoročne zvyšuje.²²⁷

Centrum ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského realizuje od 1. septembra 2017 do 31. augusta 2018 projekt *Inovácie vo výučbe a testovaní slovenského jazyka a odborných predmetov pre cudzincov* v rámci projektu Erasmus+.²²⁸

6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

Politiky a legislatíva

MÚ MV SR v spolupráci s MPSVR SR a Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) aj v roku 2017 pokračoval v príprave integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na území SR. Hlavnými výzvami v tejto súvislosti je efektívna realizácia integrácie jednotlivca do spoločnosti v SR počas obdobia jedného roka a s tým súvisiace zabezpečenie základných životných potrieb na základe individuálneho integračného plánu (najmä v oblasti bývania, jazykového vzdelávania a aktívneho prístupu na trh práce). Termín na vypracovanie programu bol predĺžený do polovice roka 2018.²²⁹ Integračný program zahŕňa systémové riešenia v oblasti ubytovania a finančnej podpory v rámci integrácie v SR, ako aj výučby slovenského jazyka. V tejto súvislosti sú na rok 2018 naplánované aj legislatívne zmeny týkajúce sa okrem iného aj rozšírenia legislatívy v špecifických oblastiach sociálnej ochrany osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou v SR. Doposiaľ boli integračné opatrenia pre túto skupinu migrantov poskytované najmä prostredníctvom neziskových organizácií a financované z fondov EÚ.²³⁰ Tento integračný program je východiskovým materiálom na zabezpečenie úspešnej integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na území SR a nemá ambíciu vyčerpať riešiteľ oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Integráciou osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sa budú aj naďalej zaoberať orgány štátnej správy, ako aj neštátne subjekty.

Taktiež sa v roku 2017 pripravovala novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia²³¹, v ktorej bolo zahrnuté rozšírenie okruhu účastníkov konania aj o osoby, ktorým sa na základe zákona poskytla doplnková ochrana.²³²

Opatrenia na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

Občianske združenie Marginal pokračovalo v implementácii projektu *STEP 3*²³³. V rámci projektu sa poskytujú integračné služby ŠPTK s udelenou medzinárodnou ochranou na území SR vrátane poskytovania poradenstva, právnych služieb, jazykového vzdelávania, doplnkovej zdravotnej pomoci a pomoci v oblasti bývania. Projekt sa realizuje do konca roka 2019.

Organizácie, ktoré vykonávajú integračné projekty, poskytujú aj pracovné poradenstvo a pomáhajú klientom pri hľadaní práce. MÚ MV SR má vyčlenených terénnych pracovníkov, integračných manažérov, ktorí uľahčujú komunikáciu s inštitúciami a podľa potreby riešia v teréne aj praktické záležitosti súvisiace s integráciou osôb s medzinárodnou ochranou. V roku 2017 MÚ MV SR alokoval pracovníka pre pracovnú integráciu osôb s medzinárodnou ochranou. V priebehu roka kontaktoval široké spektrum zamestnávateľov a viedol bilaterálne rokovania zamerané na poskytnutie objektívnych informácií o postavení azylantov a osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou na trhu práce a o možnostiach ich zamestnania. V roku 2017 bola na Slovensku spustená aj digitálna platforma o uznávaní zručností a o integrácii na trh práce, ktorá je súčasťou medzinárodného projektu *FromSkills2Work*²³⁴. Cieľom projektu bolo podporiť integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na trh práce prostredníctvom rýchleho uznávania formálnych aj neformálnych zručností a kompetencií. Toto je možné doceliť posilnením kapacít a prijímacieho rámca relevantných inštitúcií, sprostredkovateľov a zamestnávateľov a zlepšením prístupu k informáciám a k službám súvisiacim s uznávaním zručností a kvalifikácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.²³⁵

V roku 2017 MÚ MV SR pripravil príručku pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou s názvom *Nový štart v Slovenskej republike*. Obsah príručky bol (okrem iných subjektov) konzultovaný aj s osobami, ktoré majú v SR udelenú medzinárodnú ochranu, a teda majú skúsenosť s azylovou procedúrou a s kultúrnymi špecifikami SR (pozri časť 4.2.3).²³⁶

V súvislosti s viacerými aktivitami v oblasti integrácie MÚ MV SR v roku 2017 inicioval aj vytvorenie neformálnej skupiny s názvom *Platforma pre integráciu*, ktorej účelom je koordinovať aktivity a iniciatívy rôznych štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Prvé stretnutie úspešne prebehlo 16. novembra 2017 za aktívnej účasti zástupcov z 13 organizácií.^{237, 238}

Občianske združenie Marginal v spolupráci s organizáciami Človek v tísni²³⁹, Fundácia Instytut Spraw Publicznych²⁴⁰, Menedék Migránsokat Segítő Egyesület²⁴¹ začali s realizáciou projektu *V4NIEM*²⁴² financovaného prostredníctvom Visegrad Fund. Projekt sa zameriava na hodnotenie integračných politík a zlepšenie integrácie utečencov a osôb s udelenou medzinárodnou

226 Výučba sa zabezpečuje v Detskom domove Dľaň Medzilaborce.

227 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

228 Viac informácií na: <https://cdv.uniba.sk/o-cdv/projekty/>.

229 Vnútrorezortné pripomienkové konanie o tomto dokumente bolo ukončené 16. apríla 2018.

230 Medzi ne patrí najmä projekt občianskeho združenia Marginal STEP 3 (SK 2016 AMIF SC2.1/1). V rámci projektu sa poskytujú integračné služby štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorým bola poskytnutá medzinárodná ochrana na území SR, vrátane poskytovania poradenstva, právnych služieb, jazykového vzdelávania, doplnkovej zdravotnej pomoci a pomoci v oblasti bývania.

231 Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

232 Informácie poskytol MPSVR SR. Novela je v súčasnosti predložená vláde SR na rokovanie. Doložka vplyvov je dostupná na adrese: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-217451>. (citované 15.5.2018)

233 Projekt č. SK 2016 AMIF SC2.1/1

234 Platforma je súčasťou projektu IOM Skill2Work financovaného Európskou komisiou. Aktivity projektu boli realizované v 9 členských krajinách EÚ. Partnermi projektu na Slovensku sú Nadácia Pontis a MÚ MV SR. Projekt sa realizoval od januára 2016 do decembra 2017.

235 Skills2Work [<http://www.fromskills2work.eu/sk/>] (citované 21.1.2018).

236 Informácie poskytol MÚ MV SR.

237 Medzi zastúpenými subjektmi boli MÚ MV SR, Slovenská humanitná rada, Centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk (SAS), UNHCR, Nadácia Milana Šimečku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, SAV (Ústav etnológie), Slovenská katolícka charita, Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), Liga za ľudské práva, OZ Mareena, OZ Pokoj a dobro, OZ ADRA Slovensko a OZ Marginal ako realizátori integračného projektu STEP 3.

238 Informácie poskytol MÚ MV SR.

239 [www.clovekvtsni.cz]

240 [www.isp.org.pl]

241 [www.menedek.hu]

242 Anglický názov: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism.

ochranou v krajinách V4. Cieľom projektu je najmä vytvorenie siete odborníkov na základe pravidelných stretnutí s cieľom hodnotenia integračných politik v krajinách V4 a výmeny informácií a dobrej praxe medzi projektovými partnermi.²⁴³

6.3 Integrácia na miestnej úrovni

Kľúčovú úlohu pri integrácii na miestnej úrovni a plnení integračných opatrení zohrávajú samosprávne kraje, obce a mestá. K činnostiam, ktoré vykonávajú, by malo patriť mapovanie populácie cudzincov žijúcich na ich území a zlepšovanie súčinnosti pri poskytovaní služieb vrátane budovania kvality vzťahov medzi majoritnou spoločnosťou a cudzincami. S výnimkou Košického samosprávneho kraja však nie sú na regionálnej úrovni rozpracované integračné plány a záujem lokálnych aktérov o aplikáciu integračných opatrení a súčinnosť v rámci politik pre cudzincov je dlhodobo nedostačujúci.²⁴⁴

V roku 2017 bola v rámci fondu AMIF vyhlásená otvorená výzva, ktorej cieľom bola podpora aktivít posilňujúcich spoluprácu medzi regionálnymi/miestnymi a štátnymi inštitúciami prostredníctvom budovania kapacít a rozvoja regionálnych/miestnych integračných plánov, ktoré prispejú k napĺňaniu cieľov integračnej politiky SR. Víťazný projekt Ligy za ľudské práva a partnerských organizácií²⁴⁵ s názvom *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni*²⁴⁶ je zameraný na rozvoj odborných, sieťovacích, koordinačných, advokačných a komunikačných kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín a vytvorenie know-how a mechanizmov na lokálnej úrovni s cieľom zabezpečiť implementáciu integračných opatrení. Realizácia projektu bude prebiehať od 1. januára 2018 do 31. decembra 2020.²⁴⁷

Ďalším projektom v oblasti zefektívňovania spolupráce s mestami a s obcami pri riešení otázok ubytovania, zamestnávania, účasti na verejnom živote a odstraňovania bariér integrácie do spoločnosti osobám, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana alebo udelený azyl je projekt *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II*. Tento projekt realizuje obec Rovné v spolupráci s MÚ MV SR (pozri časť 4.2.1).^{248 249}

Európska migračná sieť (EMN) na Slovensku v marci 2017 zorganizovala národnú konferenciu na tému *Úloha samospráv v integrácii utečencov*²⁵⁰, ktorá vytvorila priestor na posilnenie spolupráce a dialóg medzi štátnou správou a samosprávou, a poskytla možnosť výmeny skúsenosti a osvedčenej praxe v oblasti integrácie utečencov z vybraných miest v EÚ.

6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia

V oblasti nediskriminácie došlo s účinnosťou od januára 2017 k legislatívnej zmene Trestného zákona²⁵¹, ktorej cieľom je účinnejšie vyšetrovanie trestných činov extrémizmu a rasovo motivo-

243 [http://www.marginal.sk/aktualne]

244 Informácie poskytol MPSVR SR.

245 Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Marginal a Nadácia Milan Šimečku.

246 [https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/kapacity]

247 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

248 Projekt č. SK 2016 AMIF SC1.2/1.

249 Informácie poskytol MÚ MV SR.

250 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie/279-emn-organizovala-konferenciu-o-ulohe-samosprav-v-integracii-utecencov> (citované 20.5.2018).

251 Zákona č. 300/2005 Z. z.

vaných trestných činov. Zaviedla sa skutková podstata trestného činu apartheidu a diskriminácie skupiny osôb.²⁵² Objektom tohto trestného činu je predovšetkým zákaz akejkoľvek diskriminácie určitej skupiny ľudí, teda porušenia princípu rovnosti, ktorý je garantovaný v článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Novela ďalej obsahuje zmenu definície extrémistického materiálu, zmenu definície osobitného motívu, úpravu taxatívneho výpočtu trestných činov extrémizmu a takisto zmenu skutkovej podstaty trestného činu neľudskosti.²⁵³

V roku 2017 vznikla v rámci štruktúry národnej kriminálnej agentúry P PZ Národná protiteroristická jednotka (NPTJ) s cieľom zefektívnenia boja proti terorizmu a extrémizmu v SR. Jednotka sa zameriava aj na odhaľovanie organizácií, ktoré podnecujú a podporujú rasovú neznášanlivosť a diskrimináciu. Vzhľadom na to, že prejavy rasovej diskriminácie a iných foriem neznášanlivosti sa v súčasnosti páchajú prostredníctvom sociálnych sietí na internete, bolo v rámci NPTJ zriadené extrémistické skríningové centrum. Jeho úlohou je najmä zhromažďovanie, analyzovanie a využívanie informácií získaných od slovenských bezpečnostných služieb a zahraničných bezpečnostných zložiek o osobách podporujúcich alebo vykonávajúcich aktivity extrémizmu na území SR.

S cieľom posilniť účinnosť odhaľovania rasovo motivovanej nezákonnej činnosti vo virtuálnom prostredí sa príslušníci NPTJ v roku 2017 zúčastnili na školení organizovanom špecializovaným útvarom CSIRT (ang. *Computer Security Incident Response Team Slovakia*). Taktiež sa zapojili do projektu EMICVEC²⁵⁴, ktorý je zameraný na monitorovacie činnosti, ako aj na odhaľovanie a objasňovanie prejavov extrémizmu v kybernetickom priestore.

V rámci vzdelávacieho programu TAHCLE²⁵⁵ (angl. *Training against hate crimes for law enforcement*) sa v roku 2017 v Bratislave uskutočnilo školenie pre orgány činné v trestnom konaní v oblasti tzv. zločinov z nenávisťi (angl. hate crime). Cieľom bolo pripraviť vybranú skupinu účastníkov ako školiteľov, ktorí budú školiť ďalších príjemcov – študentov Akadémie PZ, žiakov policajnej strednej školy, policajtov prvého kontaktu a vyšetrovateľov v rámci ich ďalšieho vzdelávania. Školenia sa zúčastnili príslušníci PZ a zamestnanci Ministerstva spravodlivosti SR a Generálnej prokuratúry SR.

Liga za ľudské práva v roku 2017 v rámci snáh o presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a o predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie realizovala projekt *Dajme šancu utečencom*, podporený Ministerstvom spravodlivosti SR. V rámci tohto projektu natočila videorozhovory s konkrétnymi utečencami alebo cudzincami žijúcimi v SR a vytvorila e-learningový kurz²⁵⁶, ktorý verejnosti umožňuje spoznať cudzincov a získať objektívne informácie o migrácii. Okrem toho organizovala aj verejné diskusie o tejto téme, napr. *Utečenci a migrácia: Ako ďalej?*²⁵⁷

MPSVR SR v spolupráci s IOM, Tlačovou radou SR, MV SR a Ligou za ľudské práva pripravilo a v roku 2017 dokončilo prípravu dokumentu s názvom *Migrácia a integrácia v médiách – odporúčania pre novinárov* o tom, ako hovoriť o téme migrácie a integrácie v hostiteľskej spoločnosti.

252 Zmena nastala na základe plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z Medzinárodného dohovoru o potlačení a trestaní zločinu apartheidu a Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.

253 Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

254 Effective Monitoring, Investigation and Countering of Violent Extremism in Cyberspace.

255 Training against hate crimes for law enforcement.

256 Zdroj: *Dajme šancu utečencom*, Liga za ľudské práva [https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/ukoncene-projekty/dajme-sancu-utecencom-]. Kurz je dostupný na webovej stránke organizácie: <https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/e-learning> (citované 20.5.2018).

257 [http://multikulti.sk/svk/aktuality/utecenci-a-migracia-ako-dalej.html]

V roku 2018 bude tento dokument prezentovaný, propagovaný a rozoslaný relevantným subjektom.²⁵⁸

Na účel predchádzania šíreniu dezinformácií predovšetkým prostredníctvom sociálnych sietí, Polícia SR spustila nový videoseriál na sociálnej sieti Facebook s názvom *Polícia proti hoaxom*, v ktorom okrem iného vyvracia tvrdenia a dezinformácie týkajúce sa migrácie na Slovensku.²⁵⁹

S cieľom šírenia pozitívnej osvetly z oblasti azylu sa zástupcovia Migračného úradu SR v roku 2017 zúčastnili Dobrého festivalu v Prešove (16. – 18. júna 2017). Vo svojom infostánku hovorili o azylovej procedúre a o integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou do spoločnosti.

Slovenská humanitná rada, Nadácia Milana Šimečku a Aliancia Stará Tržnica v spolupráci s ďalšími organizáciami zorganizovali pri príležitosti Svetového dňa utečencov dňa 20. júna *Dáždnikový pochod*, ktorého cieľom bolo symbolicky vyjadriť spolupatričnosť s utečencami. Dáždnikového pochodu, ktorý sa v Bratislave uskutočnil po šiestykrát, sa zúčastnilo približne 60 ľudí. Podobné pochody sa organizujú v mnohých mestách Európy od roku 2010.²⁶⁰

IOM aj v roku 2017 pripravila 5. ročník vzdelávacieho seminára EMN o migrácii *Napĺňanie potrieb nútených migrantov v 21. storočí*, ktorý predstavuje platformu pre vzdelávanie a budovanie kapacít pracovníkov štátnej správy v oblasti migrácie na Slovensku.²⁶¹ Súčasťou seminára boli aj dve večerné podujatia pre verejnosť spojené s diskusiou a premietaním filmov. Jedným z filmov bol film *Cena slobody (The Good Lie)* o sudánskych utečencoch presídlených do Spojených štátov amerických. Druhým bol dokumentárny film *Salam Neighbor* o živote v utečeneckom tábore UNHCR Za'atari v Jordánsku, po ktorom nasledovala diskusia s Kilianom Kleinschmidtom, jeho bývalým manažérom.²⁶²

IOM sa v rámci *Global Migration Film Festival*, ktorý každoročne organizuje vo vyše 100 krajinách sveta, tento rok na Slovensku spojila s Medzinárodným festivalom dokumentárnych filmov *Jeden svet* a vytvorili samostatnú filmovú sekciu *Svet v pohybe*. Súčasťou tejto sekcie boli štyri filmy o živote ľudí na úteku, o vnímaní a prijímaní migrantov v krajinách Európy a ako sa mení a rozdeľuje spoločnosť pod vplyvom migrácie vrátane dvoch diskusií s tvorcami filmov²⁶³. Filmy a diskusie v sekcii *Svet v pohybe* navštívilo 15. a 16. októbra v Kine Lumière v Bratislave približne 250 ľudí.²⁶⁴

6.5 Integrácia prostredníctvom účasti občianskej spoločnosti a komunit

Mimovládna organizácia Liga za ľudské práva v spolupráci s MPSVR SR a s podporou Ministerstva spravodlivosti SR zorganizovali aj v roku 2017 *Fórum o integrácii*, na ktorom sa zúčastnili odborníci zo štátnej správy, samosprávy, mimovládnych organizácií a iní odborníci, ako aj zástupcovia utečencov. Výstupom z tohto fóra bol dokument *Odporúčania Fóra o integrácii v oblasti sociál-*

258 Informácie poskytlo MPSVR SR.

259 [https://www.facebook.com/policiaslovakia/videos/1831750826855131/] (citované 15.1.2018)

260 Zdroj: Nedelňa paráda: Dáždnikový pochod, viac informácií na: https://www.citylife.sk/ina-akcia/svetovy-den-utecencov-dazdnikovy-pochod-bratislava. (citované 18.1.2018)

261 [https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1045-vzdelavaci-seminar-emn-o-nutenej-migracii-august-2017.html] (citované 18.1.2018)

262 Zdroj: https://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie (citované 18.1.2018).

263 Diskusia sa uskutočnila s tvorcami filmov Český Alláh a Salam Neighbor.

264 Zdroj: https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1053-druhy-rocnik-global-migration-film-festival-v-bratislave-priahol-270-divakov.html (citované 21.5.2018).

ných inovácií pre znevýhodnené osoby^{265 266}.

V rámci aktivít Európskej migračnej siete sa v Bratislave uskutočnilo tematické stretnutie *Kultúrne odlišnosti a podobnosti*, ktoré sa konalo v rámci prípravy príručky MÚ MV SR o živote v Slovenskej republike pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (pozri časti 4.2.1 a 6.2). Stretnutie bolo zamerané na výmenu informácií a skúseností zo života na Slovensku a diskusiu o spoločensko-kultúrnych špecifikách s osobami, ktoré už prešli azylovou procedúrou. Okrem pracovníkov Migračného úradu MV SR sa stretnutia zúčastnili aj zástupcovia mimovládnych organizácií, Štátneho pedagogického ústavu, UNHCR, IOM, ako aj samotní cudzinci.

V decembri 2017 sa pod záštitou UNESCO a MZVaEZ SR uskutočnila konferencia *Migrácia – výzvy a príležitosti* za účasti zástupcov Európskej komisie, UNESCO aj štátnej správy SR, ktorej súčasťou bola aj diskusia o integrácii.²⁶⁷

V rámci čiastkového cieľa projektu *Dajme šancu utečencom* zameraného na podporu lídrov z prostredia utečencov a cudzincov Liga pre ľudské práva s podporou Ministerstva spravodlivosti SR v decembri 2017 zorganizovala študijnú návštevu²⁶⁸ úspešných sociálnych podnikov, ktoré podnikajú priamo s utečencami.²⁶⁹

V roku 2017 vzniklo komunitné centrum O. z. Mareena, v ktorom sa uskutočňujú doplnkové aktivity pre žiadateľov o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Ide hlavne o kultúrne podujatia, aktivity pre deti, konverzácie v slovenskom jazyku a pod. MÚ MV SR mal možnosť využiť priestory komunitného centra na svoje podujatia zamerané na integráciu tejto cieľovej skupiny (zorganizoval napr. vianočné posedenie pre utečencov v Bratislave a v Košiciach).²⁷⁰

265 Odporúčania mimovládnych organizácií a expertov pre zlepšenie integračného programu osôb s medzinárodnou ochranou na Slovensku, [http://www.hrl.sk/sites/default/files/files_downloads/odporucania_osoby_s_medzinarodnou_ochranou_0.pdf] (citované 21.5.2018).

266 Informácie poskytlo MPSVR SR.

267 Informácie poskytlo MÚ MV SR. Viac informácií sa nachádza na stránke: https://uniba.sk/detail-aktuality/back_to_page/univerzita-komenskeho/article/migracia-vyzvy-a-prilezitosti/.

268 Študijná návšteva sa uskutočnila v Hoteli Magdas a v reštauráciách Habibi a Hawara vo Viedni.

269 Liga pre ľudské práva, 2017. [http://www.hrl.sk/projekty/dajme-sancu-utecencom] (citované 19.1.2018)

270 Informáciu poskytol MÚ MV SR.

Neregulárna migrácia

SR v roku 2017 zaznamenala mierny nárast prípadov neregulárnej migrácie. Na rozdiel od roku 2015 (a čiastočne aj roku 2016), keď Slovensko len okrajovo zasiahla migračná kríza, ktorá sa prejavila formou tranzitnej migrácie z územia Maďarska (a ojedinele z Rakúska) v nadväznosti na západobalkánsku trasu, bol vývoj neregulárnej migrácie na území SR v roku 2017 ovplyvňovaný predovšetkým neregulárnou migráciou štátnych príslušníkov z najbližších tretích krajín – Ukrajiny a Srbska. Vzhľadom na vízovú liberalizáciu a aktuálne podmienky na slovenskom trhu práce je predpoklad, že sa ich počet bude i naďalej zvyšovať.

7.1 Štatistiky a trendy

SR dlhodobo vykazuje relatívne nízku mieru neregulárnej migrácie. V roku 2017 bol zaznamenaný mierny nárast neregulárnej migrácie (2 706 prípadov) oproti roku 2016 (2 170 prípadov). Počet prípadov neoprávneného prekročenia štátnej hranice stúpol oproti predchádzajúcemu roku o 19 % (v 248 prípadoch, z ktorých bolo 127 občanov Vietnamu a 35 občanov Ukrajiny), neoprávnené pobyty na území Slovenska sa vyskytli v 2 458 prípadoch, pričom v 1 751 prípadoch išlo o občanov Ukrajiny. Z celkového počtu zistených prípadov neregulárnej migrácie v roku 2017 (2 706) sa 1 786 prípadov týkalo občanov Ukrajiny, 227 prípadov občanov Srbska a 160 prípadov občanov Vietnamu. V roku 2017 orgány činné v trestnom konaní zadržali 138 osôb podozrivých z trestného činu prevádzachstva. Štatistiky týkajúce sa prevádzachstva sú uvedené v **tabuľkách 4 a 5** v prílohe.

7.2 Opatrenia na kontrolu hraníc

Technológie, vybavenie a infraštruktúra

Počas roku 2017 začala implementácia týchto projektov národného programu ISF – Fondu pre vnútornú bezpečnosť v rámci špecifického cieľa 2 Hranice:

- *Obnova technického vybavenia pre druhú a tretiu líniu kontroly dokumentov²⁷¹*; projekt spočíva v modernizácii technického vybavenia s cieľom zefektívniť expertíznu a školiacu činnosť,
- *Výmena technických zariadení na skúmanie dokladov²⁷²*; projekt je zameraný na výmenu špeciálnej techniky na skúmanie dokladov, ktorá sa používa pri vykonávaní hraničnej kontroly,
- *Doplnenie a obmena automobilovej techniky²⁷³*; ktorého cieľom je doplnenie a obmena v súčasnosti už nevyhovujúcej automobilovej techniky využívanej organizačnými zložkami, ktoré plnia úlohy v oblasti kontroly a dozoru na vonkajších hraniciach schengenského priestoru vrátane kontroly nelegálnej migrácie a inej cezhraničnej trestnej činnosti.

V roku 2017 SR v rámci Fondu pre vnútornú bezpečnosť pokračovala aj v implementácii týchto projektov:

- *Hardvérové vybavenie pre konzulárne úrady v nadväznosti na fungovanie národného VIS-u a jeho napojenie na centrálny VIS²⁷⁴,*
- *Rozvoj kapacít hraničnej kontroly nákupom vrtuľníka²⁷⁵,*
- *Upgrade aplikačného vybavenia súvisiaceho s prevádzkou SIS II na národnej úrovni²⁷⁶,*
- *Nákup dopravných prostriedkov pre špecializované útvary finančnej správy²⁷⁷.*

Výrazný vplyv na riadenie hraníc a výkon hraničnej kontroly mala liberalizácia vízového režimu vo vzťahu k občanom Ukrajiny.²⁷⁸ Rozhodnutie EÚ o zrušení vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny z apríla 2017 nadobudlo platnosť 11. júna 2017.²⁷⁹ V tento deň sa na spoločných slovensko-ukrajinských hraniciach (na hraničnom priechode Vyšné Nemecké – Užhorod) uskutočnil slávnostný akt, na ktorom sa zúčastnili prezidenti oboch krajín.²⁸¹ ÚHCP P PZ v roku 2017 personálne aj technicky posilnilo výkon služby najmä na piatich hraničných priechodoch s Ukrajinou a v ich blízkosti. ÚHCP P PZ požiadalo ukrajinskú stranu, aby informovala ukrajinské obyvateľstvo najmä v prihraničných oblastiach o tom, čo v praxi znamená zrušenie vízovej povinnosti.²⁸²

271 Projekt (SK 2017 ISF SC2 NC6 A2) implementuje prijímateľ grantu Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru.

272 Projekt (SK 2017 ISF SC2 NC6 A2/P2) implementuje prijímateľ grantu Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

273 Projekt (SK 2017 ISF SC2 NC1 A2/P2) implementuje prijímateľ grantu Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

274 Projekt (SK 2016 ISF SC1 NC1 A2) implementuje prijímateľ grantu Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

275 Projekt (SK 2015 ISF SC2 NC6 A1) implementuje prijímateľ grantu Letecký útvar Ministerstva vnútra SR.

276 Projekt (SK 2016 ISF SC2 NC6 A3) implementuje prijímateľ grantu Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru.

277 Projekt (SK 2016 ISF SC2 NC1 A2) implementuje prijímateľ grantu Finančné riaditeľstvo SR.

278 V roku 2017 nadobudlo účinnosť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti. Oslobodenie od vízovej povinnosti sa vzťahuje výlučne na držiteľov biometrických pasov vydaných Ukrajinou v súlade s normami Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO).

279 Liberalizácia vízového režimu vo vzťahu k občanom Ukrajiny nezabezpečuje občanom Ukrajiny právo pracovať v EÚ.

280 Zdroj: <http://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20170329IPR69065/eurosky-parlament-schvail-bezvizovy-styk-s-ukrajinou> (citované 17.1.2018).

281 Zdroj: <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/432239-ukrajinci-uz-mozu-vstupit-do-eu-bez-viz-porosenko-oslavoval-s-kiskom/> (citované 17.1.2018).

282 Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vizova-povinnost-pre-ukrajincov-konci-pripravte-sa-na-mozne-zdrzanie-na-vychodnej-hranici> (citované 17.1.2018).

Liberalizáciou vízového režimu pre držiteľov biometrických pasov Ukrajiny došlo k výraznému nárastu počtu osôb prekračujúcich vonkajšiu hranicu SR a k nárastu čakacích lehôt na hraničných priechodoch. S cieľom skrátiť čas čakania pri hraničnej kontrole ÚHCP P PZ prijal opatrenia vo forme vykonávania hraničnej kontroly vo všetkých vybavovacích boxoch, ako aj vo forme vykonávania hraničnej kontroly pomocou mobilnej lustrácie v Centrálnnej lustračnej konzole (CLK) a posilnenia výkonu služby.²⁸³ Najvyšší nárast bol počas letných mesiacov jún – august 2017. Napríklad na hraničnom prechode Vyšné Nemecké – Užhorod policajti mesačne skontrolovali v priemere o deväťtisíc osôb viac než v období január – máj 2017.²⁸⁴ Takýto približne 15-percentný nárast cestujúcich zaznamenali aj na hraničných prechodoch Ubl'a – Malyj Bereznyj a Veľké Slemence – Mali Selmenci. Pri zvýšenom nápoře cestujúcich sa na hraničných priechodoch s Ukrajinou čakalo na vybavenie od jednej po šesť hodín. Vyšší počet cestujúcich bol zaznamenaný počas víkendov či voľných dní.²⁸⁵ Vzhľadom na vízovú liberalizáciu a aktuálne podmienky na slovenskom trhu práce je predpoklad, že sa ich počet bude i naďalej zvyšovať.²⁸⁶

V roku 2017 nadobudla účinnosť zmena nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399, ktorou sa členským štátom EÚ ukladá povinnosť vykonávať systematické kontroly všetkých osôb (aj občanov SR) vrátane osôb, ktoré požívajú právo na voľný pohyb v súlade s právom Únie²⁸⁷ pri prekračovaní vonkajších hraníc s použitím databáz stratených a odcudzených dokladov, ako aj s cieľom overiť, či tieto osoby nepredstavujú hrozbu pre verejný poriadok a vnútornú bezpečnosť. Táto povinnosť sa uplatňuje na všetkých vonkajších hraniciach (vzdušných, námorných a pozemných), a to pri vstupe aj výstupe. Preverovanie všetkých osôb, ako aj nárast počtu cestujúcich viedol k predĺženiu čakacích lehôt na vybavenie cestujúcich, najmä pri vykonávaní vstupnej hraničnej kontroly. V horizonte rokov 2018 – 2019 ÚHCP P PZ v tejto súvislosti ako jedno z opatrení na skrátenie času čakania, skrátenie vykonávania hraničnej kontroly, zvýšenie kvality jej výkonu, ako aj na zlepšenie komfortu pre cestujúcich plánuje inštaláciu ABC brán na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave. ABC brány umožnia automatizovaný výkon hraničnej kontroly na letisku pomocou samoobslužného systému a elektronickej brány.²⁸⁸

Ďalšie aktivity

S cieľom zabezpečiť požadovanú úroveň vedomostí a praktických zručností útvarov ÚHCP P PZ sa každoročne vydáva rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ²⁸⁹ na realizáciu ďalšieho vzdelávania príslušníkov služby hraničnej a cudzineckej polície.

V oblasti tréningov a školení sa v rámci špecifického cieľa Hranice v roku 2017 začala implementácia projektu *Vzdelávanie príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície v anglickom, ruskom, ukrajinskom jazyku*²⁹⁰.

Rok 2017 bol aj posledným rokom vykonávania trojročného projektu ÚHCP P PZ *Zlepšenie technických a vzdelávacích kapacít na urýchlenie vybavovacieho procesu na spoločnej slovensko-ukra-*

²⁸³ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

²⁸⁴ Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_col-kontr-hran-ua/bc a <http://www.dnes24.sk/zrusenie-viz-na-ukrajinskej-hranici-colne-kontroly-sa-nezmenili-273573> (citované 17.1.2018).

²⁸⁵ Zdroj: <https://dolnyzemplin.korzar.sme.sk/c/20662155/hranica-praska-vo-svikoch-ukrajinci-cestuju-bez-viz.html#ixzz54Sru8o3l> (citované 17.1.2018).

²⁸⁶ Zdroj: ÚHCP P PZ, Nelegálna migrácia na území SR, prezentácia dostupná na: https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-1&sprava=policia-znamenala-v-roku-2017-najviac-nelegalnych-migrantov-od-vstupu-sr-do-schengenskeho-priestoru&subor_spravy=286799 (citované 20.5.2018).

²⁸⁷ T. j. občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov, ktorí nie sú občanmi EÚ.

²⁸⁸ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

²⁸⁹ Rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ č. 9/2017.

²⁹⁰ Projekt č. SK 2017 ISF SC2/NC4/A1-1.

jinskej hranici, ktorý bol financovaný z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu SR. Cieľom projektu boli štyri kľúčové iniciatívy: obstaranie a inštalácia moderného technického zariadenia na monitorovanie situácie na hraničných priechodoch a pre potreby vzdelávania policajtov, realizácia pilotných školení slovenských a ukrajinských policajtov v odborných témach i v jazykových kompetenciách, realizácia výskumu medzi cestujúcimi a policajmi na hraničných priechodoch s cieľom zefektívniť vybavovacie procedúry a realizácia konferencií a seminárov s cieľom odborne diskutovať o opatreniach na zlepšenie manažmentu hranice. V tejto súvislosti bola počas roka 2017 Strednej odbornej škole Policajného zboru Košice dodaná technika určená na vzdelávanie v oblasti kontroly hraníc a v problematike falšovania a pozmeňovania dokladov, dokončila sa obmena a doplnenie kamerového systému na piatich hraničných priechodoch na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici a realizovala sa záverečná konferencia projektu za účasti zástupcov partnerov projektu, účastníkov aktivít projektu, médií a verejnosti.²⁹¹

Katedra policajných vied Policajnej akadémie SR v roku 2017 zorganizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu *Quo vadis Schengen?* pri príležitosti 10. výročia vstupu SR do schengenského priestoru. Cieľom konferencie bolo zhodnotiť uplynulých desať rokov členstva SR v schengenskom priestore z hľadiska jeho výhod a výziev. Medzi zúčastnenými boli odborníci zo SR a zo zahraničia. Súčasťou konferencie bola aj prezentácia techniky, ktorú SR používa pri zabezpečovaní ochrany štátnych hraníc SR.²⁹²

²⁹¹ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

²⁹² Zdroj: Konferencia Quo Vadis Schengen: zavádzanie vnútorných kontrol je cesta k rozbitiu Schengenu, 2017. [<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=konferencia-quo-vadis-schengen-zavadzanie-vnutornych-kontrol-je-cesta-k-rozbitiu-schengenu>] (citované 20.4.2018)

7.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc

Názov dohody	Tretia krajina (krajiny), s ktorou existuje spolupráca	Opis
<i>Plán rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Štátnou pohraničnou službou Ukrajiny na roky 2017 – 2018</i>	Ukrajina	<p>Oblasti spolupráce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšenie spolupráce a výmeny informácií pri kontrole (ochrane) slovensko-ukrajinskej štátnej hranice, • opatrenia na zlepšenie výkonu hraničnej kontroly, • spolupráca operatívno-pátracích orgánov, • spoločné hodnotenie hrozieb na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici, • prevencia a odhaľovanie nových foriem a metód protiprávnej činnosti, • podpora mechanizmu spoločných hliadok, školenie personálu strán pre výkon služby v spoločných hliadkach na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici, • vzdelávacie opatrenia pre personál strán dohody, • opatrenia na posilnenie dôvery.
<i>Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom vnútra MR o vytvorení spoločných hliadok na území Macedónskej republiky v rámci spoločných operácií*</i>	Macedónsko	Vyslanie členov príslušníkov zahraničnej jednotky Policajného zboru na územie Srbskej republiky a Macedónskej republiky. ²⁹³ SR plánuje aj v roku 2018 poskytnúť obidvom krajinám ľudské zdroje a technické vybavenie na kontrolu ich štátnych hraníc (výkon hraničného dozoru).
<i>Dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Srbskej republiky o spoločných hliadkach na území Srbskej republiky v rámci spoločných operácií*</i>	Srbsko	

* Uzatvorené v roku 2016.

²⁹³ V rámci jednotlivých bilaterálnych vyslaní, ktoré sa realizovali počas celého roka 2017, bolo na vykonávanie hraničného dozoru celkovo vyslaných 240 príslušníkov Policajného zboru.

7.4 Neregulárna migrácia zapríčinená zneužívaním legálnej migrácie

Zneužívanie spôsobov legálnej migrácie pracovníkmi z tretích krajín

V roku 2017 sa v SR opakovane vyskytovali prípady nelegálnej práce občanov Srbska a Ukrajiny v závodoch spoločností so sídlom na Slovensku, ktorí sú agentúrnymi pracovníkmi. Títo pracovníci podpisujú dohodu o vykonaní práce v závodoch na Slovensku, odkiaľ sú formou poskytnutia služby na základe rámcovej dohody vysielaní do pripravovaných výrobných závodov v ČR. Z tohto dôvodu SR (vo vecnej príslušnosti NJBPNM ÚHCP P PZ) a ČR podpísali v júni 2017 *Dohodu o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu s Českou republikou*. Nový spoločný vyšetrovací tím má uľahčiť medzinárodnú justičnú spoluprácu v trestnej veci daňových trestných činov a nedovoleného zamestnávania cudzincov bez pracovného povolenia na území ČR a SR. Spoločný vyšetrovací tím je zriadený medzi Najvyšším štátnym zastupiteľstvom Českej republiky a vyšetrovacími orgánmi ČR vo veci podozrenia zo spáchania zločinu krátenia dane, poplatkov a podobne povinnej platby podľa zákona ČR a medzi Generálnou prokuratúrou SR a vyšetrovacími orgánmi SR vo veci prevádzachstva²⁹⁴ a organizovania výkonu nelegálnej práce.²⁹⁵

V roku 2017 SR podpísala aj *Protokol o vzájomnej spolupráci so Srbskom* v oblasti práce a zamestnávania zameraný na vzájomnú spoluprácu, výmenu informácií a na predchádzanie rizikám sociálneho dampingu (pozri aj časť 3.3).

Zneužívanie legálnej migrácie na účel zlúčenia rodiny

Počas roka 2017 došlo k výraznému nárastu počtu odhalených prípadov prevádzachstva formou uzatvárania účelových manželstiev (tzv. *pseudolegálna migrácia*) štátnych príslušníkov Slovenskej republiky so štátnymi príslušníkmi tretích krajín. K uzatváraniu takýchto sobášov dochádza mimo územia Slovenskej republiky, a to najmä v Nemecku, Rakúsku, Holandsku, Dánsku a v Írsku. Počas roka 2017 NJBPNM ÚHCP P PZ zdokumentovala 40 prípadov účelových manželstiev, v ktorých bolo vznesené obvinenie voči 50 páchatelom trestného činu prevádzachstva podľa § 356 Trestného zákona²⁹⁶.²⁹⁷ Keďže takéto prípady a ich dôvody sa odhaľujú operatívnou činnosťou, v roku 2017 neboli prijaté žiadne opatrenia na riešenie zneužívania spôsobov legálnej migrácie na účel zlúčenia rodiny. Ani na rok 2018 nie sú naplánované nové opatrenia.

Zneužívanie spôsobov legálnej migrácie študentmi a výskumníkmi z tretích krajín

Uvedený spôsob zneužívania legálnej migrácie študentmi alebo výskumníkmi z tretích krajín nebol zaznamenaný NJBPNM ÚHCP P PZ a ani neboli implementované nové politiky alebo opatrenia na identifikáciu alebo vyšetrovanie takýchto trestných činov.

²⁹⁴ Podľa § 356 Trestného zákona.

²⁹⁵ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁹⁶ Podľa § 356 Trestného zákona, ktorý znie: „Kto v úmysle získať pre seba, alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu, alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní, alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolene zamestnať na území Slovenskej republiky, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.“

²⁹⁷ Čas zdokumentovania prípadov účelových manželstiev nie je vždy totožný s časom, keď sa sobáš uskutočnil. Napríklad prípady účelových manželstiev z Írska sa uskutočnili ešte v roku 2012, ale odhalené a trestne stíhané boli až v rokoch 2016 a 2017.

7.5 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie

Vízová liberalizácia

V súvislosti s nadobudnutím platnosti nariadenia č. 2017/850²⁹⁸, na základe ktorého bola Ukrajina zaradená do zoznamu krajín, ktorých štátni príslušníci²⁹⁹ sú pri prekračovaní vonkajších hraníc oslobodení od vízovej povinnosti, ako aj z dôvodu pravidelného prehodnocovania článku 22 vízového kódexu³⁰⁰ a analýzy migračných rizík, SR k 1. decembru 2017 vykonala zmeny v konzultačnej procedúre.

Zo strany SR nebol zavedený žiadny osobitný režim monitorovania vplyvu bezvízového režimu. Očakáva sa, že v budúcnosti bude zavedený jednotný systém ETIAS³⁰¹ na registráciu cestujúcich z krajín s bezvízovým režimom, ktorého prijatie SR podporila.

Falošné alebo pozmenené cestovné doklady

V porovnaní s rokom 2016 SR zaznamenala mierny pokles počtu prípadov falšovania a pozmeňovania cestovných, pobytových a iných dokumentov na svojom území. Neregulárnym dokladom sa v roku 2017 preukázalo 83 osôb, t. j. o polovicu menej ako v roku 2016. V týchto prípadoch bolo celkovo odhalených 90 falošných a pozmenených dokumentov (cestovné pasy, preukazy totožnosti, povolenia na pobyt, víza, podporné doklady) a 117 falošných, pozmenených alebo neoprávnene získaných odtlačkov priechodových pečiatok. Najväčší počet neregulárnych dokladov predložili občania Ukrajiny (54), pričom ich podiel tvoril až 65 % z celkového zisteného počtu neregulárnych dokladov. Nasledovali občania Turecka, Ruska, Kuby, Brazílie, Macedónska a Moldavska. Pokiaľ ide o miesta zistenia, 54 osôb bolo zistených na pozemnej hranici, 22 vo vnútrozemí a 7 na letiskách.

Ako nové opatrenia boli v roku 2017 prijaté alebo realizované aktivity súvisiace s pôsobením policajtov služby hraničnej a cudzineckej polície v agentúre Frontex. Policajti v rámci Frontexu získavajú relevantné informácie potrebné na ďalšie odborné vzdelávanie príslušníkov služby hraničnej a cudzineckej polície v oblasti profilácie³⁰² alebo v oblasti overovania pravosti dokumentov³⁰³ a iných.

298 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2017/850, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc, a krajín ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto požiadavky.

299 Uvedené nariadenie sa týka iba držiteľov biometrických cestovných pasov.

300 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex). Článok 22: „1. Členský štát môže vyžadovať, aby ústredné orgány iných členských štátov konzultovali jeho ústredné orgány počas skúmania žiadostí podaných štátnymi príslušníkmi určitých tretích krajín alebo určitými kategóriami takýchto štátnych príslušníkov. Takéto konzultácie sa neuplatňujú pri žiadostiach o letiskové tranzitné víza.

2. Konzultované ústredné orgány poskytnú odpoveď s konečnou platnosťou do siedmich kalendárnych dní od uskutočnenia konzultácie. Ak konzultované orgány neposkytnú odpoveď v uvedenej lehote, znamená to, že nemajú žiadne dôvody, aby namietali proti udeleniu víza.

3. Členské štáty oznámia Komisii zavedenie alebo zrušenie požiadavky o predchádzajúcu konzultáciu pred nadobudnutím jej účinnosti. Táto informácia sa poskytne aj v rámci miestnej schengenskej spolupráce v dotknutej jurisdikcii.

4. Komisia informuje o takýchto oznámeniach členské štáty.

5. Odo dňa nahradenia schengenskej konzultačnej siete, ako sa uvádza v článku 46 nariadenia o VIS, sa predchádzajúce konzultácie uskutočňujú podľa článku 16 ods. 2 uvedeného nariadenia.“

301 European Travel Information and Authorization System – Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia.

302 Celý názov: Príručka profilácie (angl. Handbook on Imposter Risk Profiles).

303 Tzv. Reference Manual.

7.6 Boj proti prevádzachtvu a prevencia neregulárnej migrácie

Boj proti prevádzachtvu

Novým opatrením vo vecnej príslušnosti NJBPNM ÚHCP P PZ je *Dohoda o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu s Českou republikou* podpísaná v Bratislave 23. júna 2017 (pozri časť 7.4).

V marci 2017 SR podpísala *Dohodu o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti*³⁰⁴ s Vietnamom týkajúcu sa prevádzachtva migrantov, nadnárodného organizovaného zločinu, obchodovania s ľuďmi, terorizmu a jeho financovania, korupcie, falšovania peňazí a nedovoleného obchodovania so zbraňami (pozri časť 9.4.2).³⁰⁵

Spolupráca s tretími krajinami v prevencii neregulárnej migrácie

V oblasti spolupráce s tretími krajinami SR naďalej pokračuje v intenzívnej policajnej operatívnej spolupráci so susednou Ukrajinou, a to na základe aktualizovaného *Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Štátnou pohraničnou službou Ukrajiny na roky 2017 – 2018*.³⁰⁶

Spolupráca NJBPNM ÚHCP P PZ s krajinami západného Balkánu nie je priamo bilaterálna, ale realizuje sa prostredníctvom účasti v multilaterálnych pracovných skupinách Europolu prípadne prostredníctvom justičnej spolupráce cez EUROJUST.

Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás

V oblasti monitorovania migračných trás nenastal žiadny vývoj. Trasy nelegálnej migrácie sú neustále operatívne sledované a monitorované, a to aj v spolupráci so zahraničnými partnerskými operatívnymi útvarmi členských štátov EÚ ležiacich na trase neregulárnej migrácie prechádzajúcej cez územie SR.³⁰⁷

Zastupiteľské úrady SR v zahraničí od 1. januára 2017 v pravidelných dvojmesačných intervaloch poskytujú OARK ÚHCP PZ analytické informácie týkajúce sa podvodných žiadostí o víza a zneužívania legálnych ciest, napomáhania pri neregulárnej migrácii do EÚ a zmien v kapacitách orgánov tretích štátov, ktoré by mali brániť neregulárnej migrácii do EÚ.^{308 309} Tieto informácie OARK ÚHCP P PZ využíva pri spracovávaní pravidelných dvojmesačných analytických správ o nelegálnej migrácii a bezpečnosti na hraniciach, ktoré sú prostredníctvom intranetu dostupné útvarom MV SR a prostredníctvom chránenej siete ICONet aj členským štátom: členom spoločenstva FRAN (sieť analýzy rizík agentúry Frontex).

304 Dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom verejnej bezpečnosti Vietnamskej socialistickej republiky o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti. Dohoda bola podpísaná a nadobudla platnosť 6. marca 2017.

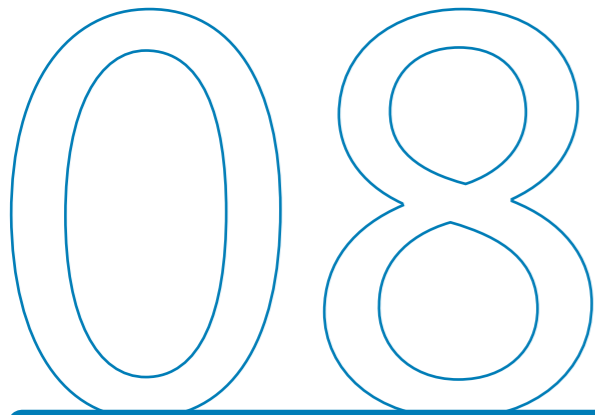
305 Zdroj: <https://domov.sme.sk/c/20613328/kalinak-slovensko-je-pripravene-pomoc-vietnamu-v-oblasti-bezpecnosti.html>; <https://www.webnoviny.sk/kalinak-slovensko-je-pripravene-pomoc-vietnamu-budovat-bezpecnostny-priemysel/>; http://www.teraz.sk/slovensko/r-kalinak-vietnamski-policajti-by-m/247400-clanok.html?combinedGlobalTab_zamestnajs=1 (citované 22.1.2018).

306 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

307 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

308 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

309 V súlade s inštrukciou R KONZ č. 3/2016.

Návraty

V oblasti návratov nedošlo v roku 2017 k zásadnej zmene trendu. V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2017 vrátila 353 osôb, dobrovoľný návrat využilo 1 387 osôb (najmä občanov Ukrajiny), pričom pri 43 osobách išlo o asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM.

8.1 Nútené návraty

V nadväznosti na odporúčania Komisie zo 7. marca 2017 týkajúce sa zaistenia účinnejších návratov pri vykonávaní smernice o návrate³¹⁰ SR prijala viaceré opatrenia. Odporúčania boli počas roka 2017 zavedené do praxe a všetky zainteresované orgány s nimi boli oboznámené. Väčšinu z odporúčaní už SR v praxi uplatňuje na základe existujúcej platnej legislatívy. Medzi opatrenia, ktoré boli do praxe zavedené priamo bez potreby úpravy národnej legislatívy, patrilo napr. zavedenie širšej definície rizika úteku, zavedenie vplyvu spolupráce navrátilca na stanovenie dĺžky lehoty na vycestovanie, ako aj zavedenie plného využívania IS VIS v procese návratu. Ďalším novým opatrením bolo zavedenie dokladu EÚ pre návrat, ktorý v prípade potreby možno využiť na účel návratu.³¹¹

Kontrolu výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení a kontrolu výkonu trestu vyhostenia (ďalej len „kontrola výkonu odsunu“) alebo tzv. monitoring núteného návratu³¹² začala od

310 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území.

311 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

312 Právny základ „monitorovacieho systému“ nútených návratov je zakotvený v zákone č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde sú upravené podmienky kontroly výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení

roku 2017 prvýkrát v praxi realizovať nezisková organizácia Slovenská humanitná rada. Na základe pravidelne zasielaných informácií zo strany MV SR k príprave realizácie výkonu odsunu štátnych príslušníkov tretích krajín pracovníci neziskovej organizácie náhodne vyberú a určia, v ktorom konkrétnom prípade sa zúčastnia na výkone odsunu a vykonajú kontrolu (monitoring). Po vykonaní kontroly nezisková organizácia bezodkladne spracuje „Správu z monitoringu núteného návratu“, ktorej obsahom sú okrem identifikačných informácií (ako napr. dátum, osobné údaje, krajina návratu) aj informácie o samotnom priebehu výkonu, resp. jeho jednotlivých častí. Súčasťou správy z monitoringu je tzv. kontrolný zoznam (checklist) krokov monitoringu³¹³ a záver, ktorý obsahuje všeobecné zhodnotenie situácie, ako aj odporúčania od pracovníka vykonávajúceho monitorovanie.

V praxi sa realizuje viacero druhov monitoringov v závislosti od konkrétneho prípadu, napr. monitoring výkonu odsunu letecky alebo pozemnou trasou (Ukrajina) až do domovskej krajiny, monitoring len po tranzitné letisko (Viedeň) alebo len po hraničný priechod susedného štátu, pričom výkon vyhostenia ďalej zabezpečujú orgány tohto štátu a pod. V období roku 2017 bolo vykonaných celkovo 13 monitoringov. Spolupráca so Slovenskou humanitnou radou prebiehala na báze dobrovoľnosti a bezodplatne. To znamená, že všetky výdavky spojené s monitoringom si hradila nezisková organizácia z vlastných zdrojov. Predpokladá sa, že v roku 2018 bude monitoring realizovaný rovnakým spôsobom, avšak výdavky s tým spojené budú hrazené z prostriedkov rozpočtu MV SR. Osoby vykonávajúce monitoring budú túto činnosť vykonávať na základe dohody o vykonaní práce.³¹⁴

ÚHCP P PZ začal v roku 2017 aktívne využívať aplikáciu FAR (angl. *Frontex Application for Return*) v rámci platformy IRMA. Pomocou tejto aplikácie môžu členské štáty plánovať a koordinovať spoločné návratové operácie, čo prispieva k zvýšeniu efektívnosti návratov. V súvislosti s tým boli experti SR vyškolení expertmi agentúry Frontex a SR sa zapojila do spoločnej návratovej operácie do Pakistanu.³¹⁵

SR v roku 2017 začala s prípravou opatrení na systematizovanie vkladania a zasielanie dát. Biometrické údaje sa stávajú obligatórnou kategóriou zbieraných údajov pre svoju jedinečnosť a nezameniteľnosť. SR už niekoľko rokov na národnej úrovni zbiera fotografie a odtlačky prstov vyhostených osôb. Prostredníctvom využívania biometrických údajov na národnej úrovni sa najmä po spustení informačného systému MIGRA zamedzilo duplicitnému vytváraniu záznamov osôb v informačných systémoch a zefektívnilo sa odhaľovanie viacerých identít (aliasov), ktoré cudzinci používajú. Pri spustení Schengenského informačného systému druhej generácie (SIS II) SR začala ihneď systematicky zasielať fotografie pri zápisoch na účely odopretia vstupu podľa článku 24 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 SR a na vyžiadanie pracovníkov NÚ SIRENE aj nesystematicky poskytovať odtlačky prstov.³¹⁶

SR sa v roku 2017 pripravovala na systematické zasielanie odtlačkov prstov do SIS II, ktoré doposiaľ poskytovala ad hoc. Na národnej úrovni boli vytvorené technické podmienky na vkladanie dát do tohto systému. Avšak vzhľadom na pretrvávajúce technické problémy v centrálnom

a kontroly výkonu trestu vyhostenia.

313 Ide o zoznam otázok týkajúcich sa práv a oprávnených záujmov ŠPTK a odpovedí na tieto otázky v priebehu realizácie všetkých fáz monitoringu.

314 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

315 Ibid.

316 Ibid.

systéme SIS II³¹⁷ (problém s vkladáním formátu NIST³¹⁸), SR po dohode s pracovníkmi národnej ústredne SIRENE plánuje zaviesť systematické vkladanie odtlačkov začiatkom roka 2018.³¹⁹

V súlade s Národným programom AMIF sa pod špecifickým cieľom Návraty od roku 2017 realizujú nasledujúce projekty na zabezpečenie rýchleho, udržateľného a efektívneho návratu:

- Projekt ÚHCP P PZ *Nútený návrat – AMIF II*³²⁰; projekt je zameraný na zefektívnenie riadenia návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt kontinuálne nadväzuje na národné projekty ÚHCP P PZ implementované v predchádzajúcich obdobiach. V rámci projektu sa realizujú aktivity, ktoré prispievajú k úspešnému manažovaniu a realizácii návratových operácií: aktivity zamerané na zabezpečenie prevozu, zabezpečenie cestovných lístkov a leteniek, ubytovania, asistenciu a informovanosť cieľovej skupiny, tlmočenie a znalecké skúmanie veku, zabezpečenie náhradných cestovných dokladov pre štátnych príslušníkov tretích krajín v procese núteného návratu.³²¹ V rámci opatrení núteného návratu SR v roku 2017 vrátila 353 osôb, dobrovoľný návrat využilo 1 387 osôb (najmä občanov Ukrajiny) (pozri **tabuľku 6** v prílohe).
- Projekt ÚHCP P PZ *Budovanie kapacít v oblasti návratov II*³²²; projekt sa vykonáva od mája 2017, je zameraný na budovanie kapacít zamestnancov priamo zapojených do návratovej politiky, a to formou školení policajtov podieľajúcich sa na procese návratu a školení pracovníkov na vybraných zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Predmetom školení sú: legislatíva v oblasti návratov, najmä vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení (AV), výkon rozhodnutí o AV, zaistenie cudzincov v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov, alternatívy k zaisteniu, predchádzanie nelegálnej migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín atď. Implementácia projektu prispieva k zvýšeniu kvalifikácie zamestnancov podieľajúcich sa na procese návratu a tým k zabezpečeniu úspešných návratových operácií a účinnému riadeniu návratovej politiky.³²³
- Projekt Slovenskej humanitnej rady *KOMPAS II*³²⁴; hlavným cieľom projektu je dosiahnutie zabezpečenia efektívneho procesu návratu. Jeho implementácia začala v decembri 2016 a pokračovala aj v roku 2017. Projekt zabezpečuje komplexné poskytnutie služieb pre ŠPTK v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov (ďalej len „ÚPZC“) v Medvedove a v Sečovciach. Aktivity projektu sú zamerané na cieľovú skupinu so špeciálnym zameraním na zraniteľné skupiny osôb.

8.2 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie

Aj v roku 2017 SR realizovala asistované dobrovoľné návraty (angl. assisted voluntary return – AVR) prostredníctvom projektu IOM *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*³²⁵, ktorý nadväzuje na predchádzajúce projekty. Hlavným cieľom tohto projektu je prispieť k realizácii migračnej politiky SR implementáciou programu AVRR, ktorý migrantom poskytuje možnosť

humánneho a dôstojného návratu vrátane začlenenia sa na trh práce a do spoločnosti v krajine pôvodu. Zároveň SR poskytuje finančne efektívny nástroj na zvýšenie udržateľnosti návratov cieľovej skupiny. V rámci projektu sa migrantom poskytujú komplexné služby, ktoré zahŕňajú zvyšovanie a udržiavanie informovanosti o asistovaných dobrovoľných návratoch a reintegráciách u samotnej cieľovej skupiny a u spolupracujúcich inštitúcií, prípravu a realizáciu samotných návratov a poskytovanie reintegračnej asistencie v krajinách pôvodu. V roku 2017 sa s pomocou IOM zo Slovenska dobrovoľne vrátilo 43 cudzincov do 19 krajín, z toho najviac na Ukrajinu (9), do Iraku (8) a Vietnamu (5). IOM poskytla reintegračnú pomoc na zlepšenie životných podmienok po návrate domov 22 jednotlivcom a rodinám v 12 krajinách – v Afganistane, Gruzínsku, Indii, Iraku, Moldavsku, Pakistane, Srbsku (vrátane Kosova), na Ukrajine, vo Vietname a po prvýkrát aj v Ghane a USA (pozri **tabuľku 6** v prílohe).³²⁶

IOM v spolupráci s ÚHCP P PZ v roku 2017 zaviedla niekoľko opatrení zameraných na zvýšenie informovanosti o možnosti vrátiť sa do krajiny pôvodu prostredníctvom programu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií. V septembri 2017 do platnosti vstúpila aktualizácia usmerenia o povinnosti poučiť cudzinca o možnosti využitia AVR. Cieľom aktualizácie je umožniť administratívne vyhosteným cudzincom odovzdať kontaktné údaje IOM na účely poskytnutia podrobnej informácie o možnosti AVR. Poskytnutie kontaktných údajov zo strany cudzincov je dobrovoľné.

Ďalším novým opatrením zavedeným v roku 2017 je zapojenie tlmočníkov do procesu informovania o AVR. Tlmočníci, ktorí cudzincom tlmočia počas konania o administratívnom vyhostení, môžu po jeho ukončení informovať cudzinca o možnosti poskytnutia podrobnej informácie o AVR osobne alebo formou telefonického rozhovoru s IOM.

IOM v spolupráci s ÚHCP P PZ v roku 2017 zabezpečila výrobu a distribúciu informačných panelov a nosičov na informačné materiály týkajúcich sa možnosti AVR na všetkých oddeleniach cudzineckej polície v rámci SR vrátane útvarov policajného zaistenia pre cudzincov.

V roku 2017 IOM spustila aj informačnú kampaň prostredníctvom sociálnych médií (Facebook)³²⁷ s cieľom zvýšiť informovanosť potenciálnych klientov (neregulárnych migrantov) o programe AVRR a službách poskytovaných v rámci neho. Informačná kampaň zahŕňala krátke informačné video a tematický plagát, ktoré boli publikované na Facebook stránke v troch fázach: úvod do programu, zameranie na poskytované služby, zameranie na reintegračnú asistenciu.³²⁸

Ďalším z opatrení prijatých v roku 2017 bol aj pokyn MÚ MV SR, ktorým sa okrem iného zaviedlo vydávanie dokladov o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti aj pre osoby, ktoré sa rozhodli pre asistovaný dobrovoľný návrat (pozri časť 4.2.3).

317 Pozn. centrálny systém SIS II.

318 Štandardný pojem používaný pri spracúvaní odtlačkov prstov, ktorý (zjednodušene povedané) pomenúva typ súboru, ktorý obsahuje obrázky nasnímaných prstov a ďalšie doplňujúce informácie (napr. meno, priezvisko, dôvod nenasnímania niektorých prstov, dátum a miesto snímání, atď.).

319 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

320 Projekt č. SK 2016 AMIF SC3.2 implementuje ÚHCP P PZ od 01.01.2017 do 31.12.2019.

321 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

322 Projekt č. SK 2017 AMIF SC3.1 implementuje ÚHCP P PZ od 01.05.2017 do 28.02.2018.

323 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

324 Projekt č. SK 2016 AMIF SC3.1/2 implementuje Slovenská humanitná rada od 01.12.2016 do 31.12.2019.

325 Projekt č. SK 2016 AMIF SC3.1/1 implementuje IOM od 01.01.2017 do 31.12.2019.

326 Výsledky činnosti IOM na Slovensku v roku 2017. [<https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1092-iom-activities-and-achievements-2017.html>] (citované 2.5.2018)

327 Príklady kampane sú dostupné tu: <https://www.facebook.com/IOMSlovakia/videos/1820918397924911/>, <https://www.facebook.com/IOMSlovakia/photos/a.913683431981750.1073741827.913570748659685/1755929411090477/?type=3&theater>, <https://www.facebook.com/IOMSlovakia/videos/1820927107924040/>, <https://www.facebook.com/IOMSlovakia/photos/a.913683431981750.1073741827.913570748659685/1764923726857712/?type=3&theater>, <https://www.facebook.com/IOMSlovakia/videos/vb.913570748659685/1821929304490487/?type=2&theater>.

328 Informácie poskytla IOM.

8.3 Readmisné dohody

Readmisná dohoda EÚ (krajina)	Vývoj v SR	Dátum podpisu a nadobudnutia právoplatnosti
Ukrajina	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny o vykonávaní Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb</i></p> <p>V dňoch 18. – 19. mája 2017 prebehlo bilaterálne stretnutie v Kyjeve k návrhu textu implementačného protokolu medzi SR a Ukrajinou k readmisnej dohode medzi EÚ a Ukrajinou³²⁹. Na základe tohto stretnutia SR očakáva doručenie oficiálnej nóty Ukrajiny potvrdzujúcej dohodnuté znenie protokolu. Po jej doručení bude spustený vnútroštátny schvaľovací proces.</p>	Zatiaľ nepodpísaný
Turecko	<p><i>Vykonávací protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Tureckej republiky o vykonávaní Dohody medzi Európskou úniou a Tureckou republikou o readmisii osôb s neoprávneným pobytom</i></p> <p>V súčasnosti je rozpracovaný návrh vykonávacieho protokolu medzi vládou SR a vládou Tureckej republiky o vykonávaní Dohody medzi Európskou úniou a Tureckou republikou o readmisii osôb s neoprávneným pobytom. Slovenský návrh bol tureckej strane zaslaný v marci 2017 a čaká sa na stanovisko tureckej strany.</p>	Zatiaľ nepodpísaný

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

Počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín, bol aj v roku 2017 na Slovensku nízky. Avšak vzhľadom na narastajúci počet ŠPTK v SR, ktorí sa môžu stať obeťou pracovného vykorisťovania, sa v roku 2017 uskutočnilo niekoľko medzinárodných rokovaní o možných opatreniach v tejto oblasti.

V roku 2017 MV SR začalo s prípravou novelizácie interného aktu o zabezpečení *Programu podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi*. Došlo k zmene poskytovateľa asistovaných dobrovoľných návratov obetiam obchodovania s ľuďmi v rámci daného programu, ktorým sa stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita. Obetí obchodovania s ľuďmi sa týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov. Pokiaľ ide o spoluprácu s tretími krajinami, SR a Vietnam v marci 2017 podpísali *Dohodu o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti vrátane obchodovania s ľuďmi a prevádzkavosti migrantov*.

9.1 Štatistiky a trendy

V roku 2017 bolo v SR identifikovaných 88 obetí obchodovania s ľuďmi (19 z nich súhlasilo so vstupom do programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi), čo predstavuje takmer dvojnásobný nárast oproti roku 2016, keď bolo v SR identifikovaných spolu 45 obetí. Medzi obeťami bol jeden štátny príslušník tretej krajiny³³⁰ (pozri **tabuľku 10** v prílohe) a jeden občan EÚ.³³¹

329 2007/839/ES: Rozhodnutie Rady z 29. novembra 2007 o uzavretí Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb (Ú. v. EÚ L 332, 18.12.2007, s. 48).

330 Následným preverovaním sa nepotvrdilo, že išlo o obeť obchodovania s ľuďmi a nebolo začaté trestné stíhanie. Z tohto dôvodu NJBPNM túto osobu štatisticky neeviduje ako obeť obchodovania s ľuďmi (pozri tabuľku 10 v prílohe).

331 [http://www.minv.sk/?program_podpory_a_ochrany_obeti] (citované 10.4.2018)

V roku 2017 sa objavili aj podozrenia týkajúce sa pracovného vykorisťovania srbských a ukrajinských občanov na území SR, nepotvrdilo sa však, že by išlo o trestnú činnosť.³³²

Zo štatistík OSISP P PZ, Generálnej prokuratúry SR a MS SR vyplýva, že v roku 2017 bolo v súvislosti so spáchaním trestného činu obchodovania s ľuďmi³³³ stíhaných a vyšetrovaných celkovo 52 osôb (34 stíhaných a 25 obžalovaných osôb); odsúdených bolo 15 osôb (pozri **tabuľku 11** v prílohe).

9.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring

V roku 2017 SR nezaviedla žiadny nový akčný plán ani národnú stratégiu špecificky zameranú na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorí sú ŠPTK.³³⁴ Aktivity v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi v SR sa v roku 2017 vykonávali v súlade s *Národným akčným plánom boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018*, ktorý je súčasťou *Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018*.³³⁵

V roku 2017 PZ začal pripravovať akčný plán k *Stratégii prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020*, ktorej prioritami sú aj prevencia kriminality v rizikových skupinách a pomoc obetiam trestných činov. Stratégia teda bude obsahovať aj úlohy, ktoré sa týkajú predchádzania obchodovaniu s ľuďmi vo všeobecnosti (realizované budú najmä mediálne aktivity).³³⁶ Obetiam obchodovania s ľuďmi sa týkal aj nový zákon o obetiach trestných činov (pozri časť 4.2.1).

Vzhľadom na narastajúci počet ŠPTK v SR, ktorí sa môžu stať obeťou pracovného vykorisťovania, štátny tajomník MV SR ako národný koordinátor pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi v roku 2017 inicioval niekoľko medzinštitucionálnych rokovaní o možných opatreniach v tejto oblasti (pozri časť 3.3).³³⁷

Okrem spolupráce so štátmi EÚ pokračovalo Ministerstvo vnútra SR v roku 2017 v spolupráci v oblasti obchodovania s ľuďmi aj s USA. Podľa poslednej hodnotiacej *Správy o obchodovaní s ľuďmi* (angl. *Trafficking in Persons Report*), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, SR v roku 2017 opäť patrila do prvej skupiny štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi. Ministerstvo zahraničných vecí USA v správe okrem iného vyzdvihlo posilnenie vyšetrovania a spolupráce SR so zahraničnými orgánmi presadzovania práva v oblasti identifikácie a stíhania obchodníkov s ľuďmi, ako aj verejné kampane na zvyšovanie informovanosti o obchodovaní s ľuďmi a posilnenie prevencie. Zároveň však poukazuje na nedostatočnú identifikáciu zahraničných obetí obchodovania s ľuďmi a nedostatočnú právnu pomoc pre obeť obchodovania s ľuďmi.³³⁸

332 Zdroj: Situačná správa pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike za rok 2017. [http://www.minv.sk/?program_podpory_a_ochrany_obeti] (citované 10.4.2018)

333 Podľa § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov.

334 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

335 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

336 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

337 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

338 Zdroj: <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2017/> (citované 10.4.2018).

9.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc

9.3.1 Politiky a legislatíva

V roku 2017 MV SR začalo s prípravou novelizácie interného aktu o zabezpečení *Programu podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi*. Došlo tiež k zmene poskytovateľa asistovaných dobrovoľných návratov obetí obchodovania s ľuďmi³³⁹ v rámci daného programu, ktorým sa stala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita.³⁴⁰ Do roku 2016 túto službu v rámci *Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi* vykonával Úrad IOM v SR.³⁴¹ Aj v roku 2017 fungovala bezplatná *Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818*.³⁴²

9.3.2 Aktivity na zvyšovanie povedomia a posilnenie odborných zručností

V roku 2017 MV SR zorganizovalo viacero školení pre rôzne štátne inštitúcie, ktoré boli zamerané na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi a možnosti pomoci pre obeť. Okrem toho sa týkali aj špecifik detských obetí a cudzincov.³⁴³ IC MV SR³⁴⁴ v roku 2017 uskutočnilo školenia pre pracovníkov ÚHCP P PZ (NJBPNM a ÚPZC Sečovce), štátnych a neštátnych detských domov, reedukačných zariadení a liečebno-výchovných sanatórií, inšpektorov práce a pracovníkov Národného inšpektorátu práce, pracovníkov operačných stredísk záchranej služby a lekárov urgentných príjmov spádových univerzitných nemocníc. Išlo o multidisciplinárne školenia, na ktorých sa prezentovali aj špecifické oblasti podľa cieľovej skupiny účastníkov. IC MV SR v oblasti identifikácie obchodovania s ľuďmi vyškolilo aj trénerov organizačných zložiek Ministerstva obrany SR, ktorí ďalej zabezpečovali odbornú prípravu vojakov vysielaných na zahraničné misie. Každoročne IC MV SR školí k identifikácii obchodovania s ľuďmi aj pracovníkov MZVaEZ SR v rámci predvýjazdovej prípravy konzulov a diplomatických pracovníkov.³⁴⁵ Školiace aktivity boli vykonávané podľa záujmu aj na základných, stredných a vysokých školách (napr. Akadémia Policajného zboru), ako aj na internátoch. IC MV SR ponúklo prednášky o obchodovaní s ľuďmi aj širokej verejnosti v rámci Dňa polície v Prešove a uchádzačom o prácu na veľtrhu práce Job Expo.³⁴⁶

ÚHCP P PZ v roku 2017 v dvoch termínoch zorganizoval špecializovaný rekvalifikačný kurz pre príslušníkov NJBPNM z operatívno-pátracej zložky, v rámci ktorého sa príslušníci PZ v stálej službe učili ovládať a v praxi aplikovať všeobecne záväzné právne predpisy a interné predpisy, služobné postupy a služobné zákroky v prípadoch obchodovania s ľuďmi.³⁴⁷

V januári a v decembri 2017 uskutočnila školenia aj IOM, ktorá odborníkom z rôznych profesií okrem iného predstavila web či mobilnú aplikáciu o obchodovaní s ľuďmi.³⁴⁸

339 Asistované dobrovoľné návraty sa zabezpečujú občanom SR do SR, občanom EÚ do krajiny pôvodu alebo posledného bydliska a ŠPTK do krajiny pôvodu alebo posledného bydliska. Súčasťou služieb asistovaného dobrovoľného návratu je aj prednávratová asistencia. Náklady na realizovanie služieb sú hradené z rozpočtu MV SR.

340 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

341 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

342 Zdroj: <http://www.dotyk.sk/06-linka/index.php> (citované 10.4.2018).

343 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

344 Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR.

345 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

346 Informácie poskytol OZVaEZ K MV.

347 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

348 Zdroj: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1092-iom-activities-and-achievements-2017.html> (citované 10.4.2018).

9.4 Medzinárodná spolupráca

9.4.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ

NJBPNM ÚHCP P PZ vytvorila v roku 2017 dva nové spoločné vyšetrovacie tímy (angl. joint investigation team – JIT) s Veľkou Britániou: JIT ROBOTIC na zjednodušenie a zefektívnenie vyšetrovania organizovanej kriminálnej skupiny, ktorá pácha trestnú činnosť obchodovania s ľuďmi na účel pracovného a sexuálneho vykorisťovania občanov SR vo Veľkej Británii, a JIT LANGSAT na uľahčenie vyšetrovania vedeného na území Veľkej Británie a SR, ako aj na uľahčenie medzinárodnej policajnej a justičnej spolupráce pri objasňovaní, dokumentovaní a vyšetrovaní zločinu obchodovania s ľuďmi na účel pracovného vykorisťovania občanov SR vo Veľkej Británii.³⁴⁹ V súčasnosti sú aktívne 3 spoločné vyšetrovacie tímy s Veľkou Britániou, činnosť jedného bola v marci 2017 ukončená. Vo Veľkej Británii sa nachádza najviac identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi občanov SR, ktorým sa z programu MV SR poskytuje pomoc a ktoré vystupujú ako poškodení v rámci trestných konaní vedených v SR.³⁵⁰

NJBPNM ÚHCP P PZ v roku 2017 pokračovala v účasti na stretnutiach pracovnej skupiny EMPACT³⁵¹. Témami stretnutí bol boj proti hrozbám organizovaného zločinu, sociálne médiá ako nástroj pre neregulárnu migráciu a obchodovanie s ľuďmi, schvaľovanie MASP (angl. Multi Annual Strategic Plan) a OAP (angl. Operational Action Plan) na nadchádzajúce obdobie, finančné vyšetrovanie v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi a spolupráca s inšpektormi práce v oblasti pracovného vykorisťovania.³⁵²

9.4.2 Spolupráca s tretími krajinami

SR a Vietnam podpísali v marci 2017 *Dohodu o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti*³⁵³, najmä pokiaľ ide o nadnárodný organizovaný zločin, obchodovanie s ľuďmi a prevádzka migrantov, terorizmus a jeho financovanie, korupciu, falšovanie peňazí a nedovolené obchodovanie so zbraňami.³⁵⁴ Cieľom dohody je posilniť spoluprácu prostredníctvom výmeny operatívnych informácií a skúseností a zároveň podporiť zvýšenie profesijnej spôsobilosti prostredníctvom školení personálu príslušných výkonných orgánov krajín.³⁵⁵

SR sa aj v roku 2017 zúčastnila na pravidelných stretnutiach národných koordinátorov a národných spravodajcov alebo obdobných mechanizmov OBSE vo Viedni, na ktorých sa zúčastňujú aj národní koordinátori z tretích krajín a ktorých cieľom je budovanie kapacít a spolupráce.³⁵⁶

³⁴⁹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

³⁵⁰ Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

³⁵¹ Európska multidisciplinárna platforma na boj proti organizovanému zločinu (angl. European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats).

³⁵² Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

³⁵³ Dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom verejnej bezpečnosti Vietnamskej socialistickej republiky o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti. Dohoda bola podpísaná a nadobudla platnosť 6. marca 2017.

³⁵⁴ Zdroj: <https://domov.sme.sk/c/20613328/kalinak-slovensko-je-pripravene-pomoc-vietnamu-v-oblasti-bezpecnosti.html>; <https://www.webnoviny.sk/kalinak-slovensko-je-pripravene-pomoc-vietnamu-budovat-bezpecnostny-priemysel/>; http://www.teraz.sk/slovensko/r-kalinak-vietnamski-policaaji-by-m/247400-clanok.html?combinedGlobalTab_zamestnajs=1 (citované 22.1.2018).

³⁵⁵ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

³⁵⁶ Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

V roku 2017 sa začala príprava informačných letákov pre ŠPTK, ktoré majú spolu s ďalšími opatreniami slúžiť na prevenciu najmä pracovného vykorisťovania, ale aj obchodovania s ľuďmi (pozri časť 3.3).³⁵⁷

V roku 2017 sa SR nezapojila do žiadnych spoločných vyšetrovacích tímov s tretími krajinami.³⁵⁸

³⁵⁷ Informácie poskytol OZVaEZ KMV.

³⁵⁸ Informácie poskytl OZVaEZ KMV, ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

10

Migrácia a rozvoj

SR v roku 2017 nerealizovala zásadné systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie.³⁵⁹ Pokračovala však v začleňovaní migrácie do rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci, pričom sa orientovala na zdravotníctvo a vzdelávanie detí utečencov v krízových situáciách. Novely zákona o dani z príjmov a zákona o DPH priniesli daňové zvýhodnenie komerčných poskytovateľov materiálu, ktorý je určený na humanitárnu pomoc SR do zahraničia. V zozname teritoriálnych priorit ODA zostal Južný Sudán, ako aj Sýria a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu, ktoré SR považuje za teritória s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvojovými potrebami. SR pracovala na zefektívnení systému poskytovania vládnych štipendií pre občanov krajín postihnutých konfliktom, pričom od roku 2016 do konca roka 2017 poskytla 48 takýchto štipendií. Do pomoci krajinám, na ktoré vplýval zvýšený počet žiadostí o medzinárodnú ochranu, ako aj krajinám pôvodu či tranzitu, sa SR v roku 2017 zapájala cez mechanizmy EÚ a donorské konferencie OSN. Zapojila sa aj do štvorročného projektu V4 v Keni, ktorý sa týka zlepšenia socio-ekonomickej situácie malých farmárov a tvorby pracovných miest v bio a fair trade produkcii kešu orechov a sezamu. Pokiaľ ide o pracovnú migráciu, SR sa v roku 2017 zapojila do mobility partnerstva EÚ s Jordánskom a rozvíjala programy pracovných dovolení.

359 Napr. aktivity/opatrenia na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politík, na znižovanie úniku mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu alebo aktivity spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie (napr. partnerstvá v oblasti pracovnej mobility a zriaďovanie tzv. centier pre migráciu a mobilitu, angl. Migration and Mobility Resource Centres), spolupráce s diasporami a v súvislosti s remienciami.

10.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

Zameranie a ciele

SR v roku 2017 pokračovala v začleňovaní migrácie do rozvojových politík. V dokumente *Zameranie rozvojovej spolupráce na rok 2017*³⁶⁰ ponechala v zozname teritoriálnych priorit Južný Sudán, ako aj Sýriu a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu, ktoré považuje za teritória s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvojovými potrebami. V dokumente sa uvádza, že orientácia na vzdelávanie detí utečencov v krízových situáciách sa ukázala ako správna a SR v nej bude pokračovať. SR sa v roku 2017 zamerala aj na vytvorenie systémového základu pre doterajšie ad hoc aktivity v rámci svojej ODA. Súčasťou takýchto zmien je prehodnotenie rozsahu a spôsobu výkonu vládnej štipendijnej politiky (pozri v časti 10.1), a to aj v nadväznosti na programové vyhlásenie vlády SR a účasť SR na samite lídrov o téme utečencov v septembri 2016 v New Yorku³⁶¹. Migračná situácia v EÚ ukázala aj potrebu užšieho prepojenia rozvojových aktivít s humanitárnou pomocou. Popri rešpektovaní odlišností obidvoch druhov činností sa SR zameriavala na obsahové a časové zosúladenie aktivít na vybraných územiach a vo vybraných situáciách.³⁶²

Bilaterálna spolupráca a pomoc SR v tretích krajinách

MZVaEZ SR v roku 2017 pokračovalo aj v humanitárnych projektoch cez slovenské a lokálne mimovládne organizácie v Sýrii a v jej susedných krajinách Blízkeho a Stredného východu. Projekty boli zamerané na oblasť zdravotnej starostlivosti a vzdelávania. V implementácii takéhoto typu humanitárnych projektov sa plánuje pokračovať aj v budúcnosti rozšírením o vybrané krajiny afrického kontinentu (napr. Južný Sudán).³⁶³

SR sa dlhodobo angažuje v rozvojovej spolupráci s Afganistanom. V decembri 2017 vyplatila finančný príspevok 500 000 EUR na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc tejto krajine, ku ktorému sa zaviazala na bruselskej donorskej konferencii k Afganistanu v roku 2016.³⁶⁴

SR sa v roku 2017 zúčastnila na niekoľkých medzinárodných donorských konferenciách venovaných problematike utečencov (konferencia pre Sýriu v Bruseli, samit AÚ – EÚ) a splnila príslušné deklarované záväzky. Rozhodla sa sústrediť najmä na sektory zdravotníctva a vzdelávania, kde dokáže poskytnúť nielen materiálnu a finančnú pomoc, ale aj odbornú expertízu:

1. V rámci plnenia jedného zo záväzkov SR, ktoré deklarovala na *Svetovom humanitárnom samite* v Istanbule, sa MZVaEZ SR v úzkej spolupráci s Ministerstvom financií SR podarilo v oblasti materiálnej humanitárnej pomoci presadiť novelu zákona o dani z príjmov³⁶⁵ s účinnosťou od 1. januára 2017, ako aj novelu zákona o DPH³⁶⁶ s účinnosťou od 1. januára 2018. Novely zákonov priniesli daňové zvýhodnenie pre komerčných poskytovateľov materiálu, ktorý je určený na humanitárnu pomoc SR do zahraničia.

360 Zdroj: http://www.slovakaid.sk/sites/default/files/zameranie_2017.pdf (citované 16.1.2018).

361 Angl. Leaders' Summit on Refugees, známy aj ako tzv. Obamov samit, sa uskutočnil popri 71. Valnom zhromaždení OSN v New Yorku 20. septembra 2016.

362 Zdroj: http://www.slovakaid.sk/sites/default/files/zameranie_2017.pdf (citované 16.1.2018).

363 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

364 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

365 Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

366 Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

SR v tejto súvislosti začiatkom januára 2017 poskytla materiálnu pomoc pre konkrétne sýrske nemocnice v priľahlých oblastiach mesta Aleppo. Pomoc pozostávala zo spacích vakov, prikrývkov, postelí a potrebných zdravotníckych zariadení. Išlo o prvú zásielku materiálnej humanitárnej pomoci SR do vojnu zasiahnutej Sýrie.³⁶⁷

- SR pokračovala v napĺňaní svojho záväzku zo samitu lídrov o téme utečencov³⁶⁸, na ktorom deklarovala dodatočné záväzky na riešenie migračnej a utečeneckej situácie. Zaviazala sa okrem iného poskytnúť v rokoch 2017 – 2021 dodatočných 3,4 mil. EUR nad rámec existujúcej slovenskej ODA na humanitárnu pomoc, rozvojovú spoluprácu a dobrovoľné finančné príspevky do príslušných medzinárodných agentúr, fondov a programov. V roku 2017 SR z tohto záväzku uhradila celkovo 2,5 mil. EUR na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc.³⁶⁹

Pomoc cez mechanizmy EÚ a V4

V roku 2017 sa SR cez mechanizmy EÚ zapájala do pomoci krajinám, na ktoré vplýval zvýšený počet žiadostí o medzinárodnú ochranu, ako aj krajinám pôvodu či tranzitu. V roku 2017 SR prispela dodatočným 1 miliónom EUR do tzv. severoafrického okna *Núdzového zvereneckého fondu EÚ pre Afriku*³⁷⁰, ktorý bol určený na konkrétne dva projekty v Líbyi. V rámci spolupráce krajín V4³⁷¹ SR v roku 2018 plánuje znovu prispieť do tohto zvereneckého fondu, a to celkovou sumou 35 miliónov EUR na rovnaký účel. SR začala aj rokovania s niektorými členskými štátmi EÚ o možných aktivitách v Jordánsku financovaných zo *Zvereneckého fondu EÚ Madad*^{372,373}. Projekt by sa zameriaval na budovanie kapacít Jordánska v zdravotníctve. Jordánsko patrí medzi prioritné krajiny v rámci aktivít SR, o čom svedčí aj zapojenie SR do mobilného partnerstva EÚ s Jordánskom 31. mája 2017. SR sa v roku 2018 plánuje zúčastňovať na aktivitách mobilného partnerstva (projekt pod vedením Českej republiky) prostredníctvom expertov.³⁷⁴

V decembri 2017 bol oficiálne spustený spoločný projekt krajín V4, ktorý získal financovanie z *Núdzového zvereneckého fondu EÚ pre Afriku* v Keni koncom roka 2016 v celkovej hodnote 2 milióny EUR.^{375 376} Zámerom projektu *Podpora živobytia v pobrežnom regióne Kene prostredníctvom organickej a fair-trade certifikácie malých poľnohospodárov* (angl. *Enhancement of Livelihoods in the Kenyan Coastal Region by Supporting Organic and Fair Trade Certification*) je trvalo zlepšiť socio-ekonomickú situáciu 15 000 malých farmárov v Keni a vytvoriť pracovné miesta v bio a fair trade produkcii kešu orechov a sezamu v troch provinciách na pobreží. Aktivity projektu zahŕňajú výsadbu, školenia, certifikácie, nákup technológií a základy finančnej gramotnosti. Projekt sa bude implementovať štyri roky a je postavený na stratégii, že pracovné príležitosti v poľnohospodárstve, mikropodniky a malé podniky vytvárajú inkluzívne podmienky pre stabilné a odolné spoločenstvá. Hlavným manažérom projektu je Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), ďalšími partnermi sú Česká poľnohospodárska univerzita, Nadácia veda

367 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

368 Angl. Leaders' Summit on Refugees, známy aj ako tzv. Obamov samit, sa uskutočnil popri 71. Valnom zhromaždení OSN v New Yorku 20. septembra 2016.

369 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

370 Núdzový trustový [zverenecký] fond pre stabilitu a riešenie základných príčin neregulárnej migrácie a vysídľovania osôb v Afrike.

371 Neformálne zoskupenie v stredo európskom regióne, ktorého členmi sú SR, Česko, Maďarsko a Poľsko.

372 Regionálny zverenecký fond EÚ v reakcii na krízu v Sýrii.

373 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

374 Informácie poskytol MÚ MV SR.

375 [https://www.slov-lex.sk/legislativneprocesy?p_p_id=processDetail_WAR_portletset&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column2&p_p_col_count=1&_processDetail_WAR_portletset_startact=1510064505000&_processDetail_WAR_portletset_idact=1&_processDetail_WAR_portletset_action=files&_processDetail_WAR_portletset_cisloLP=LP%2F2017%2F800] (citované 11.2.2018).

376 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

pre rozvoj, Národné poľnohospodárske výskumné a inovačné centrum a Združenie uvedomejších spotrebiteľov v Maďarsku, Fair Trade Poľsko a Česká republika a lokálni partneri Ten Senses Africa a Farm Africa.³⁷⁷

Ako platforma na spoluprácu v rámci V4 vznikol v novembri 2016 nový mechanizmus tzv. mechanizmus reakcie na migračnú krízu (angl. *Migration Crisis Response Mechanism – MCRM*), ktorý má tri piliere: spolupráca v rámci EÚ (spoločné stanoviská v Bruseli), výmena informácií (napr. migračné toky) a externá dimenzia (napr. spoločné aktivity v Jordánsku). Platforma má zostavený aj program spoločného vzdelávania expertov krajín V4, pričom prvé školenie by sa malo uskutočniť v marci 2018. Spoločný mechanizmus MCRM koordinuje Poľsko, ktoré má zriaďiť analytické centrum. Do mechanizmu sa môžu zapojiť všetky členské štáty EÚ. Okrem krajín V4 prejavilo v roku 2017 záujem o spoluprácu aj Švajčiarsko.³⁷⁸

Bilaterálna spolupráca a pomoc realizovaná na území SR

V roku 2017 MZVaEZ SR v spolupráci s MŠVVaŠ SR pracovali na predefinovaní teritoriálnych priorit existujúceho programu vládnych štipendií SR. Cieľom je zefektívnenie systému poskytovania vládnych štipendií občanom z krajín postihnutých konfliktom, vychádzajúc zo záväzku SR na samite lídrov k téme utečencov³⁷⁹ poskytnúť 550 vládnych štipendií pre utečencov do roku 2021 počnúc rokom 2016.

V školskom roku 2016/2017 bolo preto v rámci tohto programu prvýkrát otvorených 30 miest pre sýrskych občanov nachádzajúcich sa v Sýrii alebo v susedných krajinách Blízkeho a Stredného východu. Okrem toho bolo od školského roku 2016/2017 poskytnutých 18 miest pre študentov pochádzajúcich z krajín postihnutých konfliktom: z Afganistanu a Palestíny³⁸⁰. V rámci svojho záväzku SR doteraz poskytla celkovo 48 štipendií a v jeho napĺňaní bude pokračovať.³⁸¹

Iniciatívy v oblasti štipendií pre občanov krajín zasiahnutých konfliktom začal na Slovensku vyvíjať aj súkromný sektor. Nadácia súkromnej spoločnosti Penta od roku 2015 podporuje formou štipendií a pokrytia nákladov v sume 300 EUR za mesiac ukrajinských študentov, ktorí študujú na Slovensku. Program je zameraný najmä na študijné odbory ekonómia, medicína, matematika a fyzika s možnosťou stáže v spoločnosti.³⁸² Od roku 2018 môže štipendium pokryť aj náklady na ročný intenzívny kurz slovenského jazyka.³⁸³

10.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie

Na európskej úrovni sa SR zapojila do mobilného partnerstva EÚ s Jordánskom 31. mája 2017 a v rámci mobilného partnerstva medzi Azerbajdžanom a EÚ do projektu *Mobilaze*. Cieľom projektu je podporiť rozvoj a realizáciu migračných politík Azerbajdžanu cez budovanie kapacít vlád

377 Zdroj: https://www.mzv.sk/vi/aktuality/detail/-/asset_publisher/lw1ppvnScIPx/content/l-parizek-inovativna-rozvojova-pomoc-znamenarealne-vytvorenie-samostatne-udrzatelneho-ekonomickeho-modelu-?p_p_auth=w9hUpyR7&_101_INSTANCE_lw1ppvnScIPx_redirect=%2Fvi%2Faktuality%2Fvsetky_spravy (citované 17.1.2018).

378 Informácie poskytol MÚ MV SR.

379 Angl. Leaders' Summit on Refugees, známy aj ako tzv. Obamov samit, sa uskutočnil popri 71. Valnom zhromaždení OSN v New Yorku 20. septembra 2016.

380 Vládne štipendiá pre študentov z týchto krajín SR poskytovala aj v minulosti. Od školského roku 2016/2017 spadajú do kategórie „študentov z krajín postihnutých konfliktom“.

381 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

382 Zdroj: https://scholarshipinslovakia.com/information/frequently-asked-questions/ (citované 18.1.2018).

383 Zdroj: https://scholarshipinslovakia.com/language-courses/ (citované 18.1.2018).

dy. MÚ MV SR sa zapája najmä do oblastí, ktoré sa týkajú rozvoja národného azylového systému a integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou. Projekt prebieha od polovice januára 2016 do polovice januára 2019.³⁸⁴

Okrem programov pracovnej dovolenky (pozri časť 3.4) SR v roku 2017 neuzatvorila ani nepripravovala bilaterálne dohody s tretími krajinami, ktoré by sa vzťahovali na pracovnú migráciu.³⁸⁵

V roku 2017 SR neprijala ani neplánovala nové politiky, opatrenia či aktivity, ktoré by sa týkali znižovania odlivu mozgov (angl. brain drain) z tretích krajín alebo remitencií, ktoré migranti posielajú do tretích krajín.³⁸⁶

10.3 Iné aktivity v oblasti migrácie

SR ako člen EÚ súhlasí s jej politikou, ktorú vyvíja vo vonkajšej dimenzii. Hlásí sa napríklad k politike *Nového rámca pre partnerstvo v oblasti migrácie*³⁸⁷ (tzv. politika migračných kompakto) z júna 2016 a je súčasťou plánu z Valletty, ktorý bol odsúhlasený na samite lídrov EÚ a Afrických štátov v novembri 2015.³⁸⁸ V septembri 2017 nastúpil na post predsedu Valného zhromaždenia OSN Miroslav Lajčák, minister MZVaEZ SR. Funkcie sa ujal v období prebiehajúcich rokovaní o *Globálnom kompakte pre bezpečnú, riadenú a regulárnu migráciu* (angl. *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration*) a *Globálnom kompakte o utečencoch* (angl. *Global Compact on Refugees*). SR sa teda na obidvoch kompaktoch spolupodieľa z pozície predsedu VZ OSN, v ktorom je migrácia jednou z priorít, ako aj z pozície členskej krajiny EÚ.³⁸⁹

Pokiaľ ide o začlenenie diaspóry (migrantov z tretích krajín) do rozvojových iniciatív alebo o podporu rôznych skupín diaspóry v snahách o zlepšenie rozvoja svojich krajín pôvodu, SR v roku 2017 neprijala ani neplánovala nové politiky či opatrenia.³⁹⁰

384 [https://www.minv.sk/?projekty-na-ktorych-sa-migracny-urad-podiela] (citované 17.1.2018)

385 Informácie poskytli MZVaEZ SR a MPSVR SR.

386 Informácie poskytli MZVaEZ SR a MPSVR SR.

387 Angl. New Migration Partnership Framework. [http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2072_sk.htm] (citované 8.1.2018).

388 [http://www.consilium.europa.eu/sk/policies/migratory-pressures/countries-origin-transit/migration-partnership-framework/] (citované 8.1.2018)

389 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

390 Informácie poskytli MZVaEZ SR a MPSVR SR.

Bibliografia

Publikácie

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability 3.0 (2014). European Migration Network.

Bachtíková, I., (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azyly. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azyly. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Fico, M. (2017): Skúmanie útekov/miznutí odlúčených detí z detského domova pre maloletých bez sprievodu. Inštitút pre výskum práce a rodiny, Bratislava.

Trafficking in Persons Report 2017 (2018). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Dohoda medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom verejnej bezpečnosti Vietnamskej socialistickej republiky o spolupráci v oblasti prevencie a boja proti trestnej činnosti.

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený odborom medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra SR.

Dotazník vyplnený Migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Štatistickým úradom SR.

Dotazník vyplnený Úradom IOM v SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Integračná politika Slovenskej republiky.

Interný predpis - rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ č. 9/2017.

Koncepčný zámer Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021.

Odporúčania mimovládnych organizácií a expertov pre zlepšenie integračného programu osôb s medzinárodnou ochranou na Slovensku.

Pokyn migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o postupe pri vydávaní dokladov o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti vydaných na základe zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020.

Protokol o vzájomnej spolupráci medzi MPSVR SR a Ministerstvom práce, zamestnávania, otázok vojnových veteránov a sociálnych vecí Srbskej republiky.

Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1523 zo 14. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka.

Súhrnná správa o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky Slovenskej republiky za rok 2016.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2017.

Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2017.

Zameranie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2017.

Záver Rady solidarity z 29. júna 2017.

Legislatíva

Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb. Ú. v. EÚ L 332, 18.12.2007, s. 48 – 65.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex). Ú. v. EÚ L 243, 15.9.2009, s. 1 – 58.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850 zo 17. mája 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ukrajina). Ú. v. EÚ L 133, 22.5.2017, s. 1 – 3.

Návrh poslancov Národnej rady SR na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, č. parlamentnej tlače 779, doručený do NR SR 10.11.2017.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu. Ú. v. EÚ L 157, 27.5.2014.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci. Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (revidované znenie). Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany. Ú. v. EÚ L 337, 20.12.2011.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/50/ES z 25.5.2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania. Ú. v. EÚ L 155, 18.6.2009.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnenne zdržiavajú na ich území. Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom. Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004.

Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

Vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR č. 190/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam odvetví sezónnych zamestnaní.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 82/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 179/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Zákon 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.).

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Internet

www.aktuality.sk
www.cdv.uniba.sk
www.citylife.sk
www.clovekvtisni.cz
www.consilium.europa.eu
www.curia.europa.eu
www.dennikn.sk
www.dnes24.sk
www.domov.sme.sk
www.dotyk.sk
www.easo.europa.eu
www.ec.europa.eu
www.emn.sk
www.epi.sk
www.etrend.sk
www.euractiv.sk
www.europarl.europa.eu
www.europskenoviny.sk
www.facebook.com (stránka Polície SR)
www.financnasprava.sk
www.fromskills2work.eu
www.frontex.europa.eu
www.hnonline.sk
www.hrl.sk
www.iom.sk
www.isp.org.pl
www.marginal.sk
www.menedek.hu
www.mic.iom.sk
www.minv.sk
www.mpsvr.sk
www.multikulti.sk
www.mzv.sk
www.nasiutecenci.sk
www.news.gallup.com
www.nrsr.sk
www.pravda.sk
www.prezident.sk
www.rokovania.sk

www.rokovania.gov.sk
www.rtv.s.sk
www.scholarshipinslovakia.com
www.slovakaid.sk
www.statistics.sk
www.slov-lex.sk
www.sme.sk
www.spectator.sme.sk
www.spravy.pravda.sk
www.state.gov
www.teraz.sk
www.uniba.sk
www.upsvar.sk
www.volby.sme.sk
www.webnoviny.sk
www.zakonypreludi.sk

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2017, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu³⁹¹ alebo agentúry Frontex³⁹².

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ³⁹³ (regulárna a ne-regulárna migrácia, návraty), ročných štatistikách MÚ MV SR³⁹⁴ (medzinárodná ochrana vrátane maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl), štatistikách ÚPSVaR³⁹⁵ (zamestnávanie cudzincov a maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl), MZVaEZ SR³⁹⁶ (víza) a ŠÚ SR³⁹⁷ (demografické údaje a zahraničná migrácia). Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku za kalendárny rok sa poskytuje v Prehľade EMN³⁹⁸ o vývoji v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany (angl. country factsheet) alebo na webovej stránke Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR³⁹⁹.

Tabuľka 1: Prvé povolenia na pobyt vydané v SR štátnym príslušníkom tretích krajín (podľa dôvodu pobytu⁴⁰⁰ a pohlavia v roku 2017)

Pohlavie	Spolu	Dôvod pobytu			
		vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)	vzdelávanie a štúdium	platené činnosti	iné ⁴⁰¹
Spolu	13 635	2 620	1 986	7 399	1 630
Muži	:	:	:	:	:
Ženy	:	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Poznámka: Údaje sú spracované spôsobom a v členení, ako sa poskytujú Eurostatu podľa nariadenia ES č. 862/2007 a v súlade s aktuálnymi inštrukciami Eurostatu. Môžu sa však mierne líšiť od oficiálnych údajov, keďže tieto štatistiky za rok 2017 sa budú validovať a overovať v máji 2018, a následne budú poskytnuté Eurostatu.⁴⁰¹

391 [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics] (citované 2.1.2018)

392 [http://frontex.europa.eu/publications/] (citované 2.1.2018)

393 [http://www.minv.sk/?rocnky] (citované 2.1.2018)

394 [http://www.minv.sk/?statistiky-20] (citované 2.1.2018)

395 [http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803] (citované 2.1.2018)

396 Štatistiky o počtoch vydaných víz sú k dispozícii iba na vyžiadanie.

397 [https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news!/ut/p/b1/jdDRColwFABgZ-kF3HFbc7ucRnMI5jTLd-hMWEVJqUBS9fRbeZp27A9_wznlogLZprXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-DISfuV-nyFa72nnsawccAEKx4IJZoCxsSBojexgRe71YJolWAqqgk6mJJeBphnEcOg2A8Abg-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8IRj5AKlIt/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/] (citované 2.1.2018).

398 [https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyrocné-spravy-emn] (citované 2.1.2018).

399 [http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku] (citované 2.1.2018).

400 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ [Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt]. Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody), 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

401 Do kategórie Iné patria tieto pobyty podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktoré nepatria do žiadnej z predchádzajúcich troch kategórií: 1. prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; 2. prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl; 3. prechodný pobyt – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu Iné dôvody); 4. trvalý pobyt na neobmedzený čas podľa § 46 ods. 2 – ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt najmenej tri roky, počas ktorých študovala v škole na území SR; 5.

Tabuľka 2: Správne poplatky v SR za žiadosti o udelenie pobytu v roku 2017 (podľa druhu a účelu pobytu a dĺžky trvania pobytu)

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny (smernica 2003/86)	60	132,50 EUR	135 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (smernica 2004/114)	72	0 EUR (na účel štúdia)	0 EUR (na účel štúdia)	4,50 EUR (na účel štúdia)
	24	99,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	100 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	4,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)
Dlhodobý pobyt (smernica 2003/119)	neobmedzený čas	165,50 EUR	-	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel výskumu a vývoja (smernica 2005/71)	24	0 EUR	0 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel vysoko-kvalifikovaného zamestnania (modrá karta EÚ) – smernica 2009/50	36	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR

tolerovaný pobyt – ak existuje prekážka administratívneho vyhostenia alebo ak vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné [§ 58 ods. 1 písmeno a) a b)], ak ide o neplnoletú osobu nájdenú na území SR alebo o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov [§ 58 ods. 2 písmeno a) a c)], ak ide o nelegálne zamestnanú osobu za osobitne vykorisťujúcich podmienok alebo o nelegálne zamestnanú maloletú osobu, ktorej prítomnosť je na území SR nevyhnutná na účely trestného konania [§ 58 ods. 3], ak ide o obdobie poskytovania ústavnej starostlivosti, trvania karanténneho opatrenia, posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu, výkonu väzby alebo obdobie výkonu trestu odňatia slobody, alebo o najviac 90-dňovú lehotu na rozmyslenie pre obeť obchodovania s ľuďmi (s možnosťou predĺženia o ďalších 30 dní) [§ 58 ods. 4 písmeno a) až d)]; 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania (smernica 2014/36)	6 (180 dní)	33 EUR	35 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania v prípade vnútropodnikového presunu*** (smernica 2014/66)	36	-	-	-
Tolerovaný pobyt pre obete obchodovania s ľuďmi (smernica 2004/81)	6 (180 dní)	0 EUR	0 EUR	0 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania – režim jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie (smernica 2011/98)	60	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR
Iné národné povolenia	-	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* Poplatky uvedené v tabuľke vychádzajú zo zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

** Poplatok za vydanie dokladu o pobyte sa uplatňuje pri každej žiadosti o pobyt nezávisle od miesta jej podania (t. j. na OCP PZ na Slovensku alebo na zastupiteľskom úrade SR). Poplatok sa vždy uhrádza na OCP PZ.

*** Smernica zatiaľ nebola transponovaná, presunutým zamestnancom budú udeľované prechodné pobyty na účel zamestnania.

Tabuľka 3: Vydané víza v SR štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2017 (podľa druhu víza)

Víza	Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu a a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D) **	
		v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ	v tretej krajine	v inom ČŠ EÚ
		predchádzajúci pobyt			
Spolu	43 641*	39 968	808	2 850	15

Zdroj: MZVaEZ SR (na základe podkladov Microcomp zo systému NVIS).

* ZÚ SR, ktoré v roku 2017 prijímali najväčší počet žiadostí o víza, sú ZÚ Moskva v Rusku a na Ukrajine ZÚ Kyjev a Generálny konzulát v Užhorode.

** MV SR z celkového počtu udelilo 9 víz.

Poznámka: Počty vydaných víz sa môžu líšiť od údajov uvedených v pripravovanej ročenke ÚHCP P PZ *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike – rok 2017*. Počet rozhodnutých víz v systéme v čase spracovania prehľadu sa nemusí premietnuť do počtu vytláčených, resp. vydaných víz.

Vysvetlivky: vízum typu a – letiskové tranzitné vízum,

vízum typu C – turistické vízum,

vízum typu D – národné vízum,

vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.

Tabuľka 4: Prevádzané osoby v SR – vybrané ukazovatele v roku 2017⁴⁰²

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	1 267	:	:
Udelené lehoty na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-
Udelené povolenia na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Vysvetlivky:

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNM sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzateľom vznesené obvinenie).

(-) Jav sa nevyskytoval, resp. SR neuplatňuje na prevádzané osoby.

402 Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona sa prevádzateľstvo definuje takto:

„§ 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.“

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.“

Tabuľka 5: Prevádzaci v SR – vybrané ukazovatele v roku 2017

Ukazovateľ	Prevádzaci	
	zadržaní ako podozriví/ trestne stíhaní	odsúdení
Spolu	138*/103**	74
Odsúdení podľa § 355 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	–	31
Odsúdení podľa § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	–	30
Odsúdení podľa § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu)	–	13

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR

* Celkový počet osôb, ktoré boli podozrivé z trestného činu prevádzactva.

** Počet osôb, voči ktorým bolo vznesené obvinenie pre trestný čin prevádzactva (z celkového počtu).

Tabuľka 6: Štátni príslušníci tretích krajín vrátení zo SR v roku 2017 (podľa druhu návratu, štátneho občianstva a krajiny návratu)

Ukazovateľ	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Reintegrovaní v rámci AVR*****			
	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML	Spolu	M	Ž	ML
Spolu	353	309	41	3	1 387	1075	304	8	43	33	7	3***	23*****	18	5	0
Najpočetnejšie skupiny osôb podľa štátneho občianstva	1. Vietnam (122) 2. Ukrajina (112) 3. Srbsko (21) 4. India (18) 5. Sýria (15) Uvedený počet krajín v tejto kategórii nie je úplný.				1. Ukrajina (1310) 2. Moldavsko (29) 3. Irak (8) 4. Srbsko (8) 5. Vietnam (6)				1. Ukrajina (9) 2. Irak (8) 3. Vietnam (5) 4. Srbsko (4) 5. Kosovo**** /Pakistan (2) 6. Afganistan/Arménsko/Brazília/Ekvádor/Etiópia/Ghana/Gruzínsko/Čína/Maroko/Moldavsko/Rusko/USA/Turecko (1)				1. Srbsko/Ukrajina (4) 2. Irak/Vietnam (3) 3. Kosovo**** (2) 4. Afganistan/Ghana/Gruzínsko/India/Moldavsko/Pakistan/USA (1) 5. –			
Najčastejšia krajina návratu	1. Ukrajina 2. Srbsko 3. Pakistan 4. Rakúsko/Vietnam 5. Bulharsko Uvedený počet krajín v tejto kategórii nie je úplný.				1. Ukrajina 2. Irak, Srbsko 3. Vietnam 4. Rusko 5. Čína, Kosovo, Macedónsko, Pakistan, Turecko				1. Ukrajina 2. Irak 3. Vietnam 4. Srbsko 5. Kosovo****/Pakistan 6. Afganistan/Arménsko/Brazília/Ekvádor/Etiópia/Ghana/Gruzínsko/Čína/Maroko/Moldavsko/Rusko/USA/Turecko				1. Srbsko/Ukrajina 2. Irak/Vietnam 3. Kosovo**** 4. Afganistan/Ghana/Gruzínsko/India/Moldavsko/Pakistan/USA 5. –			

Zdroj: ÚHCP P PZ⁴⁰³ a Úrad IOM v SR⁴⁰⁴.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvarom PZ: a) cez vonkajšiu pozemnú hranicu, b) cez vnútornú pozemnú hranicu alebo c) letecky do tretej krajiny.

** Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR) – v tejto kategórii je zahrnuté: a) dobrovoľné splnenie povinnosti vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel vo vydanom rozhodnutí o AV z dôvodu zistenia neoprávneného pobytu vo vnútrozemí (splnenie povinnosti bolo zaznamenané na hraničnom priechode na vonkajšej hranici) alebo b) opustenie územia SR pri zistení neoprávneného pobytu na hraničnom priechode pri výstupe cudzinca v smere zo SR, za ktoré bolo cudzincovi vydané rozhodnutie o AV. V tejto kategórii sú zahrnuté aj osoby, ktorých návrat sa realizoval prostredníctvom IOM cez program AVR, po vydanom rozhodnutí o vyhostení. Jednej osobe môže byť vydaných aj viac rozhodnutí o AV.

*** Medzi maloletými sa nenachádzal žiadny maloletý bez sprievodu.

**** V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

***** Počet osôb, ktorým sa v roku 2017 poskytla, resp. schválila reintegračná pomoc. V niektorých prípadoch sa pomoc bude prakticky realizovať až v roku 2018.

***** Vrátna 1 osoby, ktorá dostala časť reintegračného grantu v roku 2016 a časť v roku 2017.

Vysvetlivky: AVR – asistované dobrovoľné návraty

M – muži

ML – maloletí

Ž – ženy

403 ÚHCP P PZ spracoval štatistiku návratov na základe údajov poskytnutých Eurostatu za rok 2017. ÚHCP P PZ pri spracovaní údajov postupoval podľa článku 7 ods. 1 nariadenia (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a podľa aktuálnych odborných inštrukcií Eurostatu (Technical Guidelines for the Data Collection – Enforcement of Immigration Legislation (EIL) Statistics).

404 Úrad IOM v SR vedie štatistiku asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, ktoré na rozdiel od údajov uvedených vyššie uvádza na svojej webovej stránke ako počty prípadov AVR a počty reintegračných prípadov. Jeden prípad sa môže týkať viacerých osôb.

Tabuľka 7: Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2017 (podľa pohlavia, krajiny pôvodu a členského štátu EÚ)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Maloletí	Krajina pôvodu relokovaných ŠPTK	Realizované relokácie z ČS EÚ
Spolu	7	0	2	5	Sýria (7)	Grécko (7)

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: Všetky relokácie v roku 2017 sa vzťahujú na posledný príslub (angl. pledge) SR z roka 2016.

Tabuľka 8: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2017 (podľa pôvodnej hostiteľskej krajiny a pohlavia)

Pôvodná hostiteľská krajina/ pohlavie	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	0	0	0	–

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: SR cez svoje územie realizuje presídľovacie aktivity do iných tretích krajín (pozri kapitola 4). Program *Humanitárny transfer utečencov cez územie SR* sa realizuje na základe trojstrannej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM.**Tabuľka 9: Maloletí bez sprievodu v SR v roku 2017 (podľa právneho postavenia a pohlavia)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	14	14	0
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	11	9	2
Spolu	25	23	2

Zdroj: MÚ MV SR a ÚPSVaR.

Tabuľka 10: Obete obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR – vybrané ukazovatele v roku 2017

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi (angl. presumed victims)⁴⁰⁵	1	1	0
Vek			
Nad 18 rokov	1	0	0
Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ⁴⁰⁶			
Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
Pracovné vykorisťovanie	1	0	0
Iné	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaných ako obeť obchodovania s ľuďmi (angl. identified victims)⁴⁰⁷	0	0	0
Vek			
Nad 18 rokov	0	0	0
Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ⁴⁰⁸			
Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
Iné	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	–	–	–
Udelené lehoty na rozmyslenie	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné	0	0	0
Požiadané povolenia na pobyt	0	0	0

Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0
Udelené povolenia na pobyt	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0

Zdroj: ÚHCP P PZ a IC MV SR.

Tabuľka 11: Obchodníci s ľuďmi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2017

Ukazovateľ	Obchodníci s ľuďmi	
	Zadržaní ako podozriví/trestne stíhaní a vyšetrovaní	Odsúdení
Spolu	72/52*	15**

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR.

* Číslo 72 je počet podozrivých uvedených v podnetoch (návrhoch) na trestné stíhanie, z ktorých bolo v roku 2017 stíhaných alebo vyšetrovaných z trestného činu obchodovania s ľuďmi 52 osôb.

** Podľa § 179 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.; podľa starého Trestného zákona nebola v roku 2017 odsúdená žiadna osoba.

405 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ale neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

406 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

407 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). V národnom referenčnom mechanizme SR sa uvádza, že formálne identifikovať obeť môžu v SR iba orgány činné v trestnom konaní.

408 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto časti nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN 978-80-89506-78-1